

INFORMATIVNO-POLITIČKI TIJEDNIK
IZLAZIO OD 1945. DO 1956.
OBNOVLJEN 2003.

HRVATSKA RIJEČ

PREGLED
DOGAĐANJA U
2014.

BROJ
613

Subotica, 9. siječnja 2015. Cijena 50 dinara

ČUVANJE POVIJESTI
U ROTOGRAFIČI

ODRAZ IZBORNIH
KAMPANJA U MEDIJIMA

HNV- REBALANSIRANI
PRORAČUNI

INTERVJU
MARIJA DULIĆ

PREDSJEDNIČKI IZBORI U HRVATSKOJ

JOSIPOVIĆ ILI GRABAR-KITAROVIĆ

Sa Vama i u 2015. godini!

VOJVODANSKA Svaštara

AKCIJA!

SSG

internet

već od
649 din

TIPPNET

SUBOTICA

KARADORDEV PUT 2

TEL: 024/555765

WWW.TIPPNET.RS

Јавно комунално предузеће „Суботицaгaс“ • Суботица
Szabadkai Gázművek Kommunális Közvéllalat • Szabadka
Javno komunalno poduzeće „Suboticaplin“ • Subotica

Za Vaš topli dom

24000 Subotica, Jovana Mikića 58

tel: 024/641-200, fax: 024/641-220

Dežurna služba : 024/641-211

Ivanjsko jahanje po osmi put

»**S**retan Ti imendan Ivane!« zaorilo se iz stotinjak grla 27. prosinca diljem Dopsina, a viku čestitara nadjačao je topot kopita konja. Tako već po osmi put članovi konjogojskih udruga iz čitave Slavonije, Baranje i Srijema u ovom malom slavonskom selu nedaleko od Osijeka, u općini Vladislavci čestitaju svim Ivanima i Ivanama.

Toga prosinačkog dana, okupilo se 70-tak konja i jahača iz Dopsina, Vladislavaca, Ivanovca, Ernestinova, Čepina, Širokog Polja, Beketinaca, Vinkovaca, Cerne, Bilja i Branjinog Vrha, ali vjerujte, nisam pobrojio sva mjesta i neka mi oprostite. Okupili su se na božićnom, Ivanjskom jahanju, manifestaciji začetoj prije 8 godina na inicijativu protjeranih Morovićana, Soćana, Vaščana, Kukujevcana, a već godinu dvije poslije, prihvatili su je i prognanici iz bosanske Posavine, jer trebate znati, Dopsin danas naseljavaju 1/3 starosjedilaca, 1/3 prognanih iz Srijema i 1/3 prognanih iz Posavine.

»Domaćine otvaraj kapiju, ide moba da rakiju proba. Rakiju i vino, pivo i sokove, tanku i debelu kobasicu, čvarke, krvavicu, švargl i šunku, mladi i podlijevani sir, slatke i slane kolače, kiflice sa sirom i pekmezom, pogačice s čvarcima i gužvaru s orasima i makom. Ala sam se najahao konja, i kobila, majko moja mila«, pjevali su dečki iz Selaca đakovačkih i jahali lipicanske pastuhe. Bili su oni samo jedni od brojnih sudionika ove manifestacije.

S. Žebić

9. siječnja 2015.

AKTUALNO

S treće sjednice Hrvatskog nacionalnog vijeća

Rebalansirani proračuni HNV-a i Hrvatske riječi 8-9

TEMA

Predsjednički izbori u Republici Hrvatskoj 2015.

Utrka za Pantovčak završava u nedjelju.. 8-9

Zbornik radova Novosadske novinarske škole *Izbori za nacionalna vijeća nacionalnih manjina 2014.*

Odras izbornih kampanja u medijima....10-11

INTERVJU

Marija Dulić, umirovljenica, dobitnica priznanja za doprinos u obrazovanju na hrvatskom jeziku

Nagrada za prošlost, a poticaj sadašnjosti..... 12-13

SUBOTICA

U *Rotografici* su izloženi stari tiskarski strojevi

Čuvanje povijesti..... 18-19

REGIJE

Hrvati u Rumunjskoj

Zajednica od pet i pol tisuća Hrvata. 34-35

KULTURA

Kultura Hrvata u Srbiji u 2014. godini

Slamarstvo, nosači zvuka, nagrade i znanstvena istraživanja 32-33

SPORT

Zlatko Vakoš, nogometaš

Igrač za sve pozicije..... 55

Godina iza nas

Godina iza nas bila je teška, kažu da ni godina koja je pred nama neće biti bolja. Prije svega u ekonomskom smislu. Ipak, i u ovakvim teškim materijalnim uvjetima neke stvari se kreću, možda je sve to teže, potrebno je više volje i napora ali ipak – pomaka ima. U *Pregledu važnijih događanja u 2014. godini* zabilježenih na stranicama *Hrvatske riječi* koje je priredio **Dražen Prčić** i koje objavljujemo na dvanaest stranica u prvom ovogodišnjem broju našeg tjednika vidimo kako događaja nije manjkalo. I sve je te događaje zabilježila *Hrvatska riječ* – riječju i fotografijama. U siječnju je *Mladež DSHV-a* dobila nove lidere, osnovana je Udruga bunjevačkih Hrvata *Dužijanica*, a čelnici hrvatske zajednice u Srbiji susreli su se s predsjednikom Srbije **Tomislavom Nikolićem**. Tijekom veljače i ožujka održavane su redovite manifestacije, hrvatske udruge obilježile su značajne obljetnice. Nagradu za životno djelo Društva književnika Vojvodine dobio je **Petko Vojnić Purčar**. Osim redovitih aktivnosti udruga, izložaba i koncerata bilo je značajnih događaja i na političkom planu. U Vanjsko političkome komitetu Europskoga parlamenta 10. travnja održan je panel o pravima manjina u Vojvodini na kojem je svoje viđenje položaja i ostvarivanja prava manjina iznio i predsjednik HNV-a **Slaven Bačić**. Nadalje, na poziv Ureda hrvatske zastupnice u Europskom parlamentu, **Zdravke Bušić**, Bruxelles su posjetili predstavnici kulturnih i civilnih udruga Hrvata iz Srbije. Premijerno je prikazan film **Stipe Ercegovića o Iliji Okrugiću**, a *Dani Albe Vidakovića* prigodom njegove 100. obljetnice rođenja i 50. obljetnice smrti okupili su veliki broj sudionika ne samo iz Subotice, već i iz Novog Sada, Beograda, Zagreba i Petrinje. Ipak sva su kulturna događanja pala u sjenu katastrofalnih poplava koje su pogodile regiju i u kojima je veliki broj ljudi ostao bez krova nad glavom. U drugoj polovici godine predstavnici institucija, organizacija i udruga hrvatske manjine u Srbiji sudjelovali su na dvodnevnom seminaru u Zagrebu: *Inicijativa za zaštitu prava nacionalnih manjina u Republici Srbiji u procesu pristupanja Europskoj uniji*. I ove godine država Srbija nije osigurala (i platila) izradu udžbenika na hrvatskom jeziku, već je to učinilo Hrvatsko nacionalno vijeće. Ali najvažniji događaj koji je obilježio ovu godinu, barem kad su u pitanju nacionalno-manjinske zajednice, jesu izbori za nacionalno-manjinska vijeća održani u listopadu. Pripadnici 17 nacionalnih manjina koji žive u Srbiji birali su svoja vijeća neposrednim putom, a Crnogorci, Hrvati i Makedonci vijeća su birali putom elektorske skupštine. Vijeća su izabrana i nastavljaju s radom, izazova i problema je mnogo, a novca nedovoljno. Zasigurno ovaj, kao niti izbor u tjedniku neće zadovoljiti sve, pa ipak ako i nisu našli svoje mjesto u *Pregledu* zabilježeni su na stranicama tjednika. I na koncu, za sve naše čitatelje koji su nam se javljali sa zahtjevom da vratimo program hrvatskih televizija dobra vijest – već od sljedećeg broja TV program će se ponovno vratiti na naše stranice.

J. D.

S TREĆE SJEDNICE HRVATSKOG NACIONALNOG VIJEĆA

Rebalansirani proračuni HNV-a i Hrvatske riječi

Prihodi proračuna Hrvatskog nacionalnog vijeća uvećani su u 2014. godini za skoro tri milijuna dinara, te ukupni proračun na koncu iznosi 23.746.575 dinara

Rebalans financijskog plana Hrvatskog nacionalnog vijeća za 2014. godinu, rebalans plana NIU Hrvatska riječ i plan rada ove

koncu iznosi 23.746.575 dinara. Ovo povećanje prihoda bio je i razlog zbog kojeg je trebalo rebalansirati prvobitno planirani proračun. »Prihodovna strana

va na pojedinim pozicijama, ne u značajnoj mjeri nego kao vid usklađivanja s onim što nam je realizacija proračuna ove godine donijela«, kazao je **Darko Sarić**

pokriće troškova izrade prijave udžbenika što su troškovi još iz prethodnih godina ali su ove godine doznačeni kao vid financijske donacije.

POZITIVNA BILANCA

Za razliku od 2013. godine koju je HNV završio s negativnom bilancom, 2014. je završena s pozitivnom poslovanjem. »Ove godine je ono što je bilo obećano to i uplaćeno, i u tom smislu čak su sredstva koja su prošle godine ostala dug, odnosno neizvršenje prihodovne strane, početkom ove godine doznačena i sukladno tome i HNV je početkom ove godine izmirilo obveze koje je imalo prema kulturnim udrugama«, kaže Sarić Lukendić.

U strukturi rashoda u 2014. godini je oko 1,5 posto proračuna, odnosno 20.677 dinara, potrošeno na aktivnosti u području službene uporabe jezika i pisma; oko 20 posto ili 4.282.893 dinara na troškove aktivnosti u sferi kulture; na obrazovanje 7.184.302 što je nešto više od 30 posto, i na informiranje 862.270 dinara.

PRELO MLADEŽI

U raspravi o rebalansu financijskog plana HNV-a najviše primjedbi uporabe odnosilo se na stavku *Prelo mladeži DSHV-a* za koju je izdvojeno 676.488 dinara. Predsjednik IO HNV-a Darko Sarić Lukendić je objasnio da se ova manifestacija ne financira iz proračuna HNV-a već da je riječ o donacijama, te da je HNV u tom smislu samo »protočni bojler«.

ustanove za 2015. godinu, te usvajanje Poslovnika o radu HNV-a, bile su glavne točke 3. redovite sjednice HNV održane 29. prosinca.

POVEĆANI PRIHODI

Prihodi proračuna Hrvatskog nacionalnog vijeća uvećani su u 2014. godini za skoro tri milijuna dinara, te ukupni proračun na

proračuna HNV-a uvećana je za 1.408.670 dinara, a u najvećoj mjeri to je posljedica izvanredne donacije s razine APV-a. Uvećana je i pozicija koja se tiče prihoda od donacija za oko 1.621.000 dinara koje su doznačavane izravno za realizaciju određenih projekata i aktivnosti unutar hrvatske zajednice u ovoj godini. Također, unutar proračuna promijenjena su sredstva

Lukendić, predsjednik Izvršnog odbora HNV-a.

On dodaje da osim proračunskih sredstava s razine Republike, Pokrajine i lokalne samouprave, proračun uključuje i 47.000 eura deviznih donacija od kojih su najveći dio, 30.000 eura, bila namjenska donacija za kupnju drugog dijela kuće u Ulici Laze Mamužića. Preostalih 17.000 eura je bila donacija za

Vijećnik **Tomislav Stantić** je pitao: »Zašto pojedinci i privredne organizacije uplaćuju novac za HNV da bi to stiglo do političke organizacije, zašto ne uplate izravno sredstva? Može li HNV plaćati bilo što političkoj stranici?«

Vijećnik HNV-a i predsjednik DSHV-a **Petar Kuntić** je kazao da *Prelo mladeži* DSHV-a jeste osnovao DSHV prije sedam godina, i pet godina je stranka sufinancirala ovu manifestaciju, ali »u posljednje dvije godine, kako je priliv iz proračuna Republike Srbije u političku stranku bio sve manji i manji, DSHV je digao ruke od *Prela mladeži* i DSHV ne organizira *Prelo mladeži*«. »*Prelo mladeži* DSHV je radni naziv, a u organizacijskom odboru je puno onih koji apsolutno nemaju veze s DSHV-om. Kako to ne bi i u budućnosti izazivalo zabunu

zašto DSHV, mi možemo i izbaciti to iz DSHV-a. Ali, *Prelo mladeži* je ocijenjeno u Ministarstvu vanjskih poslova u Državnom uredu za Hrvate izvan RH i u Gradu Zagrebu, kao jedan od najboljih projekata u hrvatskoj zajednici. Samo zahvaljujući tomu što je svaki puta sve transparentno, svaki puta se obračuna sve prema donatoru, ta sredstva i dalje stižu. Sredstva su strogo namjenska, i strogo se vodilo računa da se niti jedna dinar ne potroši iz sredstava HNV-a«, kazao je Petar Kuntić. Stantić je replicirao: »Moje pitanje je je li dozvoljeno financirati stranačke manifestacije a ne sporim da je to dobro urađeno«, na što je odgovorio Darko Sarić Lukendić konstatirajući da oko ovog pitanja »postoji temeljno nerazumijevanje«. »Ovo nisu financijska sredstva HNV-a, u tom smislu ne financira HNV *Prelo mladeži*

DSHV-a. *Prelo mladeži* DSHV-a nije pravna osoba i u tom smislu ne može primiti donacije. Ali HNV jeste pravna osoba koja može primiti donacije za potrebe organizacije *Prela mladeži*«.

POTREBE HRVATSKE RIJEČI

Rebalans proračuna NIU *Hrvatska riječ* uvjetovan je nekim izmjenama tijekom 2014. godine, među kojima je i izostalo obećano povećanje resornog pokrajinskog tajništva prema kojemu bi se financiranje *Hrvatske riječi* trebalo izjednačiti s drugim ovakvim ustanovama nacionalnih zajednica slične brojnosti. U prihodovnoj strani proračuna za 2014. izostale su značajne donacije od strane Grada Subotice, a istodobno su uvedena nova plaćanja. Direktor ustanove **Ivan Karan** istaknuo je da su umanjene dotacije za

rubriku *Subotička kronika*, Grad više ne dotira dio plaće za urednika nakladničke djelatnosti, a također je smanjena i refundacija troškova za izdavanje jedne knjige na manje od deset posto. Od rujna 2014. godine lokalna samouprava je promijenila ugovor o zakupu prema kojemu *Hrvatska riječ* mora plaćati zakup prostorija i režijske troškove po kvadraturi zakupljenog prostora, te je ustanova smanjila svoj prostor za rad iselivši se iz dva gradska ureda. Karan je iznio da i pored traženja da se vrati stari ugovor i *Hrvatskoj riječi* osigura korištenje prostora bez zakupa i režijskih troškova, te potpore HNV-a i kopredsjedavajućeg Mješovitog međuvladinog odbora, gradonačelnik Subotice nije imao razumijevanja za potrebe NIU *Hrvatska riječ*.

S. M.

Hrvatska: Srbija nije u prilici ocjenjivati hrvatsko pravosuđe

Nakon zahtjeva Srbije da Australija **Dragana Vasiljkovića**, poznatog i kao »kapetan Dragan«, izruči Srbiji, a ne Hrvatskoj, hrvatski pomoćnik ministra pravosuđa **Ivan Crnčec** izjavio je da Srbija sigurno nije u poziciji procjenjivati hrvatsko pravosuđe, već da je situacija upravo obratna.

Hrvatska je prošla proces pristupa EU i jedno od poglavlja koje u pristupnim pregovorima bilo je i ono o pravosuđu, u kojem se ocjenjivala i sposobnost Hrvatske da se nosi s pitanjima ratnih zločina. Sama činjenica da je Hrvatska ušla u EU pokazuje da se hrvatsko pravosuđe zna nositi s tim pitanjima te da je Hrvatska kao članica EU u poziciji ocjenjivati pravosuđe u Srbiji pa tako i procese za ratne zločine, kazao je Crnčec državnoj novinskoj agenciji Hina.

On je ponovio kako će u postupku pristupa Srbije

Europskoj uniji Hrvatska sigurno inzistirati na pitanju procesuiranja ratnih zločina, koje doživljava kao civilizacijsko pitanje.

»Primjerice, Srbija danas ima jedan čudan zakon kojim proteže svoju nadležnost za ratne zločine na sve države bivše Jugoslavije. U ovom trenutku iskazuju namjeru suditi Draganu Vasiljkoviću, a ne žele prihvatiti prijedlog hrvatskog tužiteljstva da sudi **Aleksandru Vasiljeviću**, jednom od visoko pozicioniranih državnih dužnosnika srpskog ratnog režima, kojeg Hrvatska tereti za logore u Srbiji«, naglasio je Crnčec.

Dodao je da je Republika Hrvatska poduzela sve što je Australija od nje tražila u vezi s Draganom Vasiljkovićem, čiji je postupak izručenja počeo još 2006. godine.

»U međuvremenu smo podnijeli sve tražene dokumente i uskoro očekujemo konačnu

odluku. Valja napomenuti da u Australiji hrvatski zahtjev za ekstradicijom zastupa Državno tužiteljstvo, što znači da Australija odavno smatra kako Hrvatska može pravično i pravedno suditi Vasiljkoviću«, ističe Crnčec.

Srbijanski ministar pravosuđa **Nikola Selaković** od australskog je ministra pravosuđa **Michaela Keenana** zatražio da se ne dopusti Vasiljkovićevo izručenje Hrvatskoj i istaknuo je da su pravosudna tijela Republike Srbije spremna za vođenje kaznenog postupka protiv Vasiljkovića.

Srbija strahuje da kazneni postupak koji bi se protiv Vasiljkovića proveo u Hrvatskoj, ne bi bio potkrijepljen odgovarajućim i održivim dokazima, navedeno je u dopisu u povodu odluke Federalnog suda Australije da odobri Vasiljkovićevo izručenje radi kaznenog progona Hrvatskoj, koja ga tereti za ratne zločine između 1991. i 1993.

U dopisu australskom ministru pravosuđa Selaković tvrdi da je u sličnim postupcima u Hrvatskoj do sada izrečeno mnogo dugoročnih zatvorskih kazni uz ozbiljna kršenja osnovnih ljudskih prava, a da su mnogobrojne organizacije za zaštitu ljudskih i građanskih prava evidentirale diskriminaciju koju su sudska tijela u Hrvatskoj pokazala u slučajevima protiv Srba optuženih za ratne zločine.

Republika Hrvatska traži izručenje Dragana Vasiljkovića zbog optužbi za ratne zločine počinjene kada je bio paravojni zapovjednik na okupiranim hrvatskim područjima, tzv. krajinu, između 1991. i 1993. Po optužnici koju je objavilo tužiteljstvo Šibensko-kninske županije, Vasiljković je mučio ratne zarobljenike, naredio da ih se ubija i zapovijedao napadom na Glinu u kojem je bilo civilnih žrtava.

(Radio Slobodna Europa)

PREDSJEDNIČKI IZBORI U REPUBLICI HRVATSKOJ 2015.

Utrka za Pantovčak završava u nedjelju

Nakon prvog kruga predsjedničkih izbora u Republici Hrvatskoj, održanog usred blagdana 28. prosinca, prošle godine, rezultati pokazuju da će drugi krug hrvatskih predsjedničkih izbora biti neizvjesniji nego ikada prije. U prvom krugu je najviše glasova dobio **Ivo Josipović** – 38,46 posto, slijedi **Kolinda Grabar-Kitarović** s osvojenih – 37,22 posto glasova, zatim **Ivan Vilibor Sinčić** sa – 16,42 posto glasova i **Ivan Kujundžić** sa – 6,30 posto osvojenih glasova. Tako je u drugi krug izbora, koji će se održati 11. siječnja, predsjednički

kandidat Josipović ušao s manje od 1,5 posto prednosti u odnosu na predsjedničku kandidatkinju Grabar Kitarović, što će reći da se Josipović sada s nostalgijom može sjećati svoje prve predsjedničke utrke, kada je u drugi krug ušao s prednošću od 17,6 posto nad protukandidatom **Milanom Babićem**.

Predsjednički kandidati su nastavili izborne kampanje zbog mobiliziranja birača, iako su njihovi programi već poznati. a ostaje pitanje kome će se u drugom izbornom krugu prelitati glasovi ostale dvojice kandidata? Sinčićevi glasovi izgleda neće

pripasti većinom nikome, jer je on na ovim izborima, prema ocjenama političkih analitičara, mobilizirao birače koji priželjkuju promjenu »status quo«, a koji bi, da se on nije pojavio, apstinirali od izbora. No, manjim dijelom, Sinčić je ponešto mlađih, lijevih birača preoteo Josipoviću i moguće je da će se u drugom izbornom krugu, taj dio birača vratiti Josipoviću. Jasno je kako su birači Ivana Kujundžića ideološki bliski HDZ-u i za pretpostaviti je da će u drugom krugu glasovati za Grabar-Kitarović, jer nisu za podršku kandidata lijevog centra, Josipovića. Osvajanje

Pantovčaka ima i za SDP i HDZ veliku važnost, jer će u velikoj mjeri potvrditi pobjednički imidž, što će povećati izgleda za osvajanje vlasti i na predstojećim parlamentarnim izborima ove godine.

SVJETSKA AGENCIJE:
»SINČIĆ PREDSTAVLJA
SNAŽNO UPOZORENJE«

Činjenica je da su unatoč snježnom nevremenu, na dan prvog kruga izbora, građani Hrvatske pokazali veliku zainteresiranost za izbor predsjednika Republike. Od 3,8 milijuna

U drugom izbornom krugu za predsjednika Republike Hrvatske natječu se Ivo Josipović (SDP) i Kolinda Grabar-Kitarović (HDZ)

glasača na izbore je po veoma hladnom i vjetrovitom vremenu izašlo 47 posto, a prije pet godina, odziv je bio 44 posto.

France Presse piše da je pravo iznenađenje prvog kruga ovih izbora treće mjesto Ivana Vilibora Sinčića, koji je dobio više od 16 posto glasova, a u kampanji se protivio članstvu u Europskoj uniji i NATO-u, dok njemačka agencija *DPA* piše kako je rezultat bio neočekivano tijesan i navodi da »iako je funkcija predsjednika uglavnom protokolarna, izborni rezultat dat će vjetar u leđa jednoj od dviju vodećih stranaka, uoči parlamentarnih izbora krajem ove godine«.

Talijanska *ANSA* piše da je protiv Josipovića radila njegova bliskost s nepopularnom Vladom lijevog centra, koja u tri godine vlasti nije pokrenula hrvatsko gospodarstvo, pa zemlja ulazi u sedmu godinu uzastopne recesije, dok *Reuters* piše da Josipovića očekuje teška bitka za predsjednički mandat, jer od birača frustriranih gospodarskim problemima zemlje nije uspio dobiti dovoljno glasova u prvom krugu. *Reuters* navodi i da predsjednik Hrvatske odlučuje o vanjskoj politici, obrani i obavještajnim službama, ali nema pravo veta na zakone, a ova agencija opisuje Hrvatsku kao državu u kojoj je nezaposlenost 19 postotna, a gospodarski rast se ne očekuje ni u ovoj godini.

Austrijska agencija *APA* navodi da je aktualni predsjednik, kandidat lijevog centra, Josipović, ostvario malu prednost pred kandidatkinjom konzervativaca Grabar Kitarović, no da će u drugom krugu izbora odlučiti glasovi birača koji su u prvom krugu podržali Sinčića i Kujundžića. *APA* ističe da rezultat na izborima Sinčića predstavlja snažno upozorenje za dvije velike stranke SDP i HDZ uoči

parlamentarnih izbora koji se trebaju održati ove godine.

JOSIPOVIĆ: »ŽIVIMO NA KREDIT«

U nastavku izborne kampanje, Ivo Josipović u svome programskom pismu obratio se javnosti, u kojemu se navodi da Hrvatsku opterećuje pet velikih tema, koje su u temelju svih drugih problema, posebno ekonomske stagnacije, nezaposlenosti, siromaštva, znanstvenog i tehnološkog zaostajanja i nekonkurentnosti.

Pet navedenih velikih tema u programskom pismu Josipovića su sljedeće: »1. Otudjenost i bahatost elita. Političke elite same sebe nedemokratski biraju u strankama i na izborima. 2. Rascjepkana i centralizirana država. Hrvatska je podijeljena u gotovo 600 teritorijalnih jedinica. Ima najviše plaćenih političara na tisuću stanovnika u Europi. 3. Zakrčenost sustava. Vlada, sudovi i odvjetništva nemaju jasne uloge. 4. Nejednakost i kriminal. Državni sustav proizvodi nepravdu, nejednakost i kriminal. 5. Trošenje budućnosti i život na kredit. Ne stvara se nova vrijednost i rast društvenog proizvoda. Živimo na kredit i trošimo resurse budućih generacija«.

Josipović u ovome programskom pismu predlaže novi Ustav, kao temeljni pravni akt kojim se definiraju najvažnije reforme u društvu Republike Hrvatske, a glavne promjene koje su navedene, kao pretpostavka društvenog i gospodarskog razvoja su »pošten izborni sustav«, što Josipović obrazlaže tvrdnjom da sadašnji »izborni sustav podržava izbor mačaka iz političkih vreća. Birat ćemo zastupnike 'imenom i prezimenom', koji će odgovarati građanima, a ne stranačkim šefovima«.

Kao drugu glavnu promjenu, Josipović navodi da »Hrvatsku treba decentralizirati i stvoriti snažne regije... Stranke koje su javno ustale protiv Hrvatske regija, zapravo ne žele ukinuti bazu svog financiranja. Stranka im je ispred regije i države. Zbog toga je u Ustavu potrebna promjena odredbi koje određuju da su županije temelj regionalne samouprave«.

Sljedeća navedena promjena odnosi se na ravnotežu i funkcionalnost institucija, jer ih treba »napraviti neovisnim, efikasnim i odgovornim«, dok pod narednom promjenom, Josipović navodi »jednakost šansi, pravednost i poštenje«, te da će se »novim ustavnim uređenjem države smanjit broj političara i povećati njihova odgovornost, izgraditi jača socijalna država koja je u stanju boriti se protiv siromaštva«. I na koncu, kao jednu od glavnih promjena, Josipović navodi »kraj života na kredit«, što obrazlaže da je u ožujku pokrenuo mjere za oprost duga, a koje stupaju na snagu za desetak dana. »Građani su prevareni i iskorišteni kreditnim ponudama s nepoštenim klauzulama... Od 15. siječnja oprašta se dug od 25.000 kuna za 60.000 najugroženijih građana naše zemlje... Zatražio sam i da se zakonski predvide slučajevi u kojima se dužnik ne može deložirati«. Josipović naglašava i da će se u novom Ustavu »ograničiti visina fiskalnog deficita«, jer »od početka krize proračuni na svim razinama države rastu, dok nacionalni proizvod opada«.

GRABAR-KITAROVIĆ: »POVEST ČEMO HRVATSKU U BLAGOSTANJE«

Objave rezultata u prvom krugu predsjedničkih izbora dala je pomalo euforičan ton prvom govoru predsjedničke kandidatkinje HDZ-a Kolindi Grabar Kitarović, koja je ustvrdila da su građani velikom većinom glasovali za promjene.

»Ovaj rezultat je tek početak. Nećemo više nikom dopustiti da

kaže kako Hrvatska više nikad neće biti bogata! Hrvatska će biti jedna od najprosperitetnijih država zato što mi to možemo, zato što želimo, zato što hoćemo. Hrvatska ima preduvjete za rast i razvoj, imamo geografski položaj, resurse, sjajne i vrijedne ljude. Nedostaje nam vodstvo, hrabro vodstvo, koje ima viziju, koje ima ideju, vodstvo koje zna. Danas je nezaposlenost u Hrvatskoj 18 posto. Nećemo to dopustiti, moramo vratiti život dostojan čovjeka u Hrvatsku. Moramo pokrenuti gospodarstvo. Od 11. siječnja, nema više podjela, nema više naših i njihovih. Svi smo jedno, obnovit ćemo ono zajedništvo iz devedesetih, koje smo ostvarili pod vodstvo **Franje Tuđmana**, povest ćemo Hrvatsku u blagostanje«.

U nastavku kampanje, predsjednička kandidatkinja Grabar Kitarović, kazala je u Bjelovaru kako poziva sve »koji su dali glas Sinčiću i Kujundžiću, ali i Josipoviću da razmisle o tome kako će glasovati 11. siječnja, jer »tada ne biramo kandidata ili kandidatkinju, nego smjer u kojem će ići Hrvatska, a Hrvatska treba snažan zaokret«. Navodeći da gotovo 90 posto građana Hrvatske danas kaže da Hrvatska ide u pogrešnom smjeru, Grabar Kitarović je ironično podsjetila da dosadašnji predsjednik Ivo Josipović tvrdi da je to »Pravi put« i poručila: »Odgovorno tvrdim da nam treba snažan zaokret da bismo zemlju izvukli iz krize i da je svaki dan s nesposobnom vladom **Milanovića** i Josipovićem, koji je samo drugo lice iste devalvirane kovanice, gubitak za Hrvatsku«.

Visoka izlaznost birača u prvom krugu predsjedničkih izbora, pokazatelj je snažne motiviranosti građana za odluku o prvom čovjeku države, tako da i eventualno snježno nevrijeme 11. siječnja, izgleda neće utjecati na zainteresiranost građana za izbor predsjednika Republike Hrvatske.

Zvonko Sarić

Birači će u drugom krugu izbora za predsjednika Republike Hrvatske 11. siječnja od 7 do 19 sati moći glasovati i u konzularnom uredu Veleposlanstva RH u Beogradu (Kneza Miloša 82/I. kat) i u Generalnom konzulatu RH u Subotici (Maksima Gorkog 6.)

ZBORNİK RADOVA NOVOSADSKÉ NOVİNARSKÉ ŠKOLE IZBORI ZA NACIONALNA VIJEĆA NACIONALNIH MANJINA 2014.

Odras izbornih kampanja u medijima

Pod naslovom *Izbiri za nacionalna vijeća nacionalnih manjina 2014.* i podnaslovom *Koga su mediji izabrali?* koncem prošle godine je objavljena publikacija u ediciji Medijska sfera Novosadske novinarske škole. Ovo je treća knjiga »koja se direktno bavi isključivo odrazom izbornih kampanja u medijima i dekonstrukcijom uređivačkih politika u ovoj oblasti«, navodi u svom uvodu urednica izdanja prof. dr. **Dubravka Valić Nedeljković** s Odsjeka za medije Filozofskog fakulteta u Novom Sadu.

Ovo je prvi put da je u ovom obimu proveden monitoring medija na manjinskim jezicima (albanskom, bošnjačkom, bunjevačkom, hrvatskom, mađarskom, romskom, rumunjskom, rusinskom, slovačkom) i srpskom jeziku u vrijeme predizborne kampanje za članove nacionalnih vijeća i proveo ga je tim Novosadske novinarske škole u listopadu i studenom. Na predstavljanju zbornika održanom koncem prosinca urednica izdanja prof. dr. Valić Nedeljković je, sumirajući rezultate ovog jednomjesečnog monitoringa, rekla kako je do najprimjetnijeg kršenja novinarskog kodeksa došlo u medijima na bošnjačkom, albanskom i mađarskom jeziku kao i da su se među kandidatima na izbornim listama nerijetko javljali i novinari, što se ne može smatrati primjerom dobre prakse.

MEDIJI NA HRVATSKOM JEZIKU

Mirjana Pušin pratila je medije na hrvatskom jeziku i to elektroničke medije u Vojvodini

Radio Subotica: Večernji dnevnik na hrvatskom, RTV: Dnevnik na hrvatskom jeziku, Radio Novi Sad (III. program): Emisija na hrvatskom jeziku i tjednik *Hrvatska riječ*.

Tijekom monitorovanih datuma u elektroničkim medijima na hrvatskom jeziku se o izborima govorilo rijetko, najčešće u formi izvještavanja, bez naročito aktivnog novinarskog angažmana ili redakcijske inicijative pa, zaključuje Pušin nameće se utisak da u elektorskom

uglavnom općim, informacijama koje dolaze iz Hrvatskog nacionalnog vijeća», zaključila je Pušin.

»U odnosu na elektroničke medije, tjednik *Hrvatska riječ*, bio je profesionalno posvećen predizbornoj kampanji. Uočljiva je redakcijska, urednička angažiranost i novinarska inicijativa. Mnogi su tekstovi bili kritički i argumentirano obrađeni, često i uz novinarski komentar. Tako su se čitatelji *Hrvatske riječi* uz ovaj tjednik, pravovremeno i obilato

kako su gotovo svi promatrani mediji bili izuzetno zainteresirani za izvještavanje o stranačkim aktivnostima u okviru predizborne kampanje ali da su pojedini strankama ustupali više prostora za promociju, samopromociju i kritiku protukandidata. Najveća pak zamjerka objema televizijama je ta što nisu dali dovoljno prostora nestranačkim listama, nisu anketirali građane i predstavili i njihovo mišljenje o izborima te bi smatra »za buduće izbore bilo dobro izraditi odgo-

načinu biranja, mediji nemaju značajnu ulogu u informiranju. Na koncu, ističe Pušin, jedino je češće nego inače, uglavnom koristeći pseudo-događaje, bilo riječi o takozvanom bunjevačkom pitanju.

»Nakon analize, opći je zaključak da navedeni mediji, osim tjednika *Hrvatska riječ*, nisu bili pretjerano zainteresirani za ove izbore. Pratili su kampanju, bez mnogo uređivačkog, redakcijskog ili novinarskog angažmana, često samo u ulozi prenositelja događaja koji su bili u svezi s predizbornim radnjama. Takav medijski pristup doprineo je da i sama kampanja djeluje blago i korektno, samo s malo češćim,

informirali o tijeku predizborne kampanje», navodi se u zaključku monitoringa medija na hrvatskom jeziku. Treba međutim reći da su se u ovom radu pojavile dvije grube pogreške, kao što je onaj o broju Hrvata u Srbiji (75.000) te o broju upisanih u poseban birački popis (nekoliko stotina).

VELIKA ZAINTERESIRANOST I FAVORIZIRANJE NEKIH

U zaključku o provedenom monitoringu Radio Televizije Bujanovac RTB i Radio Televizije Spektri RTS na albanskom jeziku **Nermine Aliji Ademi** navodi

varajuću strategiju za razvoj i očuvanje kvalitete predizbornog programa, povećati analitički pristup i žanrovsku šarolikost.

Marina Grnja Klaić pratila je Regionalnu radio-televiziju Novi Pazar, Televiziju Sandžak, Televiziju Tutin, Radio *Sto plus*, tjednike *Polimlje* i *Sandžak danas* te portale sandzakavaz.rs, sandzacke.rs, sandzakhaber.net i sandzakpress.net. Analiza sadržaja izvještavanja lokalnih sandžakčkih medija ukazala je da su izostala osnovna obilježja balansirano, nezavisnog i istraživačkog novinarstva te je uočeno da su mediji favorizovali političke i vjerske elite ove regije navodi se u zaključku i ističe kako

Cilj monitoringa je bio omogućiti uvid u odnos medija prema predizbornoj kampanji različitih lista, kao i odnos prema kandidatima za izbor članova nacionalnih vijeća

je najuočljivija povreda Etičkog kodeksa novinara bila manipulacija vjerskim osjećanjima građana. Tijekom predizborne kampanje ni na jednom mediju nije bilo niti jedne ozbiljne analitički predstavljene priče o problemima zajednice, koja analizira mišljenja i stavove obje strane. Najčešće su to bili jednostavni novinarski žanrovi poput vijesti ili izvještaja, a novinari su tijekom kampanje imali ulogu osoba zaduženih za promociju određene političke opcije, zaključila je, među ostalim Grnja Klaić.

NEDOSTATAK KRITIČKOG STAVA I AKTIVNOG PRISTUPA

Elektroničke medije u Vojvodini na bunjevačkom govoru Radio Subotice, Radio Sombora i Radio Novog Sada analizirale su Mirjana Pušin i **Tijana Femić**. U svim emisijama navedenih radio programa uglavnom su nositelji lista afirmativno govorili o svom programu, ponekad oprezno komentirajući programe drugih lista uz blagi kritički osvrt na pojedine protukandidate, navodi se u ovom radu. Monitoring je pokazao da su dijelovi emisija navedenih emisija, a koji se odnosio na predizbornu kampanju bio identičan a da su se emisije razlikovale jedino prilikom objave kada je imenovani voditelj navodio tko je pripremao emisiju i uočeno je da je izborni blok bio bez novinarskog angažmana, bez postavljenog pitanja ili komentara.

Norbert Šinković pratio je medije na mađarskom jeziku te zaključuje da su izbori protekli bez suštinske medijske pažnje u ovim medijima. Pasivan pristup medija ili izrazito obojeni stav u praćenju kampanje su glavna zapažanja nakon završetka monitoringa koji je pokrio skoro sve značajne medije u Vojvodini s programom na mađarskom jeziku. Nedostatkom kritičkog stava i aktivnog pristupa, mediji su

doveli birače u poziciju da bez odgovarajuće medijske podrške i analize donesu odluku o tome kome će povjeriti svoje glasove, zaključio je Šinković na osnovu praćenja tjednika *Hét Nap*, dvije radio stanice (Radio Novi Sad i Radio Subotica), jedan televizijski dnevnik (Televizija Vojvodine), jedan informativni portal (*vajdasagma.info*) i jedan TV magazin kolažnog tipa (*Javni poslovi – Közügyek* na TV Panon).

EMISIJE UŽIVO I NEUTRALAN STAV

Informativni program na romskom jeziku na Javnom servisu Vojvodine, Radiju Beograd, kao i sadržaj časopisa *Dekada* analizirala je **Jelica Nikolić**. Redakcija romskog informativnog programa na RTV je izdvojila poseban blok vijesti posvećen izborima i bila neutralna u izvještavanju, kao i uredništvo emisije *Romano them* Radija Beograd dok je pokrajinski list *Dekada* nedovoljno pristupio ovoj temi, navodi se u zaključku. U okviru informativne emisije *Nevimata* postojao je i poseban blok posvećen izborima, dok je radijska emisija *Romano them* u svakoj emisiji davala priliku nositeljima lista da predstavljaju svoj program. Posebnu inicijativu je pokazala ova redakcija organizirajući predizbornu debatu u svom studiju. List *Dekada* je pak temi izbora pristupio sasvim neutralno, nizgled nedovoljno zainteresirano.

Monitoring predizborne kampanje u medijima na rumunjskom jeziku prateći emisije koje se emitiraju na Javnom medijskom servisu Vojvodine, Televiziji Bor (TV Bor) i tjednik *Libertatea* provela je **Laura Spariosu**. Na osnovu analize istraživačkog korpusa, zaključila je da u izvještavanju postoje sličnosti, ali i razlike. U emisijama Javnog medijskog servisa Vojvodine izvještaj je bio najzastupljeniji medijski žanr, vijest na TV Bor, članak u *Libertatei*.

Kao primjer dobre prakse autorica ističe angažman novinara elektroničkih medija u smislu organiziranja predizbornog programa koji je emitiran uživo, kao i javljanja uživo na dan glasanja, izvještavajući o tijeku izbora, kao i angažman novinara tiskanog medija, što u smislu praćenja predizborne kampanje, što u smislu objavljivanja izvještaja o izborima, izlaznosti i rezultatima glasanja.

KRATKA KAMPANJA I UTVRĐENI OKVIRI

Miroslav Keveždi pratio je medije na rusinskom jeziku tjednik *Ruske slovo* i informativne emisije na RTV. Svi mediji su se trudili postaviti fer sustav za ravnomerno prezentiranje lista, što im je u velikoj mjeri i uspjelo, zaključak je ove analize. *Ruske slovo* se trudilo pronaći sustav koji bi svim listama dalo fer poziciju u tjedniku. Opća zamjerka Keveždija monitorovanim medijima je da nije posvećena dovoljna pažnja tehničkim momentima vezanim za izbore, a koje se tiču pojedinih oko upisa u posebni birački popis, mjesta za izbore i informacijama o tome zašto su izbori za nacionalno vijeće uopće važni. Keveždi ističe da kvalitet sadržaja koji je publika mogla primiti međutim nije bio samo u rukama medija i kandidata, već i donositelja odluka koji su kampanju skratili na period jedva dovoljan da se ona uopće održi. Vremena za pripremu uvjerljivijih i studioznijih sadržaja jednostavno nije bilo dovoljno, zaključuje autor.

Medije na slovačkom jeziku radijske i televizijske emisije Radio televizije Vojvodine i tjednik *Hlas ľjudu* pratila je **Milina Sklabinski**. Svi mediji – od javnog servisa pa do lokalnih emitera, koji su ovim istraživanjem obuhvaćeni sporadično, bili su veoma striktni i dosljedni u smislu načina informiranja o predizbornim aktivnostima što je u

krajnjem slučaju ovu temu načinilo krajnje marginalnom. Svi su imali jasno utvrđene okvire u kojima su se predstavljale liste, postojali su izborni blokovi te se ne može reći da je neka od lista favorizirana. Uočljivo je bilo da je predizborni program bio prilično skroman, da prikrivenog oglašavanja gotovo i nije bilo, te da su nositelji lista tražili druge načine kako da dođu do svojih birača. Najviše su u tom smislu korištene društvene mreže odnosno internet, ali i drugi javni nastupi. Generalno, mediji na slovačkom jeziku nisu posvetili veliku pažnju predizbornoj kampanji za izbore članova za Nacionalno vijeće, a na margina javnog interesa ostala je i tema samog značaja upisivanja u posebne biračke popise ali i značaj djelovanja institucije poput nacionalnih vijeća u domenu kulturnih autonomija, zaključak je Sklabinske.

Stefan Janjić proveo je analizu diskursa u dnevnim listovima na srpskom jeziku *Politika*, *Večernje novosti* i *Danas*, kao i u centralnim informativnim emisijama Radio-televizije Srbije, Radija Beograd, Radio-televizije Vojvodine i Radija Novi Sad. Osim sadržaja s dnevnom periodikom objavljivanja monitoring je obuhvatio i tjednik NIN, kao i emisije *Radar* na Radio-televiziji Vojvodine i *Građanin* na Radio-televiziji Srbije. Autorov je zaključak da navedeni mediji tokom analiziranog perioda nisu posvetili dovoljno pažnje temi izbora za vijeća nacionalnih manjina. Mediji na srpskom jeziku su u završnici kampanje nedovoljno pažnje posvetili ovoj temi, iako se ona neposredno tiče svakog četrnaestog građanina Republike Srbije. Ipak, izvještavanje je bilo lišeno senzacionalističkog pristupa, a u nizu tekstova i priloga opšteg formata publici je na jasan način predstavljena organizacija izbora i funkcija nacionalnih vijeća, zaključak je ove analize.

J. Dulić

**MARIJA DULIĆ, UMIROVLJENICA, DOBITNICA PRIZNANJA ZA DOPRINOS
U OBRAZOVANJU NA HRVATSKOM JEZIKU**

Nagrada za prošlost, a poticaj sadašnjosti

Nekada su učitelji imali ugled i poštivanje

Razgovor vodila: Željka Vukov

Na ovogodišnjoj proslavi jednog od četiri praznika hrvatske zajednice u Republici Srbiji – Dan izbora prvog saziva Hrvatskog nacionalnog vijeća, 12. prosinca, dodijeljena su priznanja zaslužnim pripadnicima hrvatske zajednice. Među nagrađenima je i umirovljenica, **Marija Dulić** koja je dobila priznanje *Pajo Kujundžić* za doprinos obrazovanju na hrvatskom jeziku. Bio je to povod za razgovor, a Marija se rado prisjetila lijepih dana koje je provela sa svojim đacima.

Svoju životnu priču Marija (Maftelj) je započela kao najstarije dijete od oca **Đure** i mame **Cilike** rođene **Rogić** 16. siječnja 1925. godine u Subotici.

HR: Što za Vas znači ovo priznanje i jeste li ga očekivali?

Dan prije su mi javili da sam dobila priznanje i jedino što mogu reći je da sam bila jako iznenađena kada me je nazvao dr. **Slaven Bačić**, jer se tomu nisam nadala. Drugi dan, na sam dan dodjele pozvala sam Bačića da javim da ja to ne mogu primiti. Samo sam tri godine bila učiteljica i to priznanje ne pripada samo meni, nego svim učiteljima koji su tada radili u našim školama na hrvatskom jeziku. Na kraju me je uvjerio da trebam prihvatiti priznanje. Bila sam zatečena jer se tomu nisam nadala.

HR: Kada ste počeli raditi u školi?

Državnu učiteljsku školu sam završila u Zagrebu 1945. i u rujnu te godine sam dobila posao u seoskoj školi u Gornjem Tavankutu u tzv. Crnkovom kraju. Bila sam imenovana za učiteljicu i tamo sam radila tri godine. Za mene je to bilo nešto novo, iz grada sam otišla na salaš, ali sam se prilagodila. Voljela sam svoj poziv i zavoljela sam taj kraj, imala sam jako dobre učenike i isto tako divne roditelje s kojima sam ostvarila dobar kontakt. Predavali smo na hrvatskom jeziku i to je bilo prvi puta u školama, jer za vrijeme Kraljevine Jugoslavije nije se govorilo hrvatski u školama. Radila sam s prijateljicama, učiteljicama i učiteljima, bili smo mladi i radili smo s puno entuzijazma. Godina 1945./46. bila je teška, jer nismo imali niti redovna učila. Imali smo samo

jednu malu čitanku zvala se *Zrno znanja* i ona je bila za sva četiri razreda. U njoj je bilo poučnih priča, a bilo je dosta partizanskih pjesama, pjesama o Titu, o borbi...

HR: Koji je uzrast djece bio tada u školi i sjećate li se koliko ste učenika imali?

Imala sam oko 40 učenika koji su bili uzrasta od prvog do četvrtog razreda, a bilo je i starijih iz petog. Tada je to bilo, kao i u svim seoskim školama, prvi red klupa su bili prvaci, drugi red drugi razred, treći đaci iz trećeg i na kraju četvrti razred, te su u zadnjim klupama bili oni stariji iz petog razreda. Tada još nije bila centralizirana škola, bio je posebno Donji i Gornji Tavankut, a moj upravnik je tada bio **Vječeslav Omahen**, ravnatelj škole. Imala sam dobar kontakt s učenicima i dan danas se nađem s nekim mojim đacima.

HR: Danas smo navikli na opremljene škole i na brojna pedagoška pomagala. Kako je to nekada izgledalo?

U tom periodu su već postojale bilježnice, ali nismo imali nikakvih pedagoških pomagala. Imali smo ploču, spužvu, kredu, klupe i katedru. To je bilo sve. Kao učiteljica imala sam u sklopu škole, u dvorištu stan, kuhinju i dvije sobe, a poslužitelji su imali posebnu kućicu u istom dvorištu. Prve godine nismo imali čak ni ogrijeva za grijanje u školi. Narodni odbor u Tavankutu nam je dozvolio da dva drača posiječemo na određenom mjestu i onda su sami roditelji posjekli drva i sanjkama ih dovezli do škole. Meni je osobno rad u školi bio jako zanimljiv iako nismo imali niti mali djelić onoga što se danas ima. Voljela sam svoj posao, jednom smo pravili i priredbu. Tada su roditelji i poslužitelj napravili pozornicu, pripremili smo igrokaz, recitacije, pjesme. Prve godine smo okitili bor u školi i izvlačili smo ceduljice i svatko je onome koga je izvuкао priredio za Božić neki mali dar, a prije Božića smo izrađivali ukrase za bor. To je tada sve bilo novo, no ubrzo nakon toga su uklonjeni križevi iz škola i tako je na red došao komunistički režim odgoja.

HR: Kada je uveden hrvatski jezik u nastavu i jeste li imali nekakve udžbenike?

Nekada smo se mi učitelji, uglavnom koji smo bili u seoskim školama, Hrvati, sastajali i dogovarali kako ćemo i što raditi s djecom. Kako se tko snalazi, kako radimo methodske jedinice... Imali smo i svoj list koji se zvao *Mladi učitelj*, u kom su bili razni pedagoški radovi, pjesme, priče. To je bila skupina učitelja koja je bila nadahnuta idealističkom kršćanskom filozofijom. Svi smo tada radili na hrvatskom jeziku. Svećenik **Pajo Kujundžić**, koji je bio veliki rodoljub, tražio je da se tu gdje je bunjevački – hrvatski živalj uvede hrvatski kao nastavni jezik. To se nije ostvarilo za vrijeme njegova života, ali je 1945. godine bilo dozvoljeno i mi smo započeli nastavu na hrvatskom jeziku. Kasnije smo i takve udžbenike dobivali. Imali smo početnicu za prvi razred 1946./47. koju je izdao Novi Sad na ijekavici, na hrvatskom jeziku. Nešto smo dobivali iz Zagreba, a jednom smo dobili i udžbenike iz Sarajeva, jer su i oni bili na ijekavici, ali ne hrvatskoj, tamo su bila imena Džemal, Ajša... što nije bilo prilagođeno nama. Druge godine smo dobili udžbenik iz poznavanja prirode iz Zagreba, ali to je bio bukvalan prijevod s ruskoga jezika, u kom se nisu spominjale naše rijeke i nazivi. Kasnije su dolazili i neki drugi udžbenici, ali je meni to bila zadnja godina.

HR: Zašto ste radili samo tri godine?

U proljeće, u ožujku 1948. godine, skupini hrvatskih katoličkih intelektualaca je suđeno – sproveden je politički proces i suđenje. U tu skupinu sam i ja upala i osuđena sam na kaznu zatvora s prinudnim radom. Kaznu sam izdržala u kaznenom popravnom domu u Požarevcu – 14 mjeseci. Nažalost nakon toga više nisam mogla raditi kao učiteljica.

HR: Kako ste to prihvatili i jeste li kasnije negdje radili?

Teško mi je bilo jer sam voljela poziv učiteljice, pisala sam molbu odjelu za prosvjetu Vojvodine u Novom Sadu da mi odobre raditi u školi. U toj molbi sam molila da dobijem školu u okolici Subotice, jer sam tada vodila kućanstvo moga oca, koji je bio udovac. Direktor gdje sam tada radila kao evidentičar mi je rekao da je odgovor pozitivan, da bi nakon desetak dana, na pol tabaka, dobila rješenje iz odjeljenja za prosvjetu u Subotici da mi se molba odbija. Kasnije sam još jednom pisala molbu, ali je i ona bila odbijena.

S obzirom na to da nisam mogla raditi ono što sam željela, odlučila sam završiti još neku školu. Prvo sam završila tečaj za knjigovođu, a kasnije sam upisala Višu komercijalnu školu, kao izvanredna studentica. Bilo mi je smiješno i nerazumljivo raditi s ciframa, a željela sam biti obrazovana za posao koji radim. Kad god bi tražila posao morala sam dati učiteljsku svjedodžbu i prvo pitanje je bilo zašto niste učiteljica. Tada su postojali personalni referenti koji su vodili brigu o svemu. Nitko nije htio zaposliti nekoga tko je osuđivan. Kada sam imala ovu naobrazbu više nitko nije postavljao pitanja. U mirovinu sam otišla kao financijski radnik, krajem 1979. godine.

HR: Danas je nastava na hrvatskom jeziku prisutna u školama, kako Vi na to gledate i smatrate li to važnim?

Meni osobno se to jako sviđa. Roditelji bi trebali biti hrabriji i masovnije upisivati djecu na nastavu na hrvatskom jeziku. Mislim da je jako važno da djeca upoznaju jezik svoga roda, književni jezik, kao i dijalekte. Negdje se govori ikavicom, a negdje se već i zaboravila. Kada usporedim Dalmatince i nas, oni se svoje ikavice ne stide, oni pjevaju na ikavici. U školi i na određenim mjestima govore književnim hrvatskim jezikom, ali se obraćaju ikavicom, dok smo mi malo povučeni po tom pitanju. Ne znam zašto, ali valjda tijekom povijesti se to tako događalo da bunjevačka inteli-

gencija, manje-više, osim nekih svećenika i nekih ljudi koji se nisu odnarođili, tijekom školovanja zaboravi svoj jezik. Stoga bi poručila roditeljima da upišu svoju djecu na nastavu na hrvatskom jeziku, da djeca nauče svoj književni jezik i da njeguju ikavicu, naš izvorni govor. Neka hrabro izaberu svoj jezik, jer djeca se dalje mogu upisati i školovati gdje god hoće. Jako je važno da nauče i čuju za hrvatske pisce, njihova djela, kao i povijest Hrvata.

HR: Iako ste već dugo izvan toga posla možete li napraviti neku usporedbu u obrazovanju nekada i sada?

Danas su škole jako napredovale velika su pomagala, tehnika je napredovala, imaju mnoge aktivnosti koje mi nismo imali. Drugačija je sasvim nastava sada i nekada. Udžbenici su s puno ilustracija i u boji, djeca imaju nastavu i u prirodi, izlete, održavaju se priredbe, škole se posjećuju... Puno je danas prednosti. Jednom sam s učenicima išla na izlet, nas tri učiteljice koje smo završile školu u Zagrebu, **Roza Antunović, Marica Kršulović** i ja, učiteljice iz Žednika, s Radanovca i ja iz Tavankuta. Dogovorili smo se i vodili smo djecu na izlet na Frušku goru, putovali smo vlakom, a poslije lađom na drugu stranu Dunava, to je bilo i djeci i nama lijepo iskustvo. Još uvijek pamtim učenika koji je već peti razred završio, ali je bio jako dobar i željela sam da i on ide. Roditelji nisu dozvolili, pa sam ih osobno otišla moliti. Nisu ga pustili, jer nije imao čitave hlače, nego zakrpljene, a roditelji su rekli gdje će ići u svijet u zakrpljenim hlačama. I zaista na kraju nije išao. To je onaj ponos kod nas bunjevačkih Hrvata.

HR: Danas je učiteljima i nastavnicima »ukinut« autoritet, kako je to nekad izgledalo?

Učitelji su nekada bili jako vrjednovani, cijenjeni i poštivani. Poštivala su me djeca i roditelji su se s poštivanjem ophodili. Nisam imala šibu pa su mi čak

roditelji dolazili reći da trebam koristiti šibu kad su djeca nevaljala. Danas je sve to drugačije, nema poštivanja kao nekada, možda su roditelji zatajili. Svi misle da je njihovo dijete nešto super, posebno i sačuvaj Bože ako bi ga učitelj kaznio. Nekada su učitelji imali ugled i poštivanje, i ja kad sam išla u školu za mene je učitelj i profesor bio poseban. Danas toga nema. Ne samo kod učitelja, mislim da uopćeno nema autoritet koji se poštuje. I u medijima vidimo da se časkom nekoga napada, svejedno je li učitelj, književnik, netko iz Vlade, pišu se istine i neistine, i sve se objavljuje. Autoritet se srozao, sad ja to tumačim ovako: ljudi su nastojali uništiti autoritet, Svevišnjega Boga i onda su sve uništili.

HR: Nakon odlaska u mirovinu, čim ste se bavili?

Slučajno sam naišla na moju učenicu i nagovorila me da dođem vidjeti kako se radi sa slamom, tako sam se i počela baviti slamarstvom i uključila se u rad HKPD *Matija Gubec* u Tavankutu, bila sam jedno vrijeme i u HKC *Bunjevačko kolo*, tamo sam bila zapisničarka u likovnom odjelu, kratko i predsjednica toga odjela. Bila sam još puna elana, snage, pa sam se i nakon odlaska u mirovinu uključila u rad naših društava. Pisala sam i pjesme koje su objavljivane u *Liri naivi* i u *Subotičkoj Danici*. Kada sam bila u Kanadi kod sina, onda sam bila na promociji nagrađenih filmova, tada sam srela **Ljerku Lukić** pjesnikinju i književnicu i ona me je zamolila da opišem naše običaje za Božić. Tada je taj moj članak objavljen u glasniku *Hrvatske seljačke stranke* o Božiću 2002. godine u Vancouveru, kasnije sam napisala i jedan članak o našim slamarima i žetvenim običajima.

Iako nije uobičajeno za kraj intervjua, ipak, u ime redakcije Hrvatske riječi našoj sugovornici želimo sretan 90. rođendan.

KULTURA HRVATA U SRBIJI U 2014. GODINI

Slamarstvo, nosači zvuka, nagrade i znanstvena istraživanja

Kraj neke kalendarske godine i početak iduće, povod su za tzv. podvlačenje crte odnosno sumiranje onoga što se događalo u proteklih 365 dana. U tom kontekstu, pokušali smo dati odgovor na pitanje – što je obilježilo kulturni prostor ovdašnjih Hrvata u 2014. godini od generalnih prilika, do postignuća udruga i pojedinaca te najzanimljivijih projekata.

proteklih 20-ak godina najrespektabilniju njezinu prezentaciju – koncem godine u zagrebačkom Etnografskom muzeju priredena je velika izložba slika od slame. Vrijedno je napomenuti kako iza ovih nesvakidašnjih postignuća stoji višegodišnji kontinuiran i kvalitetan rad spomenutih amaterskih kulturnih udruga, što je inače značajka nevelikog broja udruga u području kulture hrvatske zajednice. Kada je već

djelo) i HKPD *Jelačić*, to jest njihov Mješoviti zbor (*Vijenac pjesama*), dok su *Kraljice Bodroga* iz Monoštora objavile svoj drugi nosač zvuka s tradicijskim šokačkim ženskim pjevanjem pjesama marijanske tematike (*Faljen Isus, Dvice*). Festival duhovnih pjesama *Hosanafest* objavio je nosač zvuka s njihova IX. festivala, a HGU *Festival bunjevački pisama* s njihova XIV. festivala. Posljednji navedeni objavili su

Hrvata u Vojvodini, što ga je u suradnji s Institutom za migracije i narodnosti realizirala dr. sc. **Jasminka Dulić** uz potporu nekoliko institucija. Dr. sc. **Dijana Čurković** s Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje istraživala govore hercegovačkih Hrvata iz Bezdana i bunjevačkih iz okolice Subotice. Posebno valja istaknuti kako je već treću godinom za redom nastavljeno terensko istraživanje studenata s Odsjeka za etnologiju i kulturnu antropologiju Filozofskog fakulteta iz Zagreba – ove godine istraživanja su posvećena tradicijskoj baštini šokačkih Hrvata u Beregu i Monošturu. Osim predstavljanja na znanstvenim kolokvijima Zavoda za kulturu vojvodanskih Hrvata, važno je napomenuti da će rezultati ovih istraživanja biti objavljeni ili u periodici (npr. *Godišnjak za znanstvena istraživanja*) ili pak u zasebnim monografijama, čime će oni zadobiti i trajniju vrijednost. Na koncu, reći ćemo da se usporedo odvijao cijeli niz individualnih istraživanja od strane nekoliko pojedinaca, mahom vanjskih suradnika Zavoda (npr. dr. sc. **Mario Bara**, dr. sc. **Robert Skenderović**, dr. sc. **Petar Vuković**), što je dodatno ne samo uvećalo nego i kvalitativno obogatilo znanstveni segment u području kulture hrvatske zajednice», kaže Žigmanov.

Jedan od događaja godine: izložba slika od slame u zagrebačkom Etnografskom muzeju

NAJVEĆA POSTIGNUĆA

Ravnatelj Zavoda za kulturu vojvodanskih Hrvata **Tomislav Žigmanov** kaže kako su u protekloj godini vjerojatno najveća postignuća vezana za stvaralaštvo u tehnici slame dvije kulturne udruge iz Tavankuta – HKPD *Matija Gubec* i Galerije naive u tehnici slame. »S jedne strane, u Tavankutu je uspješno organiziran Svjetski kongres slame, na kojemu su sudjelovali svi relevantni akteri iz cijeloga svijeta koji se služe slamom kako sredstvom za likovni izraz. S druge, pak, strane, imali ste u

naveden Tavankut, onda treba posebno ukazati na odlične spojeve kulture, turizma i ženskog stvaralaštva, što je pridonijelo zadivljujućoj samoodrživosti ovih kulturnih udruga«, smatra Žigmanov.

On ističe kako će protekla godina biti upamćenja i po zamahu u području glazbe – naime, 2014. godine objavljeno je čak 6 nosača zvuka, što je do sada najveći broj objavljenih nosača zvuka u jednoj godini. »Podsjećanja radi, navest ćemo da su svoje prve nosače zvuka izdali *VIS Proroci* iz Subotice sa svojim autorskim pjesmama (*Božje*

koncem godine i nosač zvuka s bunjevačkim narodnim plesovima. Osim žanrovske šarolikosti, impresionira i produkcija kvaliteta, kao i trajni zapisi dijela glazbene baštine«, navodi naš sugovornik.

RAST ZNANSTVENIH ISTRAŽIVANJA

Tomislav Žigmanov podsjeća i kako je u području znanosti zabilježen značajan rast istraživanja. »Imali smo empirijsko istraživanje o socijalnim i etničkim stavovima, vrijednostima i nekim osobinama ličnosti

NAGRADE I KULTURA SJEĆANJA

Ustalo se i razvio prostor nagrađivanja unutar kulture hrvatske zajednice. »Dodijeljene su tako nagrade za najbolju knjigu godine *Emerik Pavić ZKVH-a*, nagrada za život-

no djelo Hrvatske čitaonice na *Danima Balinta Vujkova*, koju je dobio renomirani književnik **Tomislav Ketig** te priznanje HNV-a za kulturno pregalaštvo *Dr. Josip Andrić*, koju je ove godine i više nego zaslužio dobio **Zvonimir Pelajić**. Ustanovljena je i nova nagrada – riječ je o trijenalnoj nagradi ZKVH-a za najbolju knjigu poezije, koja je dobila naziv po najvažnijem pje-

ističe, manifestacija od lokalnog, preko regionalnog i pokrajinskog značaja do zbivanja na razini cijele zajednice i šire.

»Najviše je bilo manifestacija od lokalnog značaja, počevši od tradicionalnih prela, pokladnih maskenbala, preko književnih večeri, do proslava obljetnica i godišnjih koncerata naših udruga. Među manifestacijama ovog karaktera posebno bih naveo

podunavskih Hrvata – Bunjevaca i Šokaca, kao i velike manifestacije: *Dužijancu* održanu u Subotici, *Šokci i baština* u organizaciji šokačkih udruga, ove godine održanu u Sonti i *Srijemci Srijemu* u organizaciji srijemskih udruga a koja je ove godine održana u Šidu.

»Od manifestacija pokrajinskog značaja tu svakako treba istaknuti *Liru naivu* održanu

Bašić Palković drži da kontinuitet održavanja velike većine ranije, ali i u novije vrijeme utemeljenih manifestacija, kulturnu scenu Hrvata u Srbiji održava stabilnom, imajući u vidu općeniti odnos prema kulturi kao i loše ekonomske prilike u našem društvu.

»Kulturna se scena iz godine u godinu sve više usustavljuje i djeluje umreženije. Ovo se posebno odnosi na dešavanja izvan Subotice kao institucionalnog središta ovdašnjih Hrvata, čemu pridonosi i logistička potpora udrugama i njihovim projektima od strane Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata. S druge strane, i ove se godine kao nezanemarljiv istaknuo problem financiranja rada u području kulturnog amaterizma, kao i neadekvatna osposobljenost udruga glede izazova projektnog financiranja«, kaže Bašić Palković.

Po njegovom mišljenju, kvalitetom svojih aktivnosti i programa u 2014. posebno su se izdvojile hrvatske udruge iz Tavankuta i HKPD Jelačić iz Petrovaradina, a zabilježena je i solidna književna produkcija.

»Također, ukazao bih i na uspjehe koje su ostvarili stvaraoci koji dolaze iz sfere tzv. visoke umjetnosti poput književnika Petka Vojnića Purčara koji je dobio nagradu za životno djelo DKV-a, orguljaša **Saše Grunčića** koji je dobio subotičko priznanje *Dr. Ferenc Bodrogyári* te vizualnih umjetnika **Spartaka Dulića** i **Lee Vidaković** koji su imali kvalitetnu izlagačku aktivnost. Podsjetio bih i na zapažena postignuća trojice umjetnika koji stvaraju na području Hrvatske a podrijetlom su iz Vojvodine – književnika **Miroslava Slavka Mađera** koji je dobio nagradu *Dragutin Tadijanović* Zaklade Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti, redatelja **Branka Ištvančića** s novim dugometražnim igranim filmom *Most na kraju svijeta*, te mladog glumca **Slavena Španovića** s novim ulogama u filmskim projektima«, navodi Davor Bašić Palković.

H. R.

Manifestacija *Srijemci Srijemu* je ove godine održana u Šidu

niku hrvatske moderne **Antunu Gustavu Matošu**. Bilo je nagrada koji su dobili Hrvati iz Vojvodine i izvan hrvatskog kulturnog prostora – nesumnjivo, najvrjednija je nagrada za životno djelo koje je Društvo književnika Vojvodine dodijelilo najznačajnijem književniku Hrvata u Vojvodini **Petku Vojniću Purčaru**«, ocjenjuje Žigmanov.

Na koncu, on navodi kako je dosta toga učinjeno i na planu kulture sjećanja – tijekom 2014. godine obilježena je stogodišnjica smrti Antuna Gustava Matoša, kao i stogodišnjica rođenja **Albe Vidakovića**.

ZNAČAJNE MANIFESTACIJE

Član Izvršnog odbora Hrvatskog nacionalnog vijeća zadužen za kulturu **Zlatko Načev** ističe činjenicu da je protekla godina bila bogata zbivanjima, kada je u pitanju kultura ovdašnjih Hrvata. Bilo je tu, kako

koncert povodom 111. godina rada HKPD *Matija Gubec* iz Rume i manifestaciju *Divanim šokački* u organizaciji KUDH *Bodrog* iz Monoštora. Također

u Srijemskoj Mitrovici, *Dane Balinta Vujkova* i *Festival bunjevački pisama* održane u Subotici, a kao događaje od značaja za cjelokupnu zajednicu naglasio bih

STABILNA STRUKTURA

Ravnatelj ZKVH-a Tomislav Žigmanov navodi kako je prostor kulture, kada je riječ o broju organizacija i ljudi uključenih u njihove aktivnosti, i ove godine ostao ne samo najrazvijeniji prostor unutar hrvatske zajednice nego se u njemu dogodio i najveći broj manifestacija. »U protekloj je godini također očitovana dosta stabilna struktura kulturnoga segmenta, a posve uspješno su održane sve značajnije kulturne manifestacije. U tom smislu čini se razložnim zašto se po kulturi najviše prepoznaje hrvatska zajednica u Vojvodini«, kaže on.

velikim uspjehom smatram rezultat omladinskog tamburaškog orkestra HKPD *Tomislav* iz Golubinaca koji je na glazbenom festivalu djece Vojvodine u Bačkoj Topoli osvojio prvo mjesto«, kaže Načev.

Izuzetno bitnim u protekloj godini Načev smatra i objavljivanje 12. sveska *Leksikona*

predstavljanje publikacija hrvatskih nakladnika iz Vojvodine na Beogradskom sajmu knjiga i Novosadskom salonu knjiga«, kaže Zlatko Načev.

UMREŽENIJA SCENA

Urednik kulturne rubrike tjednika *Hrvatska riječ* **Davor**

Što očekujete u 2015. godini?

AMALIJA ČUPIĆ,
umirovljenica, Šid

Više zdravlja i sreće

Ne mogu reći kako očekujem da će nam svima biti bolje i ljepše u 2015. godini, no nadam se da će biti više zdravlja i sreće u mojoj obitelji nego što je bilo prošle 2014. Ne vjerujem da će se materijalno što popraviti, kao ni većini umirovljenika, s obzirom na to da će nam primanja ostati ista, jer i ova suma koju dobivamo nedovoljna je za preživjeti. No, novac mi je manje važan jer su me vrijeme i život naučili da su život i zdravlje najvažniji. Obitelj mi je na prvom mjestu i jedino mi je važno da su mi djeca i unučići sretni i zdravi. Imam tu sreću da mi djeca rade i imaju stalna primanja, što je u današnje vrijeme itekako važno. Djeca imaju sigurne mjesečne plaće što je danas nažalost rijetkost, pogotovo kod mladih. Zato ne mogu reći da nisam zadovoljna, sretna sam što oni mogu svojoj djeci priuštiti normalan život, a ja sam tu uvijek da pomognem koliko i kako mogu.

Čovjek treba biti skroman, da ne očekuje previše, da se zadovolji onim što ima, važno je ne posustati, bit hrabar i boriti se kroz život. Ne očekujem previše u 2015., i ne mislim da će biti bolja od prethodne. Jedan događaj sigurno će mi promijeniti život – rođenje mog prvog prauka koga očekujemo u siječnju. Sigurno je da ću to pamtiti dok sam živa jer takvi sretni trenuci se ne zaboravljaju. Zato će meni 2015. godina biti ispunjena radošću zbog rođenja još jednog člana obitelji, a nadam se da taj događaj neće biti jedina sreća u godini i da će radosnih trenutaka biti puno više.

S. D.

JELENA RAIĆ,
tekstilna tehničarka,
Sombor

Godina strepnje

Na žalost mnogo toga što nas čeka u 2015. godini i što će utjecati na nas, našu obitelj i na ljude oko nas ne ovisi o nama i našim željama. Nije nam bila laka ni ova godina koju smo ispratili, a mislim da nas ništa bolje ne čeka ni u ovoj u koju smo tek zakoračili. Tko zna, možda nam bude i gore nego li lane. Čini mi se da se u sve nas uvukla nekakva strepnja, pa smo svi nekako utišani, kao da strahujemo od toga što nam donosi sutrašnji dan. Moj dojam je da smo u takvom raspoloženju i dočekali ovu 2015. godinu.

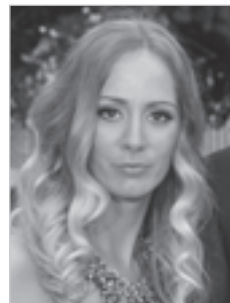
Ipak, moja očekivanja okrenuta su nekim mojim osobnim planovima za koje bih voljela da se ostvare u ovoj godini. Nažalost i to ne ovisi samo o meni, već ovisi i od opće situacije, od toga hoće li biti posla i drugih stvari na koje ja ne mogu mnogo utjecati i promijeniti ih. Uzalud vi nešto želite i hoćete, kada su okolnosti oko vas takve da je ono što ste zacrtali u tom trenutku neostvarivo. Nadam se da će se te okolnosti promijeniti i da će mi se moje osobne želje ostvariti u ovoj godini. Ako nisu o prošloj godini, valda bi red bio da to bude ove, 2015.

Za sve nas želim 2015. makar malo bolju od ove prethodne godine, makar sa malo više izvjesnosti, makar sa malo više mogućnosti. Umorili smo se više od toga života »od danas do sutra«, treba nam mogućnost da nešto dugoročno planiramo, mogućnost da mi mladi planiramo i stvaramo obitelj. Hoće li tako i biti? Ne nadam se previše. Više vjerujem da će to biti još jedna godina »životarenja«.

Z. V.

JASMINA DULIĆ,
nastavnica matematike,
Subotica

Diploma u ruci

Svaku novu godinu započinjem s određenim željama i iščekivanjima, s novim nadanjima i ambicijama. Tako sam i 2015. godinu započela s najvećom željom, a to je privođenje kraju master studija matematike.

Matematika je oblast koja me je privlačila još od nižih razreda pa sam se tako u svom životnom pozivu opredijelila za smjer matematika financija, da bih kasnije na master studijama upisala primijenjenu matematiku. Četiri i pol godine radim kao nastavnica matematike u osnovnoj školi *Ivan Milutinović* pa sam iz tog razloga polagala paralelno i predmete sa smjera profesor matematike. Iako raditi i studirati u isto vrijeme iziskuje izuzetne napore, kad se radi posao koji se voli ništa nije teško. Sada sam pri kraju s pisanjem master rada i planiram diplomirati uskoro. To bi bilo moje najveće očekivanje od ove godine. Također, diploma će mi omogućiti ugovor za posao na neodređeno vrijeme, što me uistinu veseli jer želim i dalje napredovati u svome poslu.

Pored svih obveza na poslu i fakultetu, uvijek imam vremena za druženje, a posebno mi je drago vrijeme provedeno sa svojom obitelji. Vrijeme provedeno s dragim ljudima mi je bilo najljepše u protekloj godini, te to želim i za 2015. godinu.

Ponekada je teško ostvariti svoje želje i ambicije, ali ukoliko se vodimo s **Konfucijevom** izrekom: »Svakog dana ponesi košaricu zemlje na jedno mjesto i sagraditi ćeš planinu«, možemo uočiti kroz život da se trud i rad isplate i da je bitno znati cilj. Sretno svima u ostvarenju želja u 2015. godini!

J. D. B.

RAZGOVOR POVODOM NOVOG CD-A:

VOJISLAV TEMUNOVIĆ, DOPREDSJEDNIK HGU
FESTIVAL BUNJEVAČKI PISAMA IZ SUBOTICE

Bunjevačka kola s Hajinim pečatom

*Na kompakt disku snimljena su 22 bunjevačka kola na način
kako ih je 50-ih godina prošloga stoljeća svirao i zapisao
čuveni tamburaš Pere Tumbas Hajo*

Hrvatska glazbena udruga *Festival bunjevački pisama* iz Subotice je nedavno objavila glazbeni kompakt disk pod nazivom *Pere Tumbas Hajo – Bunjevačka kola*. Tim povodom smo razgovarali s inicijatorom i koordinatorom ovoga projekta, kao i dopredsjednikom spomenute udruge **Vojislavom Temunovićem**.

Kažite nam više o ovom CD-u, odnosno glazbenom materijalu koji je na njemu zapisan?

Na kompakt disku nalaze se 22 bunjevačka kola na način kako ih je svirao čuveni tamburaš **Pere Tumbas Hajo** i kako ih je zabilježio u svojim notnim zapisima koji datiraju iz 50-ih godina prošloga stoljeća. Ti zapisi potječu iz KUD-a *Bratstvo* u Subotici. Oni sadrže samo takozvani *prvi glas*, a ostatak aranžmana sam uradio ja. Skladbe je snimio Tamburaški orkestar naše udruge, a na ovaj smo način taj vrijedni materijal sačuvali od zaborava u suvremenom formatu CD-a.

U biti to su poznata kola, ali je karakteristika ovih zapisa, a sada i snimaka, to što sadrže filigrane i ukrase koji su jako autentični, a koja će uho glazbenika čuti. Iako zvuče vrlo virtuozno, ova

kola nisu toliko teška za izvedbu, budući da ih je Hajo zapisao da nama sviračima *leže* pod prstima. To je još jedna bitna karakteristika ovog glazbenog materijala. Isto tako, ovim CD-om smo sačinili etnomuzikološku zabilježbu nekadašnjeg sviranja, jer su se ta kola tijekom vremena u KUD-ovima, zbog adaptiranja korepeticiji, na neki način pojednostavljivala. Smatramo da ovi zapisi mogu biti od koristi svim onim KUD-ovima koji žele na svoj repertoar postavljati bunjevačka kola, a u stilu kako ih je izvodio Pere Tumbas Hajo.

Izdavanje ovog CD-a poduprli su Veleposlanstvo Republike Hrvatske u Beogradu, Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje, upravu i nacionalne zajednice i Grad Subotica.

Ova materijal će se naći i na jednom drugom, multimedijalnom CD-u...

Bunjevačka kola koja su snimljena na ovom CD-u vezana su uz Seminar bunjevačkog stvaralaštva u Tavankutu, čiji glazbeni dio ja vodim. Sljedeći korak je da se ovaj materijal u proširenom izdanju, odnosno s partiturama skladbi u PDF formatu, nađe na jednom zajedničkom multimedijalnom CD-u na kojem bi se osim glazbe našli i drugi sadržaji vezani za tradicijsku kulturu bunjevačkih Hrvata

koja se izučava na spomenutom seminaru u Tavankutu. Taj multimedijalni CD, kojega bi onda pratila i knjižica sa zabilješkom stručnjaka, radili bismo u suradnji s HKPD *Matija Gubec* iz Tavankuta, koje seminar organizira, i Zavodom za kulturu vojvodanskih Hrvata. To se planira učiniti tijekom 2015. godine, a smatramo da će se time dobiti puna slika onoga što se na seminaru izučava.

Koliki je interes za ovim skladbama kod KUD-ova koji ne dolaze iz miljea bunjevačkih Hrvata?

Ova su kola zanimljiva mnogima koji vole folklor, kako ovdje tako i u Hrvatskoj, i mislim da će CD biti tražen. Osim kao pratnja plesačima, ova se bunjevačka kola mogu izvoditi i kao samostalne glazbene točke.

Ovo je prvi CD vaše udruge baziran na etnomuzikološkom istraživanju. Planirate li neke druge slične projekte?

Već ranije, prije nekoliko godina radili smo istraživanje vezano za ostavštinu dr. **Josipa Andrića**, što je rezultiralo koncertima u Plavni i Baču. Imamo ideja i za druge slične projekte. Primjerice, imamo ideju o oživljavanju opusa **Stipana Tumbasa**, brata Pere Haje, koji je pisao za tamburaške orkestre i bio je vrstan aranžer. On je,

među ostalim, aranžirao skladbe hrvatskih skladatelja poput **Lisinkog** i **Zajca**. Te partiture postoje, te bi se mogao snimiti i CD s tim materijalom. Ali to su procesi koji dugo traju, kako zbog uvježbavanja materijala i drugih aspekata realizacije, tako i zbog osiguravanja sredstava. No, to je sastavni dio rada u amaterizmu danas. Postoji ideja i da se neke druge skladbe koje se uče na Seminaru bunjevačkog stvaralaštva u Tavankutu studijski snime, te da time dodatno obogatimo našu fonoteku.

Planovi HGU Festival bunjevački pisama za 2015. godinu?

Ove godine nas očekuje jubilarni, petnaesti *Festival bunjevački pisama*. Tim povodom, krajem godine planiramo izdati monografiju vezanu za ovaj festival. Imat ćemo još jednu novinu, a to je regionalno natjecanje tamburaša u Subotici koje krajem travnja organiziramo u suradnji s Glazbenom školom iz Požege. Ovo je druga godina, lani je natjecanje bilo u Požegi a sada će biti tu kod nas.

Svakako u planu je i tradicionalna Smotra dječjih pjevača i zborova u okviru *Festivala bunjevački pisama* te dva naša redovita koncerta – Petrovački i Godišnji.

D. B. P.

Bivši direktor Antun Bašić najzaslužniji je za muzejsku postavku u Rotografici

U ROTOGRAFICI SU IZLOŽENI STARI TISKARSKI STROJEVI

Čuvanje povijesti

Zahvaljujući novom vlasniku koji je prepoznao i cijenio stoljetnu povijest poduzeća, ali i radnicima koji su se unatoč novim tehnologijama teško odvajali od starih strojeva čuvajući ih po kutovima magazina, u Rotografici je napravljen jedinstveni mali muzej

Povijest Rotografike na najljepši je način predstavljena u nedavno postavljenoj malom muzeju u prostoru ove tvrtke, gdje su izloženi tiskarski strojevi stari bezmalo stotinu godina. Osim što govori o povijesti poduzeća, ova postavka je jedinstvena po tomu što predstavlja dio subotičke industrijske baštine ali i mnogo šire – ona je na neki način i povijest tiskarskog zanata na prostorima bivše Jugoslavije.

PRVI POSJETI

Rotografika je jedna od rijetkih tvrtki koja je uspješno privatizirana 2005. godine (kupila ju je zagrebačka tiskara Radin), nastavila je sa svojom djelatnošću koju je započela još 1920. godine, i danas je lider u tiskarstvu, jedna od najvećih tiskara u

državi, s izvozom u ukupnoj produkciji većoj od 30 posto. Upravo zahvaljujući novom vlasniku koji je prepoznao i cijenio stoljetnu povijest poduzeća, ali i radnicima koji su se unatoč novim tehnologijama teško odvajali od starih strojeva čuvajući ih po kutovima magazina, danas je napravljen ovaj jedinstveni muzej.

Tehnička direktorica u Rotografici Tatjana Vukadinović kaže da su muzej starih tiskarskih strojeva već posjetili studenti grafičkog inženjerstva u Beogradu i Novom Sadu, i učenici subotičke Politehničke škole te ističe da je najzaslužniji za postavku bivši direktor poduzeća, a danas umirovljenik **Antun Bašić**. »On je napravio ogroman posao, uredio i obradio eksponate, svako olovno slovo je stavio na svoje mjesto u ladicu. Mi mladi to i ne znamo, jer nitko od

nas nije radio na tim strojevima«, kaže Tatjana Vukadinović.

HEIDELBERG BI DANAS MOGAO RADITI

Na oko 50 četvornih metara izložbenog prostora postavljeno je desetak repariranih strojeva među kojima je jedan od najsta-

rijih tiskarski stroj Heidelberg iz 1926. godine.

»Nisu svi strojevi dotjerani tako da bi i danas mogli raditi, ali uvjeren sam da bi Heidelberg stroj, ukoliko bi se priključio na struju, mogao funkcionirati jer je veoma dobro sačuvan. To je jedan od najstarijih eksponata u muzeju pored stroja za izradu željezničkih

Tehnička direktorica Tatjana Vukadinović

kartonskih karata koji je donesen 1922. godine iz Ljubljane i Zagreba, gdje su se do tada izradivale», priča Antun Bašić.

Uz izradu željezničkih karata upravo su vezani počeci osnivanja i rada ove tvrtke, koja je tijekom svoje povijesti tri puta mijenjala svoj naziv, upravo onako kako su se mijenjale i usvajale nove tehnologije. Naime, 13. studenoga 1920. godine Direkcija državnih željeznica kupila je tadašnju malu *Szabadosovu tiskaru* kako bi se ovdje radio sav tiskani materijal za potrebe Željeznice. Tadašnji naziv tvrtke bio je *Tiskara Direkcije željeznica*, ili kako su je najčešće zvali *Željeznička stamparija*.

»Tiskali smo karte za svaku relaciju, primjerice, od Bačke Topole do Žednika. Zamislite kolika je to bila količina karata budući da smo ih radili za cijelu SFRJ. Bilo je najmanje 5.000

vrsta, a tri stroja su neprekidno 24 sata tiskala samo željezničke karte. Moralo se jako paziti da ne bude greške na otisku, jer poslije nema ispravljanja, baci ako ne valja, pa ponovno. U to vrijeme smo imali u *Birografici* odjeljenje za tzv. strogouracunate obrasce, gdje je bila postavljena odgovorna osoba ispred Državnih željeznica koja je izdavala te karte isključivo na osnovi trebovanja pojedinih direkcija. To stoga da bi se izbjegla mogućnost falsificiranja», kaže Bašić.

NAJSTARIJI KLIŠE IZ 1945.

Tvrtka je 1969. godine promijenila ime u *Birografika* Izdavačko-tiskarsko poduzeće Jugoslavenskih željeznica, jer je uveden novi proizvodni program za tiskanje biroopreme, uz koji je vezano i ime tvrtke. Poslije privatizacije *Birografike*, budući

da je ponovno dopunjen proizvodni program ali sada s roto tiskom, promijenjen je ponovno naziv tvrtke i od tada se zove *Rotografika*.

Premda je od početka radila s olovnim slovima, u tiskari su se ipak koristila i drvena za tiskovine s većim slovima od 10-20 cicara koja se nisu mogla izliti od olova. Drvena slova su bila u uporabi sve do sedamdesetih godina prošlog stoljeća kada se pojavila nova tehnologija, tzv. fotoslog, koji je iz uporabe izbacio i olovna i drvena slova.

Prilikom većeg broja otisaka s olovnog sloga, primjerice kod tiraža većih od dvije, tri tisuće, slova su se trošila u tisku jer kako je valjak prelazio preko tih olovnih slova, ona su se znala oštetiti i izgubiti na oštirini. Taj problem je prevaziđen novom tehnologijom tzv. cinkografijom, tehnikom umnožavanja jetkanjem cinčane ploče. Odjel cinkografije u *Birografici* je osnovan 1940. godine, a iz tog razdoblja, odnosno, iz 1945. godine je najstariji sačuvan kliše za plakat kojim se najavljuje predstava *Seljačka buna* u Narodnom kazalištu u Subotici, a u izvođenju Hrvatskog kazališta *Matija Gubec* iz Zagreba.

IZUMRLO DESETAK GRAFIČKIH ZANATA

»Od kako sam počeo raditi u tvrtki, za samo jedan radni

vijek mnogi zanati u grafičkoj industriji su izumrli. Više ne postoji ručni slovoslagač, strojarski slovoslagač, mono-slagač, mono-livac, mono-montažer, foto-kopist, cinkograf, lito-retušer. Za svim tim zanatima danas ne postoji potreba niti u jednoj suvremenoj tiskari. Od dvijetisućitih godina i pojave PC računara, odnosno, prelaska na elektroničku obradu podataka, iz tiskara je iz uporabe izbačeno ne samo olovo u izradi tiskarske forme nego i grafički film, koji je bio sljedeća faza grafičko-tehnološkog razvoja. Danas se razvija tehnologija *computer to plate*, koja omogućava da se iz bilo kojeg kraja svijeta pošalje priprema neke tiskarske forme, primjerice, na server *Rotografike*, operater na serveru šalje pripremu na izradu tzv. *offset ploče* i u roku od pola sata može početi tiskanje. To je u odnosu na nekadašnji rad takva industrijska revolucija da je izbacila sva ranija zanimanja iz tiskare», kaže Antun Bašić.

On dodaje da su u muzeju izloženi najstariji strojevi za olovnu pripremu, tzv. visoki tisak ili tipotisak, cinkografiju i stari strojevi iz knjigovežnice. Zbog ograničenog prostora u muzeju nema strojeva vezanih uz tzv. fotoslog, a s obzirom na brzi tehnološki razvoj u području grafičke industrije i neki noviji strojevi mogli bi uskoro završiti u muzeju.

S. M.

VRIJEME, LJUDI, DOGAĐAJI

Pripremaju: Lazar Merković i Milovan Miković

KRONOLOGIJA od 9. do 15. siječnja

9. SIJEČNJA 1889.

Rođen je vrsni nogometaš **Antun Copko**. S braćom **Gezom** i **Martinom** branio je boje subotičkog nogometnog kluba *Bačka* u njegovu zlatnu razdoblju, tijekom prvog i drugog desetljeća prošlog stoljeća, kada su popularni crveno-bijeli u četiri navrata osvojili prvenstvo južne Ugarske. U susretu s Francuskom bio je strijelac jedinog gola za reprezentaciju Mađarske. Umro je 13. listopada 1966.

9. SIJEČNJA 1945.

Umro je **Mijo Mandić**, prosvjetni djelatnik, zagovornik uvođenja narodnog jezika u škole, pisac udžbenika, publicist, pokretač i dugogodišnji urednik bunjevačkog *Nevena*, koji izlazi od 1884., čelnik Gradske knjižnice i počasni građanin Subotice. Rođen je u Kačmaru 12. rujna 1857.

10. SIJEČNJA 1780.

U nazočnosti izaslanika Kalačkog kaptola, kanonika **Antuna Grašalkovića**, drugog podžupana Bačko-bodroške županije, **Antuna Pijukovića**, te domaćih i uglednika sa strane, započelo je uvođenje u posjed Slobodnog kraljevskog grada Maria Theresiopolos, tj. Subotice (Szabadke).

10. SIJEČNJA 1931.

U Zaječaru, gdje je bio uposlen kao carinik, umro je subotički spisatelj i novinar **Pavao Bašić Palković**. Pripovijetke je pisao bačkom bunjevačkom ikavicom. Suradivao je u *Subotičkim novinama*, *Nevenu*, *Subotičkoj Danici*, *Ilustriranim cetinjskim novinama* i dr. Zastupljen je u *Antologiji proze bunjevačkih*

Hrvata Geze Kikića. Rođen je 1. listopada 1875.

10. SIJEČNJA 1964.

Uprava subotičkog trgovinskog poduzeća NAMA (Narodni magazin) priopćila je kako je tijekom prethodne godine njene prodavaonice posjetilo ravno milijun kupaca koji su ondje potrošili više od dvije milijarde dinara.

11. SIJEČNJA 1767.

U Subotici je rođen **Pavao Sučić**. Školovao se u rodnom gradu, filozofiju je učio u Budimu, a bogosloviju u Egeru. Bio je kapelan u Krnjaji, Monoštoru, Čataliji, Karavukovu, Bukinu, Kalači i Subotici. Kanonikom je imenovan 1815., biskupom stolno-biogradskim 1827; a tri godine kasnije postaje dakovački biskup. Pisao je govore, propovijedi i bio jedan od najvećih bibliofila svoga vremena. Umro je 13. travnja 1834. u Đakovu.

11. SIJEČNJA 1999.

Savezno ministarstvo pravde upisalo je u svoj registar Hrvatsko akademsko društvo i time dalo suglasnost na njegovu djelatnost. Prvi predsjednik ove novoutemeljene hrvatske udruge bio je dr. sc. **Josip Ivanović**.

11. SIJEČNJA 2001.

U Casablanci, gdje je bio na odmoru, iznenada je umro **Đuro Merković**, jedan najiskusnijih zrakoplovaca, ne samo u zemlji nego i u Europi. Pilotirao je na 156 tipova zrakoplova, od najjednostavnijih do najsavršenijih. Imao je deset licenci i po tome je pilot-lovac, letač JAT-a, kapetan

civilnog zrakoplovstva, također u belgijskoj Sabeni i drugim europskim kompanijama, a godinu i pol je probni pilot u Americi. Rođen je 10. travnja 1930.

12. SIJEČNJA 1882.

Na novoj regulacijskoj karti grada Subotice označeni su mlinovi (suvače) i ostali najznačajniji objekti poput: Franjevačke crkve sa samostanom, Pravoslavne crkve sa školom, kapela Svetog Roka, spomenik Svetog Trojstva, Kalvarija, Gradska vijećnica, stup srama, tržnica, školska zgrada, gradska gostionica, barutana, Rogina bara, kanal u Mlaci i drugi lokaliteti.

12. SIJEČNJA 1970.

Nezapamćeno jaka i dugotrajna snježna vijavica nanijela je velike štete. Pod teretom snijega i od udara ledenog vjetrova srušeno je dvadesetak kuća na području subotičke općine.

13. SIJEČNJA 1888.

U Kalači je umro naslovni biskup **Ivan Antunović**, predvodnik narodnog preporoda bunjevačkih i šokačkih Hrvata – publicist, urednik i nakladnik, romanopisac i pripovjedač. Djelovao je na duhovnom, znanstvenom, kulturnom, političkom i društvenom prosvjećivanju svojih sunarodnjaka. Začetnik je i sa brojnim suradnicima nositelj sudbinski važnih preporodnih i modernističkih htijenja Hrvata u Podunavlju sedamdesetih i osamdesetih godina XIX. stoljeća. Rođen je u Kunbaji 19. lipnja 1815.

14. SIJEČNJA 1945.

Zbog navodne nestašice papira, u tek oslobođenoj Subotici,

prestaje, izlaziti dnevnik Radio vijesti, pisan standardnim hrvatskim jezikom i tiskan latiničnim pismom. Pokrenut je 19. listopada 1944.

14. SIJEČNJA 1972.

Podizanjem ustave na malo brani novoizgrađenog kanala, započelo je ispuštanje vode iz jezera Palić. Time je označen početak višegodišnjih radova na sanaciji jezera, koja je okarakterizirana »akcijom stoljeća«.

14. SIJEČNJA 1975.

Osam dana uoči svoga 50-ga rođendana umro je **Vilim Harangozo**, legenda stolnoteniskog sporta u nas. Bio je osmerostruki prvak Jugoslavije, a na Svjetskom šampionatu u Londonu 1954. u dublu sa Zagrepčaninom **Žarkom Dolinarom** osvojiti će prvo mjesto. Godinu dana kasnije njih dvojica zauzimaju drugo mjesto u Utrechtu.

15. SIJEČNJA 1911.

U Subotici je rođen **Ante Šokčić**, vrstan liječnik, specijalist za uho, grlo i nos. Poslije II. svjetskog rata, utemeljivač je i prvi upravitelj Vojne bolnice u Subotici, šef ORL odjela vojne bolnice u Petrovaradinu, čelnik Odjela ORL, kasnije Klinike Vojno medicinske akademije u Beogradu, te profesor na istoj Akademiji, u činu sanitetskog pukovnika JNA. Krasila ga je sposobnost brzog i točnog dijagnosticiranja, velika manualna spretnost i kirurška odlučnost, te velika agilnost u sređivanju i teorijskom oblikovanju postignuća stečenih u praksi. Umro je 3. prosinca 1980.

Traže se njegovateljice...

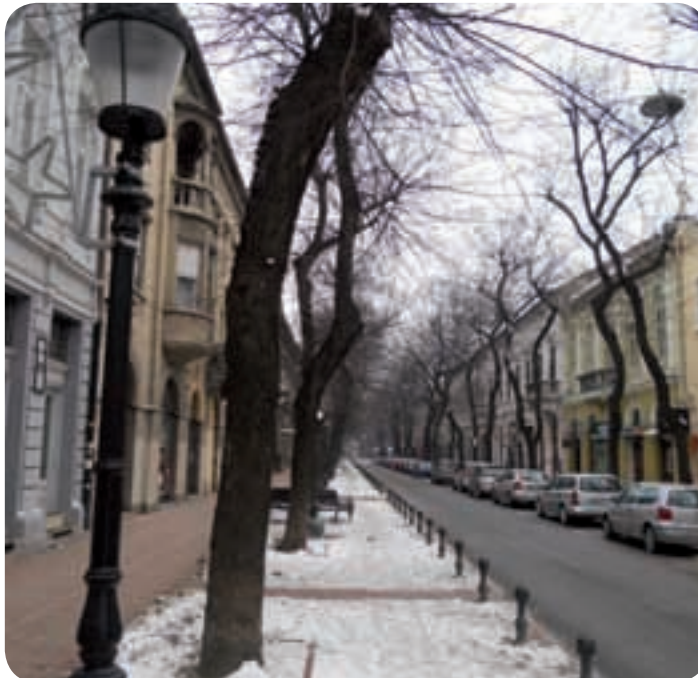
U Europi je deficitaran kadar na poslovima njege starih osoba, a istodobno raste broj osoba u duboko poznim godinama, nemoćnim brinuti se o sebi

»Kratki tečaj njemačkog jezika za njegovateljice. Fond od 20 sati koji će Vas pripremiti za rad u Njemačkoj. Upis je stalno aktualan«, oglašavaju se agencije za učenje stranih jezika, u skladu s aktualnim trendom nalaženja posla i egzistencije izvan granica države. Nitko u ovom momentu ne zna precizno koliko je sugrađana radno angažirano u inozemstvu, u, nažalost, velikom pokretu odlazaka u različitim pravcima ka Europi i drugim kontinentima, koji je na zamahu dobio u 2014. godini (čemu je bio posvećen napis u prošlom broju novina).

Treba razlikovati najmanje dva oblika odlazaka u inozemstvo: s planom ostati tamo za stalno i odvesti i obitelj, što se onda, ipak, zove iseljenjem; drugi oblik je biti i tamo i ovdje, tj. raditi tamo povremeno i time izdržavati sebe i obitelj ovdje. Postoji i »nešto između«, kada mladi pođu nekoliko mjeseci raditi na brod, u ugostiteljstvo i tome slično, i krajnju odluku o državi u kojoj će živjeti za sada odlažu, jer obično nisu angažirani na poslovima za koje su se (fakultetski) obrazovali.

IZVAN GRANICE RADI EGZISTENCIJE

Oglasi o učenju njemačkog jezika za njegovateljice izrasli su iz, danas, raširene prakse među ženama svih životnih dobi koje nalaze poslove najviše u Njemačkoj, Austriji, Švicarskoj (mada i Italiji) u njezi starih osoba u obiteljima. I agencije se bave posredovanjem između obitelji u potrebi za njegovateljima i druge strane koja traži posao.

Naime, u Europi je deficitaran kadar na poslovima opsluživanja starih osoba, a istodobno raste broj osoba u duboko poznim godinama, nemoćnim brinuti se o sebi. Upućeni u ovu problematiku navode primjer Frankfurta i okolice, gdje je raširena potreba za negom osoba preko 90 godina starosti. Bili oni pokretni, ili ne, članovi njihove biološke obitelji, koji su zaposleni, nisu u mogućnosti osigurati im stalnu negu, već to čine angažiranjem njegovatelja. Institucionalni smještaj je i tamo skup. Kod nas bi, moguće, angažiranu uposlenicu prije nazvali kućnom pomoćnicom, jer u »opisu poslova« je kompletna cjelodnevna briga o staroj osobi, uključujući i pripremu hrane, ali opseg poslova je na bazi dogovora i to je različito od obitelji do obitelji.

Na spomenute poslove iz naše sredine ranije se odlazilo u pojedinačnim slučajevima, a sada je to raširena pojava, još

neustanovljenog obujma, jer su mnoge žene nakon što su ostale bez radnog mjesta (stečajevi, privatizacija, posao s neredovitim isplatom plaća) i bezbrojnih pokušaja naći novi posao, u ladice ostavile svoje fakultetske diplome i odlučile se za angažmane u inozemstvu. Najviše na poslovima čuvanja djece, ili njege starih, u oba slučaja u obiteljima, s tim što su, prema prikupljenim iskustvima, bolje plaćeni poslovi opskrbe starih lica. Kako su u ovim slučajevima razlozi prihvatanja posla u inozemstvu isključivo egzistencijalne prirode, a ne i odluke o iseljavanju, odlučuju se za bolje plaćene angažmane.

STALNO POVREMENO

Angažmani naših sugrađan-ki njegovateljica starih osoba u drugim zemljama su povremeni i privremeni. Mogli bi se nazvati stalno povremenim: dva-tri mjeseca tamo, nekoliko mjeseci

ci ovdje. Za smjenu razdoblja »posao, pauza, posao, pauza« najmanje su dva razloga: zakonska mogućnost duljine boravka i težina posla. Angažman je često iscrpljujući, i fizički, a još više psihički, jer neposredne obveze u njezi traju, primjerice, od 9 do 19 sati, ali je boravak uz osobu 24-satni, u kontinuitetu od nekoliko tjedana bez dana odmora. Nakon takvog angažmana put kući je, ustvari, put na oporavak. Ondašnji liječnici, štoviše, savjetovali su našim njegovateljicama ugovaranje kraćih angažmana, od najviše 4-6 tjedana, upravo radi očuvanja vlastitog psihofizičkog zdravlja. »Bila sam iscrpljena«, kaže jedna od sugovornica poslije dvomjesečnog posla. »Radimo sa starim, nemoćnim ljudima, različitih sudbina, stanja i karaktera, i osim uobičajenog fizičkog posla u njezi, emocije su stalno prisutne. To troši snagu. Ali od svega mi je najteža odvojenost od moje familije.« Zarađenim novcem nakon angažmana potrebno je zatim raspolagati oprezno u razdoblju pauze, do narednog posla.

Druga Subotičanka je poslije izvjesnog vremena stjecanja njegovateljskih radnih iskustava u više obitelji, spoznala kako je u mogućnosti prihvatiti angažman u njezi u dužini od dva tjedna i uspjela se priključiti skupini žena koje se u obiteljima smjenjuju na dva tjedna, a radno mjesto im je relativno blizu – u Austriji.

Iz nužnosti osiguranja egzistencije mnoštvo stanovnika nalazi različite načine i oblike zapošljavanja, nažalost, ne tu, uz svoje obitelji, nego s putovnicama u torbi s druge strane granice.

Katarina Korponaić

PREGLED VAŽNIJIH DOGAĐANJA U 2014. GODINI

Zabilježeno na stranicama HRVATSKE RIJEČI

SIJEČANJ

Izišla zbirka pjesama *Prepekovo proljeće 2013.*

U nakladi HKUPD-a *Stanislav Prepek* iz Novog Sada izišla je zbirka pjesama *Prepekovo proljeće 2013.* koja je rezultat istoimene pjesničke manifestacije održane u travnju prošle godine u Novom Sadu. Ova se knjiga nadovezuje na prethodne četiri zbirke s ove manifestacije, ovoga puta s većim brojem zastupljenih autora.

Susret predsjednika RS Tomislava Nikolića s čelnicima hrvatske zajednice u Srbiji

»Obećavajući je ovo sastanak. Smatram da će se pojedine stvari mjeriti do ovoga susreta i nakon njega i zato je u razgovoru dotaknuto

više tema«, istaknuo je za Hinu predsjednik Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini nakon što je službeno primljen 10. siječnja, u Beogradu, skupa s predsjednikom Hrvatskog nacionalnog vijeća dr. **Slavenom Bačićem** i ravnateljem Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata **Tomislavom Žigmanovim**, kod predsjednika Republike Srbije **Tomislava Nikolića**.

Zimska škola Hrvatskog folklora u Crikvenici

Hrvatska matica iseljenika je od 3. do 12. siječnja organizirala već tradicionalnu zimsku školu Hrvatskog folklora u Crikvenici. Ovogodišnji polaznici seminara bili su iz SAD, Njemačke, Mađarske, Slovačke, Vojvodine i Bosne i Hercegovine te cijele Hrvatske. Tema ovogodišnjeg seminara bila je folklorno naslijeđe Alpske zone: Međimurje, Prigorje, Zagorje, Podravinu, Gorski kotar, Karlovačko pokuplje i Istra. Na seminaru su radile tri grupe: plesači, tamburaši te grupa tradicijskih glazbala.

Kamenovanje Hrvatskog doma u Somboru

Poslije pet mjeseci rada somborska policija rasvijetlila je napad na Hrvatski dom u Somboru koji se desio u noći između 26. i 27. srpnja 2013. godine. Prema riječima **Saše Dmitrašinića**, načelnika PU Sombor, postoji osnovana sumnja da su kazneno djelo koje je okvalificirano kao kazneno djelo oštećenja tuđe imovine počinili **Zoltan R. (19)** i jedno malodobno lice.

Bista neoštećena, povratak nakon dodatne zaštite

Prošlo je mjesec dana od rušenja biste preporoditelja bačkih Hrvata **Ambrozije Boze Šarčevića** u Subotici. Taj vandalski čin u Zavodu za kulturu vojvođanskih Hrvata drže jednim od najvećih nasrtaja na kulturnu baštinu Hrvata na ovim prostorima u proteklih nekoliko godina.

Veleposlanik primio predstavnik ZHB Tin Ujević

U Veleposlanstvu Republike Hrvatske u Beogradu, 16. siječnja upriličen je sastanak na kojem su domaćini bili veleposlanik **Gordan Markotić** i ataše za kulturu **Valentina Šarčević**, a gosti predstavnici

Zajednice Hrvata Beograda **Tin Ujević**. Razlog održavanja ovog sastanka bio je detaljnije upoznavanje i iznalaženje realnih mogućnosti za poboljšanje rada ZHB **Tin Ujević**, navodi se u dopisu ove udruge.

DSHV tražio adaptaciju Doma kulture u Tavankutu i izgradnju mrtvačnice u Gornjem Tavankutu

U gradskom proračunu je planirano deset milijuna dinara za adaptaciju Doma kulture u Tavankutu, nakon čega bi objekt trebao biti otvoren za korištenje. Za izgradnju mrtvačnice u Gornjem Tavankutu grad će izdvojiti tri milijuna dinara.

Novo vodstvo Mladeži DSHV-a

Pred oko 50 delegata i simpatizera 24. siječnja održana je 6. Redovita i izborna skupština Mladeži DSHV-a u prostorijama stranke. Izabrano je novo rukovodstvo Mladeži na čelu s **Mladenom Petrešem** diplomiranim inženjerom iz Tavankuta, za zamjenika predsjednika izabran je **Mario Vrselja** iz Srijemske Mitrovice, a pet članova Predsjedništva Mladeži koje je novi predsjednik Mladeži imao pravo predložiti po aktima Mladeži su **Marina Gabrić**, **Nikola Gabrić** i **Tamara Dulić** iz Subotice te **Vanja Pakledinac** iz Bača i **Tatjana Perišić** iz Monoštora.

Hrvatska mladež Bačke i Srijema u Zagrebu

U Zagrebu je 25. siječnja obilježena treća obljetnica od osnutka Hrvatske mladeži Bačke i Srijema, udruge koja okuplja mlade porijeklom iz Vojvodine koji se školuju, žive i rade u Hrvatskoj. Tim povodom u prostorijama Zajednice protjeranih Hrvata iz Srijema, Bačke i Banata i Društva vojvođanskih i podunavskih Hrvata okupio se veliki broj mladih.

Osnovana Udruga bunjevačkih Hrvata Dužijanaca

U prostorijama župe sv. Roka u Subotici 27. siječnja osnovana je Udruga bunjevačkih Hrvata **Dužijanaca**. Pristupnicu ovoj udruzi potpisale su 33 osobe, koje su do sada više od 20 godina aktivno sudjele u organiziranju Dužijance, rečeno je na brifingu za novinare koji je održan 28. siječnja u Press centru u Subotici. Na osnivačkoj skupštini za predsjednika ove Udruge bunjevačkih Hrvata **Dužijanaca** izabran je mons. dr. **Andrija Anišić**, za direktora udruge izabran je **Marinko Piuković**, a za potpredsjednika **Lazo Vojnić Hajduk**.

Veliko prelo 2014.

Ljepota pokladnih običaja i nakon 135 godina od prvog Velikog prela okupila je brojne ljubitelje tradicije. Veliko prelo 2014. održano je 1. veljače u dvorani Tehničke škole **Ivan Sarić** u Subotici. Organizacijskom odboru Velikog prela 2014. iz HKC-a **Bunjevačko kolo** ove godine pridružila se i subotička župa sv. Roka.

U Zagrebu predstavljen zbornik Pasionska baština Hrvata u Podunavlju

Udruga *Pasionska baština* iz Zagreba i Društvo hrvatskih književnika su 30. siječnja, organizirali predstavljanje IX. zbornika *Pasionske baštine* pod nazivom *Muka kao nepresušno nadahnuće kulture – Pasionska baština Hrvata u Podunavlju*. Ovaj je zbornik sunakladnički pothvat Udruge *Pasionska baština* i Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata iz Subotice. U predstavljanju knjige o njoj su govorili akademik **Josip Bratulić**, mr. **Jozo Čikeš**, prof. dr. **Darko Žubrinić** i **Naco Zelić**.

VELJAČA

Čelnici hrvatske matice iseljenika iz Zagreba boravili u Baču

Izaslanstvo Hrvatske matice iseljenika iz Zagreba, koje su činili ravnatelj ove institucije mr. sc. **Marin Knezović**, predsjednik Upravnog odbora HMI i zastupnik u Saboru RH dipl. pol. **Ivo Jelušić** te ravnateljica Odsjeka za hrvatske manjine dipl. iur. **Marija Hećimović**, posjetilo je 7. veljače, Bač.

Hrckov maskenbal 2014

Hrckov maskenbal u organizaciji NIU *Hrvatska riječ* održan je 15. veljače u dvorani HKC *Bunjevačko kolo*. Preko 200 djece veselilo se ponovnom susretu, druženju, kako s *Hrckom* tako i jedni s drugima.

Obilježena 100. obljetnica osnutka hrvatskog Sokolskog društva Petrovaradin

Nakon prošlogodišnje proslave desetoga rođendana Hrvatskog kulturno-prosvjetnog društva *Jelačić*, obilježena je 100. obljetnica osnutka Hrvatskog sokolskog društva Petrovaradin koje je, uz više prekida rada i promjena naziva, djelovalo u Petrovaradinu do potkraj osamdesetih godina prošloga stoljeća.

Prigodnom akademijom u organizaciji društva *Jelačić* oživljena je uspomena na djelovanje najstarijeg hrvatskog sportskog društva u Petrovaradinu.

Pet godina rada ZKVH-a

Obraćajući se nazočnima na prigodnoj proslavi pet godina rada, ravnatelj ZKVH-a **Tomislav Žigmanov** podsjetio je na rezultate petogodišnjeg rada ove ustanove. Među ostalim, objavili su 23 publikacije (13 samostalno, a 10 u sunakladi), realizirali s vanjskim suradnicima desetak znanstvenih istraživanja, održali 27 znanstvenih kolokvija, pristupili izradi kritičke i cjelovite bibliografije vojvođanskih Hrvata, formirali jezgru zavičajne knjižnice, upriličili 13 likovnih postava i izložaba, organizirali 20-ak koncerata orguljske kao i glazbe hrvatskih skladatelja iz Vojvodine te objavili dva nosača zvuka.

Sedmo prelo mladeži održano 14. veljače

Sedmo po redu Prelo mladeži Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini, održalo se 14. veljače u prostorijama sale *Zorica*, u Subotici. Skupu je prisustvovalo 350 mladih Hrvata iz Subotice, Sombora, Srijemske Mitrovice, Tavankute, Đurđina, Monoštor, Vajske, Plavne, Bođana, Zemuna, Odžaka, Male Bosne, Vrdnika, Bača, Bikova, Rume, Petrovaradina, Verušića, Mirgeša i Berega te 50 gostiju. Svečani program prela otvorio je ženski tamburaški sastav *Đurđinske cure*, dok se za dobru zabavu do kasno u noć pobrinuo tamburaški sastav iz Hrvatske, *Ringišpil*. Program je vodila **Karla Rudić**.

Radijska emisija 100. put

Radijska emisija na hrvatskom jeziku Radio Novog Sada emitirana je stoti, jubilarni put, u subotu 22. veljače. Emisija na hrvatskom jeziku, koja se subotom u 21 sat emitira na trećem programu radio Novog Sada- programu na jezicima nacionalnih zajednica, počela je s emitiranjem 10. ožujka 2012. godine.

Deb'o četvrtak

Druženje članova jedine hrvatske parlamentarne stranke u Srbiji i njihovih gostiju uz 1500 fanaka održano je u četvrtak 27. veljače u prostorijama DSHV-a u Subotici.

OŽUJAK

Održano 80. veliko Bunjevačko-šokačko prelo u Somboru

Hrvatsko kulturno-umjetničko društvo *Vladimir Nazor* održalo je prvog ožujka Veliko bunjevačko-šokačko prelo.

Osmo po redu Književno prelo

Svečana dvorana HKC *Bunjevačko kolo* u Subotici ponovno je bila posve ispunjena posjetiteljima *Književnog prela*, lijepe kulturne manifestacije koja je po osmi puta organizirana od strane Hrvatske čitaonice iz Subotice.

Godišnja skupština HKPD-a Jelačić iz Petrovaradina

Deseta redovita godišnja skupština HKPD-a *Jelačić* održana je 28. veljače. Bila je to i prva skupština u novom uredskom prostoru, bivšoj vjeronaučnoj dvorani župe Uzvišenja sv. Križa, otkako se udruga u nju uselila prošle godine.

Četvrto Prelo sićanja

Četvrto po redu *Prelo sićanja* održano 2. ožujka okupilo je preko stotinu sudionika koji su obučeni u svečanu zimsku bunjevačku nošnju sudjelovali na večernjoj sv. misi u katedrali sv. Terezije Avilske u Subotici koju je predvodio mons. **Stjepan Beretić**. Nakon misnog slavlja sudionici *Prela sićanja* uputili su se u dvoranu Hrvatskog kulturnog centra *Bunjevačko kolo* gdje su nastavili druženje uz razgovor i igru kako i priliči prelu.

Održana prva sjednica organizacijskog odbora

U sjedištu Udruge bunjevačkih Hrvata *Dužijanica* u župi sv. Roka u Subotici 13. ožujka održana je prva sjednica Organizacijskog odbora *Dužijance* koji djeluje u sastavu nove udruge.

Seminar nastavnika hrvatske nastave

29. ožujka je u Subotici održan ove školske godine četvrti po redu, seminar namijenjen nastavnicima koji predaju u hrvatskoj nastavi ili predaju hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture. Seminar je održan u organizaciji Koordinacije hrvatske nastave, Hrvatskog nacionalnog vijeća i Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta Republike Hrvatske.

Promocija hrvatskih odjela

Promocija hrvatskih odjela, koja je dio projekta *Hrvatsko – bunjevačko - šokačke priče* u organizaciji Udruge *Naša djeca*, održana 29. ožujka u dvorani HKC *Bunjevačko kolo* bila je pokazatelj ljepote i zajedništva.

Petku Vojniću Purčaru nagrada za životno djelo

Petko Vojnić Purčar dobitnik je nagrade za životno djelo Društva književnika Vojvodine. Nagrada mu je uručena na svečanosti u okviru godišnje skupštine DKV-a, održane 29. ožujka u velikoj dvorani Skupštine Grada Novog Sada.

TRAVANJ

Uskršnja izložba u Tavankutu

U Galeriji Prve kolonije naive u tehničar slame, a u suradnji s HKPD *Matija Gubec* u Tavankutu 11. travnja otvorena je *Uskršnja izložba*. Prikladne rukotvorine s uskršnjim motivima, a prodajnog

karaktera priredile su tavankutske slamarke te pojedinci koji se bave izradom rukotvorina s uskršnjim motivima.

kući veleposlanika Republike Hrvatske u Beogradu **Gordana Markotića** s izaslanstvom gospodarstvenika iz Hrvatske.

Festival tamburaške glazbe *Zlatne žice*

Četvrti po redu festival tamburaške glazbe omladinskih orkestra *Zlatne žice* održan je 10. travnja s početkom u 19 sati u Srijemskomitrovačkom kazalištu *Dobrica Milutinović*.

Predsjednik HNV-a Slaven Bačić na panelu u Europskom parlamentu

U Vanjskopolitičkome komitetu Europskoga parlamenta 10. travnja održan je panel o pravima manjina u Vojvodini. Zahvaljujući Fondu *Europski poslovi* APV-a, Misiji Srbije pri EU te vojvođanskoj vladi, na panelu je sudjelovalo i vojvođansko izaslanstvo, koje su predvodili dopredsjednica pokrajinske skupštine **Anna Tomanová Mikanová** i pomoćnik pokrajinskog tajnika za propise upravu i nacionalne zajednice **János Orosz** te predsjednici nacionalnih vijeća četiri najveće manjine u Vojvodini, čije su matične države ujedno i članice EU – uz Mikanovu, **Tamás Korhecz**, **Marcel Drăgan** i **Slaven Bačić**, koji su iznijeli viđenje prava manjina u Vojvodini osobito sa stajališta svoje manjinske zajednice.

Na poziv Zdravke Bušić Hrvati iz Srbije u Bruxellesu

Preko programa *Posjetitelji*, a na poziv Ureda hrvatske zastupnice u Europskom parlamentu, **Zdravke Bušić**, Bruxelles su posjetili predstavnici kulturnih i civilnih udruženja Hrvata iz Vojvodine, odnosno

Srbije. U sklopu svoga dvodnevno posjeta, 7. i 8. travnja, imali su priliku sudjelovati na panelu **Andreja Plenkovića**, nositelja HDZ liste na izborima za zastupnika Europskog parlamenta, približiti se funkcioniranju Europskog parlamenta te upoznati se sa znamenitostima toga grada.

Veleposlanik Gordan Markotić s hrvatskim gospodarstvenicima u posjetu Subotici

Gradonačelnik Subotice **Jenő Maglai** i predsjednik Skupštine grada **Ilija Maravić** sa suradnicima primili su 23. travnja, u Gradskoj

Okrugli stol *Urbani šokci 9* održan u Osijeku i Somboru

Međunarodni okrugli stol *Urbani šokci* ove godine 9. po redu održan je 25. i 26. travnja u Osijeku i Somboru. Skup je okupio dvadesetak sudionika iz Hrvatske, Srbije i Mađarske, koji su u dva dana tražili i dali odgovor na retoričko pitanje: kako se to može biti Europljanin i živjeti u Šokadiji?

Predstavljanje Leksikona podunavskih Hrvata – Bunjevaca i Šokaca u Baču

HKPU *Zora* iz Vajske organizirala je predstavljanje 12. sve-ska Leksikona podunavskih Hrvata – Bunjevaca i Šokaca u Baču. Predstavljanje je održano prošloga petka u župnoj dvorani *sv. Pavla* gdje se okupilo 20-ak mještana, te gostiju iz Vajske, Plavne, Bođana. Svezak su predstavili glavni urednik Leksikona dr. sc. **Slaven Bačić** iz Subotice, bačku župnik vlč. **Josip Štefković** i sveučilišni profesor, akademik **Ivan Gutman**.

SVIBANJ

Proljetni koncert folklornog odjela

Proljetni koncert folklornog odjela Hrvatskog kulturnog centra *Bunjevačko kolo, Večer s prijateljima* održan je 10. svibnja u dvorani Centra. Kao gosti koncerta bili su članovi folklornih i pjevačkih sekcija Kulturno umjetničkog društva *Rudine* župa Vidoši – Livno, Bosna i Hercegovina i Kulturno umjetničko društvo *Luka Ilić Oriovčanin* iz Oriovca, Republika Hrvatska.

Film o Iliji Okrugiću u Somboru

U Hrvatskom domu u Somboru 10. svibnja priređena je projekcija filma **Stipe Ercegovića Ilija Okrugić – Domovino slatko milovanje**.

Katastrofalne poplave u Srbiji

Na teritoriju Srijema, žrtava na svu sreću nije bilo, ali je pričinjena velika materijalna šteta, a veliki broj ljudi iz mjesta šidske općine, najviše iz Jamene, poslije pucanja brane u Republici Hrvatskoj, napustili su svoje kuće.

Dani Albe Vidakovića

Dani *Albe Vidakovića* prigodom 100. obljetnice rođenja i 50. obljetnice smrti trajali su od 15. do 18. svibnja. Program je bio tematski podijeljen na tri dijela – međunarodni znanstveni simpozij, liturgijsku proslavu i koncerte, a okupio je više stotina sudionika ne samo iz Subotice, već i iz Novog Sada, Beograda, Zagreba i Petrinje.

Proljetni koncert Subotičkog tamburaškog orkestra

Proljetni koncert Subotičkog tamburaškog orkestra održan u svečanoj vijećnici Gradske kuće u Subotici 27. svibnja okupio je ljubitelje tamburaške glazbe, koji su mogli uživati u izvođenju klasičnih kompozicija prerađenih za tamburaški orkestar i nekoliko tradicijskih kompozicija.

NIU Hrvatska riječ na Knjigosu

NIU Hrvatska riječ bila je u sklopu sajma knjiga *Knjigos* predstavljena prošlog vikenda u Osijeku. Sajam se održavao od 23. do 25. svibnja na sajamskom prostoru *Pampas* te je okupio čak šest manifestacija s više od 120 izlagača iz cijele Hrvatske i susjednih zemalja.

Veleposlanici europskih zemalja u Baču

Šef delegacije EU u Srbiji, **Michael Davenport** i predstavnici veleposlanstava zemalja članica EU u Beogradu, posjetili su 29. svibnja općinu Bač. Europske diplomate primio je predsjednik općine Bač, **Dragan Stašević** sa suradnicima, nakon čega je izaslanstvo posjetilo Franjevački samostan u Baču, Bačku tvrđavu i manastir Bođani.

Cro Art na likovnoj koloniji u Vinkovcima

Pod pokroviteljstvom Tehničkog Učilišta Vinkovci, uz gostoprimstvo »Građanskog Društva Moji Vinkovci« u zajedničkom radu sa slikarima »Hrvatskog društva likovnih umjetnika Vinkovci« sedmero slikara članova HLU *Cro Art* iz Subotice boravilo je na dvodnevnoj likovnoj koloniji 30. i 31. svibnja u Vinkovcima.

LIPANJ

Otvoren Međunarodni i regionalni sajam gospodarstva Subotici

»Mali biznis i stari zanati – veliki izazov na pragu EU« slogan je osmog po redu, Međunarodnog i regionalnog sajma gospodarstva, koji se održava u subotičkoj Dvorani sportova od 4. do 7. lipnja. Naglasak sajma je na predstavljanju malog i srednjeg poduzetništva, kao i starih zanata, a na manifestaciji sudjeluje oko 200 izlagača iz Srbije, Hrvatske, Crne Gore, BiH, Mađarske te iz Rumunjske i Švedske. Među ostalim, na sajmu štand ima i naša medijska kuća – NIU Hrvatska riječ.

Nagrada Antun Gustav Matoš za najbolju knjigu poezije

Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata je ustanovio trijalnu nagradu za najbolju knjigu poezije, koja će nositi ime *Antun Gustav Matoš*, slavnog hrvatskog pjesnika, koji je za sebe zapisao da je »Bunjevac podrijetlom, Srijemac rodom, a Zagrepčanin odgojem«.

Manifestacija Noći muzeja

Manifestacija *Noć muzeja* održana je u gradovima Srbije 7. lipnja nakon što je prethodni datum, 17. svibnja, protekao u prikupljanju pomoći za ugrožene u poplavama koje su u tom razdoblju zadesile Srbiju. I ove godine u programu sudjeluju i dionici kulture scene vojvođanskih Hrvata. Osim HKPD-a *Matija Gubec* iz Tavankuta i HKC-a *Bunjevačko kolo* iz Subotice koji su svoje programe održali ranije 17. svibnja, prilagodivši ih tadašnjoj situaciji, u subotnoj *Noći muzeja* sudjeluje HKPD *Jelačić* iz Petrovaradina.

Nakon neuspjeha na parlamentarnim izborima, DSHV fokusiran na izbore za HNV

Specijalnom sjednicom predsjedništva DSHV-a, 13. lipnja, ova stranka počinje s pripremama za izbore za HNV, a predsjednik **Petar Kuntić** očekuje da će se u trku za novi saziv uključiti veliki broj političkih takmaca.

Dani Istre u Vojvodini

Otvorenjem izložbe *Istra – Istria memento* 3. lipnja u Muzeju Vojvodine, u Novom Sadu, otpočela je dvodnevna manifestacija *Dani Istre u Vojvodini*, koja kao dio suradnje Pokrajinske vlade i Istarske županije postoji još od 2001. godine.

Seminar bunjevačkog stvaralaštva predstavljen u Ladu

Na poziv voditelja dva zagrebačka folklorna ansambla, u dvorani FA Lado u Zagrebu predstavljen je Seminar bunjevačkog stvaralaštva iz Tavankuta.

Održana treća sjednica Sportskog odjela HNV-a

Pod predsjedavanjem koordinatora **Petra Kuntića** 16. lipnja u prostorijama Hrvatskog nacionalnog vijeća u Subotici je održana treća sjednica Sportskog odjela krovne institucije Hrvata u Srbiji. Dnevni red je imao samo jednu točku koja se bavila predstojećim nastupom hrvatskih sportaša s ovih prostora na Svjetskim hrvatskim igrama koje će se održati u Zagrebu od 22. do 27. srpnja ove godine.

Održani 17. Mikini dani u Beregu

Da je kojim slučajem i danas među živima **Mika Ivošev Kuzma** bio bi zadovoljan, jer njegovim Beregom i dalje odjekuju zvuci tambure, a bilo bi mu drago i što se kroz Smotru tamburaša *Mikini dani* oživljava i sjećanje na njega. Na 17. *Mikinihim danima* 15. lipnja, nastupili su tamburaški sastavi *Ljutovo* iz Ljutova, *Rampaš* iz Draža u Hrvatskoj i tamburaši KPZ Hrvata *Šokadija* iz Sonthe, kao i Vokalno instrumentalni sastav *Antunići*.

Film o Iliji Okrugiću prikazan i u Subotici

Film *Ilija Okrugić – domovino slatko milovanje*, nastao u produkciji Zajednice Hrvata Beograda *Tin Ujević* prikazan je prošle srijede u Art kinu *Lifka* u Subotici. Riječ je o prvom u nizu igrano-dokumentarnih filmova o znamenitim Hrvatima koji su živjeli i stvarali na području Srbije.

Festival dječjeg stvaralaštva Djeca su ukras svijeta u Tavankutu

Tradicionalni festival dječjeg stvaralaštva koji se po devetnaesti put organizira u Tavankutu pod nazivom *Djeca su ukras svijeta* ove

godine je okupio šest kulturno-umjetničkih društava koji su se predstavili svojim programom igrana i plesovima koje su naučili u svojim društvima.

Vojvođanska biserna grana – nošnje naroda Vojvodine

Proteklih mjesec dana u Zagrebu je bila otvorena izložba pod nazivom *Vojvođanska biserna grana – nošnje naroda Vojvodine* koja je nastala u suradnji Posudionice i radionice narodnih nošnji iz Zagreba i Kulturno-informativnog centra *Mladost* iz Futoga.

Kompletirani udžbenici za učenike hrvatskih odjela od 1. do 8. razreda

HNV će u suradnji s predstavnicima Republike Hrvatske, i ove, kao i prethodnih godina, osigurati neophodne udžbenike za nastavu na hrvatskom neovisno o tome hoće li ih Republika Srbija platiti ili ne.

Petnaest udruga zajedno izlaze na izbore

U prostorijama HKC *Bunjevačko kolo* u Subotici održan je 26. lipnja sastanak inicijativnog odbora petnaest hrvatskih udruga s ciljem

zajedničkog izlaska na izbore za Hrvatsko nacionalno vijeće, a koji će se održati u listopadu ove godine. Sastanku su nazočili predstavnici hrvatskih udruga iz cijele zemlje.

Radni susret predstavnika hrvatskih udruga kulture u Šidu

U organizaciji Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata, a u suradnji s Hrvatskim nacionalnim vijećem, u Šidu je održan prvi ovogodišnji redoviti susret predstavnika hrvatskih kulturnih udruga.

Srijemci Srijemu u Šidu

27. lipnja u dvorištu župne kuće u Šidu, održana je manifestacija *Srijemci Srijemu*, manifestacija srijemskih udruga koja se drugu godinu za redom održava u Srijemu, pod pokroviteljstvom Hrvatskog nacionalnog vijeća i u suorganizaciji Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata te ove godine i mjesnog HKD-a *Šid*.

SRPANJ

Predsjednik HNV-a Slaven Bačić gostovao u Dnevniku 3 HRT-a

U povodu etnički motiviranih incidenata nad dvama pripadnicima hrvatske zajednice u Republici Srbiji 7. srpnja u Dnevniku 3 Hrvatske radio televizije gostovao je predsjednik Hrvatskog nacionalnog vijeća dr. sc. **Slaven Bačić**.

Veleposlanik Markotić i ministar Verbić razgovarali o udžbenicima

Ministar prosvete, nauke i tehnološkog razvoja Republike Srbije dr. **Srdan Verbić** sastao se 3. srpnja s veleposlanikom Republike Hrvatske **Gordanom Markotićem** i opunomoćenom ministricom **Valentinom Šarčević**.

Svečano obilježena 10. obljetnica hrvatske nastave u Crnoj Gori

Cilj je učenja hrvatskoga jezika i kulture u Crnoj Gori za učenike pripadnike hrvatske nacionalne manjine ostvariti svoj hrvatski identitet, ovladati hrvatskim jezikom u govoru i pismu, upoznati hrvatsku povijest i zemljopis, likovnu i glazbenu baštinu te razviti pozitivan emocionalni odnos prema Hrvatskoj i njezinoj kulturi u najširem smislu.

DSHV skromnije nego ranijih godina

Obilježavanje obljetnice Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini (DSHV) ove je godine bilo skromnije nego ranijih godina, kako je i bilo najavljeno nakon II. sjednice Vijeća stranke 4. srpnja. Također su održani izbori u podružnici stranke u Somboru.

Susret Pajtić – Markotić

Predsjednik Pokrajinske vlade **Bojan Pajtić** primio je 14. srpnja veleposlanika Hrvatske u Srbiji **Gordana Markotića**.

U razgovoru je bilo riječi o nastavku dosadašnje uspješne suradnje na ekonomskom i kulturnom planu i mogućnostima za daljnji razvoj, prije svega, regionalne prekogranične suradnje i privlačenja stranih investicija.

Susret gradonačelnika Osijeka i Sombora

Gospodarstvo, kultura i zajednički europski projekti oblasti su u kojima bi ubuduće mogla se razvijati suradnja Osijeka i Sombora, suglasili su se prilikom susreta u Somboru gradonačelnici Osijeka **Ivan Vrkić** i Sombora **Saša Todorović**.

Međunarodni skup društava Matija Gubec u Tavankutu

Sada već tradicionalni skup društava iz triju država – Hrvatske, Bosne i Hercegovine i Srbije koji nose naziv Matija Gubec, ove je godine održan u Tavankutu. Drugi put kao domaćini Tavankučani su 12. srpnja organizirali dvanaesti susret ovih društava, a u okviru programa otvorenja Etno salaša *Balažević* i Svjetskog kongresa slame.

DSHV obilježio 24 godine od osnutka

Demokratski savez Hrvata u Vojvodini obilježio je 24 godine od osnutka svetom misom u Franjevačkoj crkvi i svečanom akademijom u Velikoj vijećnici uz nazočnost velikog broja članova i simpatizera, visokih dužnosnika iz Republike Hrvatske, Autonomne pokrajine Vojvodine, Grada Subotice te predstavnika hrvatskih ustanova i institucija u Republici Srbiji.

Referendum o dvojezičnosti ne bi prošao

Referendum o dvojezičnosti na kojem bi se građani Hrvatske izjašnjavali o prijedlogu da se ravnopravna uporaba jezika i pisma nacionalnih manjina omogući samo ako oni čine polovicu umjesto trećine stanovništva na nekom području, ne bi prošao, pokazalo je istraživanje u sklopu Pilarovog barometra hrvatskog društva.

Održan seminar MVEP o zaštiti prava manjina u procesu pristupanja EU

Predstavnici institucija, organizacija i udruga hrvatske manjine u Srbiji sudjelovali su 17. i 18. srpnja na dvodnevnom seminaru u Zagrebu *Inicijativa za zaštitu prava nacionalnih manjina u Republici Srbiji u procesu pristupanja Europskoj uniji*.

Završen XXIX. saziv Prve kolonije naive u tehnici slame

Programom u okviru Risarske večeri 19. srpnja završen je XXIX. saziv Prve kolonije naive u tehnici slame, održan u Tavankutu.

Treći Seminar bunjevačkog stvaralaštva u Tavankutu

Očuvanje narodnog stvaralaštva okupilo je ljubitelje plesa i folklor, koreografe, slammarke, tamburaše i gajdaše u Tavankutu od 15. do 20. srpnja u organizaciji HKPD *Matija Gubec*.

Zajedništvo iseljene Hrvatske u matičnoj domovini

U Zagrebu su 21. srpnja, na Trgu bana Jelačića svečano otvorene Hrvatske svjetske igre koje su okupile oko 700 mladih hrvatskog podrijetla iz 25 zemalje svijeta, s pet kontinenata.

U Zagrebu održan Hrvatski svjetski kongres

Hrvatski svjetski kongres, krovna iseljenička organizacija u svijetu s konzultativnim statusom u Ujedinjenim narodima, u Hrvatskoj matici iseljenika je 28. srpnja, predstavila novo vodstvo, izabrano na mandat od dvije godine.

Otvorenje izložbe s prošlogodišnje likovne kolonije Bunarić

Izložba slika nastalih na XVII. Međunarodnoj likovnoj koloniji *Bunarić 2013*, otvorena je 31. srpnja u dvorani Hrvatskog kulturnog centra *Bunjevačko kolo*.

KOLOVOZ

Izbori za vijeća nacionalnih manjina raspisani 20. kolovoza, a bit će održani 26. listopada.

Potpredsjednica Vlade i ministrica državne uprave i lokalne samouprave **Kori Udovički** je pozvala sve pripadnike nacionalnih manjina da se upišu posebne popise birača ili provjere jesu li još uvijek u popisu ako su ranije glasovali.

Književna večer u okviru Dužijance 2014.

Tradicionalno uoči središnje proslave Dužijance, Katoličko društvo za kulturu, povijest i duhovnost *Ivan Antunović* organizira književnu večer, koja je ove godine priređena 7. kolovoza u svečanoj dvorani HKC-a *Bunjevačko kolo* u Subotici. Književna večer je ovoga puta bila posvećena drukčijem izričaju umjetničkog blaga – glazbi, odnosno svećeniku, muzikologu, pedagogu i skladatelju **Albi Vidakoviću**, čijih se 100 godina od rođenja i 50 godina smrti obilježava ove godine.

Završena središnja proslava Dužijance 2014.

Još jedna, 104. Dužijanca privedena je kraju. Vikend, 9. i 10. kolovoza, bio je u znaku žetvenih svečanosti, u znaku radosti i zahvale. Od svog prvog javnog okupljanja 1911. godine do danas.

Odlaganje privremenog zaključenja posebnog biračkog popisa

Ministarstvo državne uprave i lokalne samouprave pomjerilo je privremeno zaključenje Posebnog biračkog popisa (PBP) do, 23. kolovoza, kako bi se omogućilo pripadnicima nacionalnih manjina da se upišu u što većem broju u PBP i time ostvare pravo na direktne izbore svog nacionalnog vijeća.

Raspisani izbori za nacionalna vijeća

Potpredsjednica vlade i ministarka državne uprave i lokalne samouprave **Kori Udovički** raspisala je izbore za nacionalna vijeća nacionalnih manjina. Pripadnici 17 nacionalnih manjina koji žive u Srbiji biraju svoja vijeća neposrednim putem, a Crnogorci, Hrvati, Makedonci i Poljaci vijeća biraju putem elektorske skupštine.

Bunaričko proštenje

Na svetišće Gospe od suza na Bunariću u oklici Subotice, proteklog je vikenda na tisuće ljudi pohitalo Majci Božjoj u okrilje. Mnogi su došli kod Gospe potražiti utjehu, moliti i zahvaljivati za sve primljene milosti. Brojni vjernici subotičke biskupije i gosti drugih okolnih biskupija hodočastili su 30. i 31. kolovoza svojoj Nebeskoj zaštitnici.

RUJAN

Otvoreno pitanje plaćanja zakupnine Hrvatske riječi

Među otvorenim pitanjima koja su bila tema nedavno održanog pripremnog sastanka Međuvladinog mješovitog odbora, poput provođenja odredbe o garantiranim mandatima, pitanju udžbenika,

popisa nematerijalne hrvatske baštine, osiguravanju sredstava za uređenje prostora Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata, tema razgovora bila je i zakupnina prostora uredništva *Hrvatske riječi*.

Uručeni udžbenici

Predsjednik Hrvatskog nacionalnog vijeća u tehničkom mandatu dr. sc. **Slaven Bačić** posjetio je 3. rujna, OŠ *Matko Vuković* u Subotici, gdje je svečano uručio nove udžbenike za više razrede osnovne škole učenicima koji pohađaju nastavu na hrvatskom jeziku.

Najbrojniji odjel u Matku

Ove školske godine, najbrojniji prvi razred na hrvatskom nastavnom jeziku, njih desetero, je upisano u osnovnoj školi *Matko Vuković* u Subotici, dok je po troje djece upisano u OŠ *Ivan Milutinović* u Subotici i osnovnu školu *Matija Gubec* u Tavankutu, dvoje je u školi *Sveti Sava* u Aleksandrovu, četvero prvašića upisala su se u prvi razred u područnom odjelu OŠ *Ivan Milutinović* u Maloj Bosni te jedan u OŠ *Vladimir Nazor* u Đurđinu.

Hrvatski jezik u dvije škole

Kao i do sada, u školskoj 2013./14. godini maturanti su imali priliku upisati srednju školu na hrvatskom jeziku u dvije škole – gimnaziji *Svetozar Marković* i Politehničkoj školi u Subotici. U prvi razred gimnazije općeg smjera upisano je 30 učenika – uglavnom oni koji su osnovno obrazovanje završili na hrvatskom jeziku i kojima je prva želja bila upravo ova škola. U Politehničkoj školi, na smjer Izvođač instalaterskih i završnih građevinskih radova upisana su dva učenika.

Početak rada udruge novinara Cro-info i seminar na temu Izazovi manjinskih medija – Vojvodina.net

Udruga novinara *Cro-info* iz Subotice organizirala je svečanost u povodoma početka svoga rada 12. rujna, u prostorijama Zavičajne galerije dr. *Vinko Perčić* u Subotici.

Ciklus hrvatskog filma u Vojvodini

Dokumentarni žanr, slabiji ili jači, ali vidljiv kritički odnos spram društvenog uređenja i režima u vrijeme kada su nastajali i produkcijski potpis *Zagreb filma* – poveznica su među ostvarenjima prikazanim u okviru ovogodišnjeg Ciklusa hrvatskog filma u Vojvodini, kojega su Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata i Udruga za audio vizualno stvaralaštvo *Artizana* iz Zagreba četvrtu godinu za redom organiziraju u suradnji s Art kinom *Lifka* u Subotici.

Izučavanje hrvatskog jezika u Srijemu, Somboru i Podunavlju

Prema podacima Pokrajinskog tajništva za obrazovanje, upravu i nacionalne zajednice 21 prvak pohađat će ove školske godine nastavu na hrvatskom jeziku, dok je u srednje škole upisano 32 učenika koji će nastavu pratiti na hrvatskom jeziku.

Uz novoupisane učenike u hrvatskim odjelima u Subotici i okolici je oko 450 učenika, a oko 500 đaka u Srijemu, Podunavlju i okolici Sombora prati izborni predmet s elementima nacionalne kulture.

HAZU: Bunjevci su Hrvati

Predsjedništvo Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti (HAZU) je u svojoj izjavi 13. rujna poručilo kako Bunjevci po svom podrijetlu, povijesti, tradicijskoj kulturi, običajima i jeziku - zapadno novoškotskavskom i ikavskom - pripadaju hrvatskom nacionalnom korpusu.

6. hrvatski slavistički kongres u Vukovaru i Vinkovcima

Od osam tematskih cjelina ovogodišnjeg Hrvatskog slavističkog kongresa, ove je godine prvi puta zasebna programska sekcija bila posvećena književnim, jezikoslovnim i temama iz tradicijske kulture Hrvata izvan Hrvatske, među ostalim i onima o Hrvatima iz Vojvodine.

Hosanafest 2014.

Deveti po redu *Hosanafest* pod geslom »Da budeš sretan« održan je 21. rujna u Dvorani sportova u Subotici. Festival hrvatskih duhovnih pjesama i ove godine iznjedrio je 15 novih pjesama koje su izvedene tijekom natjecateljske večeri.

Otvoreno svrstavanje gradonačelnika Subotice

Hrvatsko nacionalno vijeće, kao suosnivač Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata, iznimno je neugodno iznenađeno usmenom odlukom gradonačelnika Subotice **Jenőa Maglaija** od 24. rujna 2014. da ne dozvoli korištenje Plave vijećnice Gradske kuće u Subotici 26. rujna 2014. za održavanje stručno-znanstvenoga skupa o identitetu Bunjevaca, unatoč tomu što je dvorana unaprijed rezervirana i tema skupa najavljena.

Okrugli stol o bunjevačkim Hrvatima

Znanstveno-stručni okrugli stol pod nazivom *Identitetske sastavnice i prijepori bunjevačkih Hrvata* održao se u 26. rujna u Augustinianumu u Subotici. U radu ovoga interdisciplinarnog znanstvenog skupa sudjelovali su poznavatelji i istraživači bunjevačke kulture i povijesne baštine iz Srbije, Hrvatske i Mađarske, koji su svojim dosadašnjim znanstveno-istraživačkim radom uvelike pridonijeli boljem i svestranijem razjašnjenju identitetskih sastavnica i prijepora među bunjevačkim Hrvatima

Slikaru i pedagogu u čast

U čast akademskog slikara i likovnog pedagoga **Ivana Gundića Čise-Dalmate** u Stanišiću, na likovnoj koloniji, po šesti puta okupili su se umjetnici iz Subotice, Beograda i Sombora. Kolonija koju organizira Hrvatsko kulturno društvo *Vladimir Nazor* iz Stanišića održana je 27. rujna, u prostorijama Doma kulture.

Festival bunjevački pisama 2014.

Hrvatska glazbena udruga *Festival bunjevački pisama* za sobom ima još jedan XIV. po redu Festival bunjevački pisama, koji je 28. rujna održan u dvorani Tehničke škole *Ivan Sarić* u Subotici.

LISTOPAD

Odbor za Hrvate izvan Republike Hrvatske

U središtu pozornosti sjednice Odbora za Hrvate izvan Republike Hrvatske, održanoj 2. listopada u Zagrebu, bio je predsjednik Srbije **Tomislav Nikolić** čije su doniranje udžbenika na ćirilici Bunjevcima u Vojvodini koji niječu hrvatsku pripadnost, članovi Odbora osudili, javila je *Hina*.

Presveto Trojstvo se vraća na prvobitno mjesto

Skupština grada Subotice je na prijedlog Gradskog vijeća donijela odluku o restauraciji i vraćanju spomenika Presvetog Trojstva na njegovo prvobitno mjesto.

Debata o položaju nacionalnih manjina i izborima za nacionalna vijeća

U organizaciji Centra za demokraciju i uz podršku Fondacije *Friedrich Ebert*, u Beogradu je 8. listopada održana debata o položaju nacionalnih manjina i izborima za nacionalna vijeća nacionalnih manjina. Debata o položaju nacionalnih manjina i izborima za nacionalna vijeća. U debati su sudjelovali i predstavnici hrvatske manjinske zajednice – **Darko Sarić Lukendić** i **Tomislav Žigmanov**.

Godišnji koncert Subotičkog tamburaškog orkestra

Ples šumske vile – svatovski doček melodija je stara više od 100 godina kojom je Subotički tamburaški orkestar pod ravnanjem **Stipana Jaramazovića** započeo svoj godišnji koncert održan u srijedu, 15. listopada, u Velikoj vijećnici Gradske kuće u Subotici.

XII. Međunarodni kroatistički znanstveni skup u Pečuhu

U organizaciji Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj i Odsjeka za kroatistiku Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Pečuhu, u suradnji s Regionalnim centrom Mađarske akademije znanosti i Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata, 17. i 18. listopada u Pečuhu je održan XII. Međunarodni kroatistički znanstveni skup.

XIII. dani Balinta Vujkova

Programom za djecu koji nosi naziv *Narodna književnost u školi* započeli su 13. *Dani Balinta Vujkova – dani hrvatske knjige i riječi*. U

hrvatskom kulturnom centru *Bunjevačko kolo* u četvrtak, 23. listopada, djeca su imala prilike čuti stare priče koje su **Balintu Vujkovu** ispričivjerali naše dide i majke, a on ih zapisao.

Jesenska izložba Likovnog odjela HKC *Bunjevačko kolo*

Likovni odjel Hrvatskog kulturnog centra *Bunjevačko kolo* iz Subotice priredio je tradicionalnu Jesensku izložbu slika svojih članova koja se do 27. listopada mogla pogledati u galeriji Otvorenog sveučilišta u Subotici.

Internetska stranica *Cro-info* počela s radom

29. listopada s radom je počela internetska stranica www.croinfo.rs u realizaciji udruge novinara *Cro-info*. Osim aktualnosti, rubrike na stranici su kultura, sport i zabava, tehnologija i moda. *Cro info* također donosi informacije o aktualnim natjecanjima, predstavlja udruge, te najavljuje kulturna događanja na teritoriju AP Vojvodine. Glavna misija portala, po riječima njihova pokretača, je uključivanje mladih u rad dajući im prostor da se na stranicama sajta izražavaju, educiraju kroz praktični rad.

Predstavljeni vijećnici

Zajednička lista hrvatskih udruga – dr. **Tomislav Stantić**, priredila je 30. listopada, predstavljanje elektora i vijećnika svoje liste u subotičkom Hrvatskom kulturnom centru *Bunjevačko kolo*.

Predstavljanje je održano nakon što je koncem listopada, Republičko izborno povjerenstvo objavilo kako je na elektorskim izborima za novi saziv HNV-a od dvije liste, jedna – koju je predvodio dr. **Slaven Bačić**, osvojila 93 glasa, odnosno 21 mandat, a druga – koju je predvodio dr. **Tomislav Stantić**, osvojila 37 glasova, odnosno 8 mandata.

STUDENI

Otkrivanje tradicijske baštine šokačkih Hrvata

Studentice iz Zagreba predstavile rezultate svojih etnoloških istraživanja u Beregu, Monoštoru i Somboru. Studentice Odsjeka za etnologiju i kulturnu antropologiju Filozofskog fakulteta iz Zagreba

predstavile su rezultate svojih terenskih istraživanja tradicijske baštine šokačkih Hrvata u Beregu i Monoštoru koja su rađena s proljeća ove godine. Predstavljanje je organizirao Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata u okviru njihova XXXIV. znanstvenog kolokvija koji je održan u Monoštoru 3. studenoga.

Dokaz i trag našeg postojanja

Na 59. Međunarodnom sajmu knjiga u Beogradu, koji je održan od 26. listopada do 2. studenoga, prezentirane su i knjige ovdašnjih Hrvata, uz zasebno tematsko predstavljanje recentne nakladničke produkcije NIU *Hrvatska riječ* iz Subotice. Književnost vojvođanskih Hrvata predstavljena je na najvećoj književnoj manifestaciji u zemlji, ali i regiji, uz potporu Pokrajinskog tajništva za kulturu i javno informiranje.

Predstavljanje novih književnih naslova iz naklade NIU *Hrvatska riječ* održano je 30. listopada u dvorani *Slobodan Selenić*. U središtu promocije bile su četiri knjige poezije – (*intimna*) *Kronika srca Željke Zelić*, *Boca bez poruke Ante Vukova*, *Životopis jedne sjene Vojislava Sekelja* i *Rumeni sutoni Marka Kljajića* te jedna knjiga proze – zbirka kratkih priča *Mrvljenje mrve neba Mirka Kopunovića*.

Smotra recitatora

Pokrajinska smotra recitatora na hrvatskom jeziku, XIII. po redu održana je 7. studenoga, u Gradskoj knjižnici u Subotici. Okupila je oko 90 učenika iz osnovnih škola u kojima se pohađa nastava na hrvatskom jeziku, kao i djecu iz škola u kojima se izučava predmet hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture. Ove godine po prvi puta na Smotri su sudjelovali i učenici iz Sota iz Srijema. Svaki sudionik smotre dobio je na dar knjigu na hrvatskom jeziku, a oni najbolji išli su na nagradni izlet u Osijek.

Podijalekti novoštokavskog ikavskog dijalekta

Dio rezultata terenskog istraživanja o promjenama i očuvanju na različitim razinama unutar novoštokavskog ikavskog dijalekta predstavila je dr. sc. **Dijana Čurković** s Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje na znanstvenom kolokviju Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata. Tema kolokvija je bila Podijalekti novoštokavskog ikavskog dijalekta, a održan je 6. studenoga u prostorijama Zavoda u Subotici.

Analiza rezultata izbora

Protekli izbori za novi saziv Hrvatskog nacionalnog vijeća i rezultati VI. sjednice Međuvladinog mješovitog povjerenstva koje prati realiziranje Sporazuma o zaštiti Srba u Hrvatskoj i Hrvata u Srbiji održane prošlog mjeseca u Zagrebu i Ogulinu bile su glavne teme o kojima je raspravljalo Vijeće Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini na svojoj redovitoj sjednici koja je održana 8. studenoga u sjedištu ove stranke u Subotici.

Tamburaška tradicija u Tavankutu ima perspektivu

Tradicionalna manifestacija tamburaškog orkestra Hrvatskog kulturnog prosvjetnog društva *Matija Gubec* iz Tavankuta svakako je

godišnji tamburaški koncert. Pored redovitih manifestacija koje ovaj odjel prati tu su još nastupi folklornog odjela, samostalni nastupi pri raznim manifestacijama, otvorenja izložbi te pratnje turističkih programa u Tavankutu i drugim mjestima.

Više novca za dodatne aktivnosti

Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata do kraja ove godine preseleće se u vlastite prostorije u ulici Age Mamužića 22, čime će trajno biti riješeno pitanje sjedišta ove institucije koja se trenutačno nalazi u zakupljenom prostoru. Nove prostorije su u desnom krilu zgrade u kojoj je smješteno Hrvatsko nacionalno vijeće, a od ponedjeljka će započeti njihova adaptacija. Naime, nakon provedenog postupka javne nabave, potpisan je ugovor s najpovoljnijim izvođačem *Expres-servisom* d. o. o. iz Subotice, a radovi na adaptaciji i uređenju obuhvaćat će postavljanje vodovodnih, kanalizacijskih, grejnih i klimatizacijskih sistema, kao i građevinsko-zanatske radove poput bravarskih, stolarskih, molersko-farbarskih, keramičarskih, itd.

Interliber u znaku krize

Studen je mjesec knjiga, a sajamske manifestacije mjesto i prostor susreta njenih stvaratelja i čitatelja. Ovogodišnji 37. po redu Međunarodni sajam knjiga i učila, poznatiji pod nazivom *Interliber* pod svodovima dvije sajamske dvorane zagrebačkog velesajma okupio je mnoštvo izlagača iz Hrvatske i nekoliko inozemnih gostiju iz Srbije, BiH, Irana i dr, koji su na brojnim štandovima prezentirali svoju nakladničko – trgovačku djelatnost. Svi u namjeri privlačenja kupaca uobičajenim i posve neuobičajenim sajamskim akcijskim cijenama. Jer bilo je knjiga i za samo jednu kunu.

Konstituirano Hrvatsko nacionalno vijeće

Nacionalna vijeća nacionalnih manjina u Srbiji konstituirana su u ponedjeljak među njima i Hrvatsko nacionalno vijeće. Nakon konstitutivne sjednice održana je, na prijedlog više od polovice vijećnika i sljedeća sjednica na kojoj su izabrani predsjednik vijeća te članovi

tijela Vijeća. Za predsjednika je izabran dosadašnji predsjednik dr. sc. **Slaven Bačić**, za predsjednika Izvršnog odbora dosadašnji predsjednik **Darko Sarić Lukendić**, a za članove Izvršnog odbora izabrana je **Anđela Horvat** zadužena za obrazovanje, **Zlatko Načev** za kulturu, **Ivan Ušumović** za informiranje te **Željko Pakledinac** za službenu uporabu jezika. Za dopredsjednike HNV-a izabrani su **Vesna Prčić** za Suboticu, **Snežana Periškić** za Sombor, **Andrija Anđin** za Podunavlje i **Andrej Španović** za Srijem. Za tajnicu je izabrana **Ankica Jukić Mandić**.

Jubilej – 20 godina Zvonika

Od prvoga broja katoličkog mjesečnika *Zvonika*, koji je prvi puta izišao za blagdan Svih svetih 1994. godine na 16 stranica prošlo je 20 godina neprekidnog izlaska. Danas, nakon dvije decenije *Zvonik* i dalje ima istu misiju, isti cilj, širiti pisanom riječju radosnu vijest, no sada već na 52 stranice. U Velikoj vijećnici Gradske kuće u Subotici 14. studenoga proslavljena je obljetnica koja je okupila vjerne čitatelje i suradnike ovoga mjesečnika.

Održana izborna skupština Pučke kasine 1878.

Pučka kasina 1878 21. studenoga, održala je svoju redovitu godišnju skupštinu koja je ove godine bila i izborna. Poslije podnošenja izvješća o radu i materijalno financijskom poslovanju uslijedile su izmjene i dopune Statuta udruge, koje su bile, kako je rečeno, praktične naravi i neophodne radi učinkovitijeg rada. Tako je, među ostalim, broj članova Glavnog odbora s devet smanjen na sedam.

Novi članovi Glavnog odbora, izabrani jednoglasno u prisustvu oko 20 sudionika Skupštine, su: **Ivan Rudinski**, **Zlatko Mučalov**, **Ljudevit Vojnić Lamić**, **Josip Ivanković**, **Siniša Šarčević**, **Petar Skenderović** i **Lajčo Alaga**. U Nadzorni odbor izabrani su: **Josip Jaramazović** i **Slaven Dulić**, a u Sud časti: **Grgo Bačlija**, **Blaško Temunović** i **Nikola Čakić**.

Nastavljena konstitutivna sjednica HNV-a

U sjedištu HNV-a u Subotici, 25. studenoga, nastavljena je konstitutivna sjednica Vijeća, čija je glavna točka dnevnog reda bila potvrda mandata svim članovima toga tijela. Sjednici je nazočilo 27 od ukupno 29 vijećnika, a vodilo ju je, po poslovniku, Radno predsjedništvo na čelu s najstarijim vijećnikom **Martinom Bačićem**.

Prema preporuci Ministarstva, čitanjem rješenja objavljenog u Službenom glasniku od 29. listopada 2014. potvrđeni su mandati svih 29 vijećnika, a to su: **Slaven Bačić**, **Petar Kuntić**, **Vesna Prčić**, **Martin Bačić**, **Darko Sarić Lukendić**, **Anđela Horvat**, **Zlatko Načev**, **Ivan Ušumović**, **Snežana Periškić**, **Željko Pakledinac**, **Andrija Ađin**, **Mira Tumbas**, **Andrej Španović**, **Mladen Petreš**, **Ankica Jukić Mandić**, **Josip Hodak**, **Neven Orčić**, **Snežana Đaković**, **Željko Šeremešić**, **Matilda Pelhe**, **Miroslav Galar**, **Tomislav Stantić**, **Andrija Anišić**, **Josipa Ivanković**, **Stanko Krstin**, **Ivan Karačić**, **Vesna Zelenika**, **Mata Matarić** i **Vladimir Kranjčević**.

Hrvati u Vojvodini i Prvi svjetski rat

U znanstvenim krugovima, prostoru kulture te u medijima ove se godine diljem svijeta na različite načine obilježava 100. obljetnica početka Prvog svjetskog rata, koji je značajno promijenio živote ljudi, društva i kartu Europe. U nastojanju da sagleda utjecaj ovog velikog povijesnog događaja u kontekstu jedne manjinske zajednice, Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata je 28. studenoga organizirao okrugli stol na temu *Hrvati u Vojvodini i Prvi svjetski rat*.

PROSINAC

Održana prva redovita sjednica Hrvatskog nacionalnog vijeća

Budući da je prva redovita sjednica Hrvatskog nacionalnog vijeća bila izbornog tipa, birani su predsjednik HNV-a, predsjednik Izvršnog odbora HNV-a i dopredsjednici, očekivalo se da će trajati kratko i proteći bez puno rasprave. Sjednica je međutim trajala tri sata i pokazala da će i u daljem radu ovog tijela ostati podjela na dvije suprotstavljene grupe, vijećnike s liste dr. **Slavena Bačića** koja je na izborima osvojila većinsku vlast s 21 mandatom i vijećnike s liste dr. **Tomislava Stantića** s osam mandata.

Radijska emisija iz profesionalnog studija

Radijska emisija *Glas Hrvata* koju producira HKD *Vladimir Nazor* iz Stanišića, a koja se emitira na Radio Somboru sada je tonski mnogo kvalitetnija jer se snima u studiju. Novi studio napravljen je uz financijsku potporu Pokrajinskog tajništva za obrazovanje, upravu, propise i nacionalne zajednice koje je na natječaju *Nazoru* dodijelio 30.000 dinara za opremanje studija.

Slike od slame i božićnjaci bačkih bunjevačkih Hrvata

Građani i posjetitelji grada Zagreba mogli su se vidjeti i diviti se slikama od slame i božićnim kolačima, božićnjacima u Etnografskom muzeju Zagreba u kojemu je 6. prosinca otvorena izložba *Slike od slame i božićnjaci bačkih Hrvata Bunjevaca*.

Službeno ime – Hrvatsko nacionalno vijeće

Na dnevnom redu druge redovite sjednice Nacionalnog vijeća hrvatske nacionalne manjine održane 9. prosinca, bilo je šest točaka među kojima i donošenje Odluke o izmjenama i dopunama Statuta. Ove izmjene Statuta, odnosno njegovo usklađivanje s važećim Zakonom o nacionalnim vijećima, uslijedile su nakon što je Ustavni sud određene odredbe važećeg Zakona proglasio neustavnim. Nakon što su Izvršni odbor i Odbor za propise HNV uradili izmjene Statuta, raspravom na sjednici u utorak usuglašeni su još neki tehnički detalji, i ovaj dokument je žurno, kako bi se poštovali rokovi, upućen Ministarstvu za ljudska i manjinska prava, državnu upravu i lokalnu samoupravu.

Festival pameti

U okviru nastavka realizacije projekta *Festival pameti*, Vukovarsko-srijemsku županiju posjetilo je izaslanstvo Pokrajinskog tajništva za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine – nacionalne zajednice tajnik i podtajnik **Mihály Nyilas** i **Mato Groznica** te **Zdravko Živković**, tajnik Odbora za proračun Pokrajinske vlade i autor igre *DORIS* na kojoj se zasniva koncept ovog projekta.

Izborna skupština Udruge za potporu bačkim Hrvatima u Zagrebu

Izborna skupština Udruge za potporu bačkim Hrvatima održana je u Zagrebu, 4. prosinca, na kojoj je podnijeto izvješće o radu Udruge i njena financijska bilanca te izglasano predsjedništvo Udruge i članovi Upravnog odbora.

Svečanost povodom Dana izbora za prvo Hrvatsko nacionalno vijeće

Dan izbora za prvo Hrvatsko nacionalno vijeće, koji je jedan od četiri praznika hrvatske zajednice u Republici Srbiji, obilježen je 12. prosinca, svečanošću u dvorani Nove općine i uručivanjem priznanja zaslužnim pripadnicima hrvatske zajednice. Priznanje HNV *Ban Josip Jelačić* za društveni rad u hrvatskoj zajednici uručeno je vlč. **Marku Kljajiću**, priznanje *Dr. Josip Andrić* za doprinos hrvatskoj kulturi uručeno je **Zvonimiru Pelajiću** i priznanje *Pajo Kujundžić* za doprinos u obrazovanju na hrvatskom jeziku **Mariji Dulić**.

Izložba hrvatske likovne udruge CROART

Treće likovno događanje Hrvatske likovne udruge CROART, izložba radova njenih članova otvorena je 16. prosinca u Galeriji Otvorenog sveučilišta u Subotici.

Predsjednički izbori u Republici Hrvatskoj 2014.

Nakon što je Državno izborno povjerenstvo objavilo liste predsjedničkih kandidata za izbore u Republici Hrvatskoj, krenula je 9. prosinca, službena izborna promidžba, a trajala je do izborne šutnje 26. prosinca u ponoć.

Kolinda Grabar-Kitarović s Hrvatima u Subotici

Kandidatkinja za predsjednicu Republike Hrvatske je 18. prosinca u sklopu izborne kampanje posjetila Demokratski savez Hrvata u Vojvodini gdje je u prostorijama stranke u Subotici razgovarala s Hrvatima u Vojvodini i predstavnicima hrvatskih institucija u Srbiji.

Susret predstavnika hrvatskih kulturnih udruga u Vojvodini

Redoviti radni susret predstavnika hrvatskih kulturnih udruga u Vojvodini održao se 20. prosinca, u prostorijama Hrvatskog nacionalnog vijeća.

Na susretu je izložen plan aktivnosti i dogovor o pravcima djelovanja i suradnje s udrugama kulture, utvrđeni su aktualni problemi udruga kroz razgovor s njihovim predstavnicima, istaknut je Tavankut kao primjer pozitivne prakse u suradnji s udrugama u tuzemstvu i inozemstvu te je dogovoren kalendar stalnih manifestacija u 2015. godini i program obilježavanja *Godine velikana*.

HRVATI U RUMUNJSKOJ

Zajednica od pet i pol tisuća Hrvata

Među 18 priznatih nacionalnih zajednica u Rumunjskoj je i hrvatska zajednica * Svaka etnička zajednica ima jedno zagarantirano mjesto u rumunjskom Saboru, pa tako svog zastupnika imaju i Hrvati

U Hrvatskoj riječi pisali smo nedavno o Hrvatima u Crnoj Gori. Činilo nam se da bi nekakav logički nastavak bili tekstovi o Hrvatima u drugim zemljama u našem okruženju, pa tako ovoga puta donosimo priču o Hrvatima u Rumunjskoj. Hrvati u Rumunjskoj dijele se na Karaševce, Šokce i Turopoljce. Kako doznajemo od kolege **Daniela Lucacelea** novinara *Hrvatske grančice* na popisu iz 2002. godine broj stanovništva hrvatskog podrijetla u Rumunjskoj bio je 6.807, dok je na posljednjem popisu provedenom 2011. godine njihov broj tek 5.408. »Najviše Hrvata, 5.162 živi u županiji Caraș-Severin. Ovaj drastični pad možemo objasniti niskim natalitetom i masovnim iseljavanjem mlađeg stanovništva u zapadne zemlje, poput Austrije i Njemačke«, kaže za *Hrvatsku riječ* Lucacela.

POVIJEST

Najbrojnija skupina Hrvata u Rumunjskoj naziva se Karaševci ili karaševski Hrvati. Najveće i najstarije mjesto Hrvata u Rumunjskoj je Karaševo, koje se prvi put u pisanim dokumentima spominje već pri kraju XIII. stoljeća. Karaševskom općinom rukovodi načelnik ili knez, koji se bira na mjesnim izborima svake četvrte godine. Tada se bira i Mjesno vijeće općine koji

ima 13 vijećnika izabranih po stranačkim listama. Na mjesnim izborima održanim 2012. godine za načelnika karaševske općine izabran je prof. **Milja Radan**. No, ne žive u Rumunjskoj samo karaševski Hrvati već još dvije

skupine Hrvata. To su Hrvati u Rekašu, u tamiškoj županiji, na istočnoj strani Temišvara. Oni se nazivaju još i Šokcima i došli su na ove prostore u XVII. stoljeću te se vjeruje da su podrijetlom Dalmatinci, a da

su u Rekaš došli bježeći pred Turcima. Danas u Rekašu živi stotinjak Hrvata. Treća skupina Hrvata u Rumunjskoj su Kečani, koji žive također u tamiškoj županiji, na samoj granici sa Srbijom, u hrvatskoj Keči. Za njih se pouzdano zna da su došli iz Turopolja, negdje oko 1800. godine i da govore zagrebačkom kajkavštinom. Početkom prošlog stoljeća u Keči je živjelo oko 300 Hrvata, no danas tamo ima još oko 40 stanovnika hrvatskog podrijetla i, osim nekoliko starih, u Keči danas više nitko ne koristi hrvatski jezik. Povijesno, Hrvati u Rumunjskoj značajnijih veza s maticom državom nisu imali. U vrijeme Kraljevine Jugoslavije postojao je dogovor s Rumunjskom prema kome je Hrvatima bilo zagarantirano pravo na pet učitelja. No, 1948. godine, nakon sukoba Tita i Staljina taj dogovor više nije poštovan. Novi pomaci načinjeni su sedamdesetih godina prošlog stoljeća, a o pravnoj vezi s matičnom domovinom može se govoriti tek od osamostaljivanja Hrvatske.

OSIGURANO MJESTO U SABORU

Za razliku od Srbije, ali slično kao i u Crnoj Gori, svakoj priznatoj etničkoj manjini pripada po jedno zastupničko mjesto u Rumunjskom saboru, a zastupnici se svake četiri godi-

Karaševo

Hrvati iz Rekaša, prva polovica XX. stoljeća (fotografija preuzeta od Zajedništva Hrvata u Rumunjskoj)

ne biraju iz redova svojih nevladinih organizacija. »Međutim, bez obzira koliko organizacija ima neka nacionalna manjina, Rumunjska će vlada službeno surađivati samo s jednom – s onom čiji zastupnički kandidat dobije najviše biračkih glasova za vrijeme parlamentarnih izbora. Iako malobrojni, Hrvati u Rumunjskoj imaju dvije aktivne organizacije koje djeluju u sferi promoviranja etničkih interesa svojih pripadnika. Zajedništvo Hrvata u Rumunjskoj (ZHR), najstarija od njih, nakon svog osnutka 1991. godine postala je krovna udruga svih Hrvata u Rumunjskoj. Njezin je predsjednik, prof. **Milja Radan**. Sve do 2012. obavljao je i zastupničku dužnost u Rumunjskom saboru, a nakon te godine novi zastupnik je **Slobodan Gera**. Prof. **Petar Hategan** je predsjednik Demokratskog saveza Hrvata u Rumunjskoj (DSHR). Sve do danas, sva nastojanja ove udruge da stigne do toliko priželjkivanog zastupničkog mjesta, ostala su bez rezultata«, kaže naš sugovornik.

INFORMIRANJE

Glede informiranja na hrvatskom jeziku Hrvati u Rumunjskoj imaju svoje glasilo, radijsku i TV emisiju na hrvatskom jeziku. »Prvi broj *Hrvatske grančice*, prvog glasila na hrvatskom jeziku u našim prostorima izašao je 1994. godine. U biti to je dvojezična (rumunjsko-hrvatska) publikacija koja izlazi jedanput mjesečno, a svoje teme crpi iz života karaševske zajednice, iz njezine svakodnevnice. Redakcija *Hrvatske grančice* uređuje i tridesetminutnu emisiju na hrvatskom jeziku, koja se svakoga petka emitira na rumunjskoj regionalnoj radio postaji Radio Resita. Osim toga, na nacionalnoj televiziji TV R3, u sklopu programa namijenjenim nacionalnim manjinama, pripremamo svakog mjeseca jednu TV emisiju, također na hrvatskom jeziku«, kaže novinar *Hrvatske grančice* Lucacela. Stoti broj objavljen je prije godinu i pol dana, a kada je objavljen prvi broj pripremljen je s idejom da se očuva kultura

i tradicija i identitet rumunjskih Hrvata. Zanimljiva je i priča o tomu kako je časopis dobio naziv *Hrvatska grančica*. To je zapravo asocijacija na stablo hrvatskog roda koje se raširilo diljem svijeta, pa je hrvatska manjina u Rumunjskoj jedna od grančica tog stabla.

NAOBRAZBA

Hrvati koji žive u Rumunjskoj imaju pravo na školovanje na svome materinjem jeziku. U Rumunjskoj postoji sedam hrvatskih vrtića, pet osnovnih škola od prvog do četvrtog razreda, kao i tri škole gdje učenici nastavu mogu pohađati do osmog razreda i jedna gimnazija. U nastavu na hrvatskom uključeno je oko 600 učenika. Hrvatski đaci imaju od 1990. godine mogućnost izbora na kojem jeziku će pratiti nastavu, pa se od tada otvaraju paralelni razredi na rumunjskom i hrvatskom jeziku. Ono što važi za ostale manjine u Rumunjskoj važi i za hrvatsku manjinsku zajednicu, a to je obveza da se povijest i zemljopis Rumunjske

izvode na rumunjskom jeziku, a obavezan je i rumunjski jezik s književnošću. »Nastojimo učenicima što više približiti hrvatski jezik, hrvatsku povijest, kulturu i civilizaciju. Iz Hrvatske dobivamo udžbenike za učenike, a svako ljeto nastavnici hrvatskog imaju mogućnost odlaska na seminar u Hrvatsku«, kaže za naš list **Maria Latchici**, nastavnica dopunske nastave. I ono za što se Hrvati u Srbiji iako ih je deset puta više nikako ne mogu izboriti – u Rumunjskoj postoji katedra za hrvatski jezik. Na Sveučilištu u Bukureštu Katedra za hrvatski jezik osnovana je 1994. godine. Od 2008. godine to je Lektorat za hrvatski jezik i književnost. Na Fakultetu za jezike, povijest i teologiju Sveučilišta u Temišvaru objedinjen je hrvatski i srpski jezik, odnosno postoji samo Lektorat za hrvatski i srpski jezik. Možda bi ovaj primjer Rumunjske mogao biti argument za osnivanje katedre za hrvatski jezik recimo pri Filozofskom fakultetu u Novom Sadu.

Zlata Vasiljević

Subotička Danica

Krajem prosinca prošle godine (2014.) iz tiska je izašla *Nova Subotička Danica*. Crkveni kalendar *Danica* za 2015. godinu donosi obilje zanimljivosti iz života Crkve, kulturnog i tradicionalnog života Hrvata na ovim prostorima. Kao i prijašnjih godina tu su i stranice posvećene djeci – *Mala Danica*, mladima, obiteljima. Na

prvim stranicama *Danice* nalazi se neizostavni crkveni katolički i pravoslavni kalendar. Zanimljivost kalendara su astronomski i vremenski podaci za predstojeću godinu. Na ovim stranicama se može pročitati i saznati koji su blagdani zapovijedni, kao i kada je obvezni post i nemrs. Prikazani su značajni datumi iz židovskog i muslimanskog kalendara, kao i značajni datumi Subotičke biskupije. Tu su i riječi svetoga Oca pape **Franje**, kao i riječi glavnog i odgovornog urednika mons. **Stjepana Beretića**, koji na stranicama duhovnosti piše o Križarskoj organizaciji u Subotici. Na stranicama *Narodnog blaga* možete čitati razne zanimljivosti o prošlosti i blagu koje se prenosi s generacije na generaciju. Pored *Štiva za odmor* tu su i zanimljivi recepti, savjeti, kao i svjedočenja mladih obitelji. Na stranicama kulture prikazana je knjiška produkcija Hrvata u Srbiji između dvaju *Dana Balinta Vujkova*. U ovogodišnjoj *Danici* možete čitati o spomeniku

Presvetoga Trojstva koji se premješta na staro mjesto, o velikanima i njihovim obljetnicama, a tu su i stranice posvećene jubilarcima, mladomisnicima, kao i brojnim događanjima koja su obilježila prethodnu godinu. Kalendar *Subotička Danica* se može nabaviti u svim župnim uredima Subotičke biskupije po cijeni od 400 dinara.

Ž. V.

Posvećen kip sv. Ivana Nepomuka

Ove godine božićno slavlje u Pančevu uzveličao je jedan značajan događaj. Prijepodne na Badnjak na Trgu Đorđa Vajferta obavljen je obred posvećenja restauriranoga kipa svetog Ivana Nepomuka. Poslije dvadeset godina, otkada je kip uklonjen radi konzervacije i spriječavanja daljeg propadanja, Pančevci su napokon dočekali njegov povratak na staro mjesto, u nišu Vajfertove pivovare. Ovaj je vjerski spomenik više od stoljeća važio za prepoznatljivi simbol dijela grada koji se spušta k rijeci Tamiš i zato je čin blagoslova bio osobito svečan. Vlč.

János Fiser, pančevački župnik, istaknuo je tom prilikom da katolici u Pančevu ne samo da su kroz ovaj kip, križeve, raspela i druga vjerska obilježja ostavili veliki trag u povijesti i kulturi grada, nego su uvijek nastojali kao građani Pančeva svojim radom i trudom skupa s ostalim sugrađanima utjecati na njegov napredak i razvoj. Svečanosti su nazočili ravnatelj i zaposlenici Zavoda za zaštitu spomenika kulture Grada Pančeva, pravoslavni paroh **Stevan Urošev**, gradonačelnik **Pavle Radanov**, predstavnici lokalnih medija kao i brojni građani. Gradonačelnik je pri tom uputio blagdansku čestitku svim građanima Pančeva koji Božić proslavljaju po Gregorijanskom kalendaru te izrazio želju da i ubuduće u miru i slozi pripadnici 26 nacionalnih zajednica u Pančevu nastave graditi zajedničku sretnu budućnost.

D. M.

RADIO MARIJA

NOVI SAD
SUBOTICA
SOMBOR
PLANDIŠTE
NIŠ
LESKOVAC

90,0 MHz
90,7 MHz
95,7 MHz
88,4 MHz
102,7 MHz
107,4 MHz

VIJESTI

U izradi nova web stranica subotičkih franjevaca

Internetska stranica franjevačkog samostana u Subotici www.franjevcisubotica.rs koja je trenutno u izradi, donosi svakodnevni raspored svetih misa, vrijeme za svetu ispovijed, raspored molitvenih susreta, kao i najave blagdana i događanja u crkvi. Na sajtu će se naći i duhovne misli i prigodni tekstovi duhovnog, povijesnog i informativnog karaktera. Kako bi što bolje informirali vjernike, franjevci su aktivirali i stranicu na Facebooku, pod nazivom *Franjevci Subotica*.

U veljači novi kardinali

Nakon molitve Anđeo Gospodnji u nedjelju, 4. siječnja, kako prenosi IKA, papa **Franjo** objavio je imena 20 nadbiskupa i biskupa koje će 14. veljače imenovati novim kardinalima, od kojih je 15 kardinala-izbornika i 5 neizbornika. Novi kardinali su iz 18 različitih zemalja, od kojih 6 dosad nisu imale kardinala. Od izbornika ih je 5 iz Europe, 3 iz Azije, 3 iz Latinske Amerike, 2 iz Afrike i 2 iz Oceanije. Samo jedan, donedavni tajnik za odnose s državama, a sada prefekt *Apostolske signature* nadbiskup **Dominique Mamberti** je iz Rimske kurije.

* **11. siječnja** – dan krštenja Gospodinova – u 18 sati svečana misa za pokojnog biskupa **Ivana Antunovića**.

* **25. siječnja** – Obraćanje svetoga Pavla zaštitnika Subotičke biskupije – u katedrali bazilici je biskupska dvojezična sveta misa u 18 sati. Istoga dana se slavi i proštenje u sjemenišnoj kapeli sv. Pavla u biskupijskog klasičnoj gimnaziji *Paulinum*. Sveta misa je u 10 sati.

Ž. V.

Piše: dipl. theol. **Ana Hodak**

Isusovo krštenje označilo je početak njegovog javnog djelovanja, kao i trenutak Božje potvrde da je po prorocima obećavani Mesija stigao među ljude. Ulomak iz evanđelja koji govori o Isusovom krštenju svima je dobro poznat, ali svako ponovno čitanje nuka nas na novo promišljanje o Isus i Božjoj poruci.

OBEĆANI MESIJA

Mnogo prije Isusovog rođenja proroci u izraelskom narodu naviještali su dolazak Mesije koji će svijetu donijeti spasenje. Izraelci su nestrpljivo očekivali njegov dolazak, osobito u teškim vremenima, kakva su bila i ona u kojima je Isus živio, jer su se Izraelci nalazili pod rimskom vlašću. Upravo zbog okolnosti u kojima su živjeli mnogi Izraelci Isusovog vremena očekuju političkog Mesiju koji će im pomoći oko oslobođenja od okupatora. Čak iako njihova očekivanja nisu bila obojena politički, jedno je bilo izvjesno – njegov će dolazak biti u moći i slavi. Međutim, Isus nasuprot svim očekivanjima, ne samo da život započinje kao siromašno dijete, nego i svoje javno djelovanje započinje svrstavajući se među grešnike tražeći od Ivana krštenje. Naravno da Isus nije trebao krštenje na oprostjenje grijeha koje je Ivan propovijedao, ali je tim činom pokazao da on dolazi ne samo pravednicima nego i grješnicima, jer, kako će i sam reći: »Ne treba zdravima liječnika, nego bolesnima« (Mt 9, 12).

Očekivani u neočekivanom

Kako je započeo svoje javno djelovanje, tako je i nastavio. Njegova je riječ bila upućena svima, njegovo djelovanje u ljudsku korist nije pravilo razlike među ljudima, čak ni onda kada su mu farizeji prigovarali da se druži s grješnicima i carinicima. Baš takvima, ljudima s ruba društva nudio je oprostjenje grijeha i spasenje, bez osude, a oni su ga prihvaćali. Tako je, već svojim krštenjem, a kasnije i cijelim svojim javnim životom, pokazao da očekivani Mesija nadilazi očekivanja, ruši ljudske predodžbe i predrasude te spasenje nudi svima, ne praveći pritom razlike među ljudima. Jedina podjela koja ostaje jest jesu li ljudi prihvatili ponudeno, ili su odbacili.

Kao što znamo, nažalost Isusa nisu svi prihvatili. Mnogi njegovi suvremenici odbacili su ga jer su se usudili sami procjenjivati tko je pravednik a tko grešnik. Slika Mesije koju su imali zaslijepila ih je te ga nisu prepoznali iako je među njima djelovao. Ostali su gluhi na Božju potvrdu: »Ti si Sin moj, ljubljeni! U tebi mi sva milina!« (Mk 1, 11). Iako je mnogo vremena prošlo od tada, iako smo poučeni o Božjem beskrajnom milosrđu i njegovom djelovanju koje je izvan svakog ljudskog očekivanja, činimo iste greške kao i njegovi suvremenici. Očekujemo neka velika čudesa u svom životu, tražimo da nam svoju prisutnost pokaže nekim posebnim znakovima, a on je stalno tu, u svakodnevnom. Usudujemo se procjenjivati tko je pravedan i druge osuđivati, pritom sebe smatrajući dostojnima pred Bogom, zaboravljajući da Isus prima k sebi svakog i svakom nudi spasenje. Njegovo djelovanje izlazi iz svih naših okvira, nadilazi sva naša očekivanja i našu logiku. Njegovo milosrđe prelazi granice

koje mi stavljamo i pokazuje nam, poput događaja krštenja, da je on tu među nama grješnicima i nudi nam spasenje.

SIN LJUBLJENI

Na početku Isusovog javnog nastupa, u trenutku krštenja Otac Isusa potvrđuje kao svog Sina ne skrivajući pri tome svoju ljubav prema njemu. A taj trenutak, odnosno Isusovo krštenje potvrđuje da je i njegove ljubavi prema Ocu. Kao Sin Božji mogao je na različite načine doći među ljude, mogao je možda djelovati drugačije, ali on je izabrao najteži put, put Očeve volje. Iz ljubavi prema Ocu i ljudima dozvolio je da patnja obilježi njegov život, da kao dijete bude rođen u štali, a prva postelja da mu bude slama. Ljubav koju je imao za Oca i ljude potvrđivao je kroz cijeli život, dozvolivši da ga ljudi, njega koji je Božji Sin, osuđuju, da mu se podsmijevaju i odbacuju javno spasenje koje im je ponudio, zaslijepljeni vlastitim očekivanjima. A konačna potvrda te ljubavi dogodila se na križu, koji od strašnog mučila postaje simbol Božje ljubavi i spasenja.

Tako Božji ljubljani Sin prenosi Božju ljubav čovjeku na vrlo konkretan način. Čovjeku grešniku daje do znanja da ga Bog ljubi i pokazuje mu kako tu ljubav uzvratiti. A sve nam je ostalo zabilježeno u Svetom pismu i protumačeno u nauku Crkve da nitko tko želi ljubiti Boga i to pokazati svojim životom ne može u svom neznanju naći opravdanje. U svojoj ljudskoj slabosti može posrnuti, ali ne smije odustati kao što ni Isus nije odustao od ljubavi prema nama iako je ta ljubav podrazumijevala križ.

MILA MARKOV ŠPANOVIĆ, *NOSIM SEBE SA SOBOM U SEBI*, NIU HRVATSKA RIJEČ, SUBOTICA, 2014.

Univerzalna poruka i pouka poezije

U nakladi NIU *Hrvatska riječ* objavljena je zbirka pjesama Mile Markov Španović *Nosim sebe sa sobom u sebi*. Urednica knjige je Željka Zelić. Knjiga sadrži ukupno 67 pjesama podijeljenih u šest obimom nejednakih tematsko-sadržajnih cjelina: *Pjesmama milujem rodnu grudu*, *K'o i kamen*, *ravnicu ljubim ovu*, *Duša posijana u kamen i zemlju*, *Nosim sebe sa sobom u sebi*, *Srcem s korijenima srasli*, *Život u smrti*.

Pjesme ove autorice pripadaju takozvanom zavičajnom i egzistencijalnom opusu, ponegdje s ljubavnim i religioznim motivima. »Kada bismo pjesme Mile Markov bojili slikarskim bojama i tehnikama, onda bi one zasigurno bile ulje na platnu ili

pak akril na staklu jer zahtijevaju od čitatelja strpljenje da proniknu u bit njenih misli i riječi kojima se

poigrava, razlijevajući esenciju svojih unutarnjih i izvanjskih doživljaja na papir. Njene pjesme nisu samo puko oslikavanje mjesta, mentaliteta ljudi među i s kojima živi, niti njihovih i njenih osjećaja, već i svjedočanstvo vremena u kojem smo živjeli, a živimo i danas, te univerzalna poruka i pouka koju u sebi nosi poezija te joj se stoga uvijek možemo iznova vraćati otkrivajući u njoj uvijek neke nove svjetove», zapisala je u pogovoru knjige Željka Zelić.

Mila Markov-Španović (Mali Guber (BiH), 1961.) je hrvatska književnica, doktorandica kroatologije, prevoditeljica s francuskog. Živi i radi u Srijemskoj Mitrovici.

D. B. P.

U *Hrvatskoj riječi* br. 611. od 19. 12. 2014. godine u tekstu *Knjiška produkcija vojvođanskih Hrvata 2013.-2014.* nisu navedene dvije knjige autora **Branimira Tomlekina**. Riječ je o naslovima: *Nasukana mornarica : priče jednog Sremca remca* (Novi Sad : Bistrica, 2014., 208. str.) i *Godine zaslepljućih boja* (Petrovaradin : Bistrica, 2014., 202. str.). U istom tekstu, kod knjige ovoga autora *Gaudeamus idi u tur* naznačen je pogrešan broj stranica (umjesto 72 treba pisati 192). Ispričavamo se autoru knjiga i čitateljima.

Uredništvo

**STOLNI KALENDAR ZA
2015. godinu
„ŽIVA BAŠTINA“**

U zajedničkoj produkciji NIU „Hrvatska riječ“ i Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata, uz potporu Hrvatskoga nacionalnog vijeća, kalendar za 2015. godinu posvećen je bogatoj i raznovrsnoj nematerijalnoj kulturnoj baštini Hrvata u Vojvodini.

Kroz 12 mjeseci je predstavljen najveći dio nematerijalne kulturne baštine i u srijemskih i u šokačkih i u bunjevačkih Hrvata. Tako će u njemu biti kratko prikazani jezik i dijalekti, govori i toponimika, te usmena književnost svih vrsta. Tu je potom i folklorno stvaralaštvo s područja glazbe, plesa, predaje, igara, obreda, običaja, kao i ostale tradicionalne pučke vrednote, te tradicijska umijeća i obrti.

Kalendar je sačinjen s idejom da bude ne samo podsjetnik na nematerijalnu kulturnu baštinu Hrvata u Vojvodini nego i poticaj da se ona čuva.

HRVATI U BEOGRADU (I. DIO)

Piše: Mario Bara

Dubrovačke i bosanske trgovačke kolonije

Prvi siguran spomen o veza-
ma Dubrovčana i Beograda
potječe iz nedatirane pove-
lje bugarskog cara, najvjerojatnije
iz razdoblja 1217. – 1241. godine.
Dubrovčani koji su i prije trgovali
po Bugarskoj od cara **Ivana Asena
II.** dobili su pravo slobodne trgo-
vine po njegovoj zemlji pa time i
u Beogradu pod bugarskom vlašću.
Pored Beograda u povelji se
još izričito spominje Braničevo.
Nazočnost Dubrovčana u
Beogradu i bližjoj okolici tako se
može pratiti s manjim ili većim
diskontinuitetima od tog razdo-
blja. U početku nisu bili stalno
nastanjeni već su se u njemu zadr-
žavali poslovima i služio im je kao
tranzitni centar prema drugim
trgovačkim središtima. Boravilo
bi u njemu nekoliko desetina veli-
kih trgovaca, njihovih pomoćnika,
prekupaca i trgovačkih agenata.
Ubrzo im se pridružuju trgovci
iz Bosne i Kotora. Zbog vjerskih
potreba bosanski i dubrovački
trgovci, katolici, tražili su da imaju
svoga svećenika. Od 1280. spomi-
nju se Franjevci u Beogradu čija je
prisutnost u Beogradu bila dugog
vijeka i usko povezana s trgovač-
kim kolonijama Dubrovčana i
Bosanaca.

BEOGRADSKA BISKUPIJA

Jedna katolička crkva, za
potrebe Dubrovčana i ostalih
katolika, spominje se 1346. godi-
ne, a postojala je vjerojatno i prije.
Prvotna beogradska biskupija je
nakon seobe naroda propala, ona
se obnavljala u više navrata (zbog
čestih sukoba oko grada između
Ugarske, Bizanta i Bugarske), a
bila je dugo vremena podložna
kaločkom nadbiskupu u Ugarskoj.
Početkom XIV. stoljeća porastom
broja katolika ponovno jača. Tako

Osmanski Beograd - u popisu stanovnika
i Dalmatinci (Bakrorez 1688.)

su pored trgovaca na području
Beograda boravili svećenici podri-
jetlom iz Ugarske, Bosne, Slavonije,
Hrvatske te Dubrovnika.

Unutar dinastičkih borbi u
Ugarskoj hrvatski velikaši braća
Horvat, Ivan nekadašnji mačvan-
ski ban i **Ladislav**, 1386. godi-
ne zauzimaju Srijem, Mačvu i
Beograd. Pristaše ugarske krune
opet su ga ubrzo povratili. Ivana
Horvata pomagao je srpski knez
Lazar Hrebljenović koji je 1389.
provalio u Beograd i nanio mu
velike materijalne štete. Česte
promjene vlasti nad gradom i
opća nesigurnost nisu pogodova-
li trgovcima. Tek sa smirivanjem
sukoba raste tamošnja dubro-
vačka kolonija, koja je dodatno
porasla nakon provale Turaka u
Mitrovicu 1396. Nakon smanjenja
obima poslovanja u Mitrovici dio
tamošnjih dubrovačkih trgovaca
preselio se u Beograd koji je svo-
jim strateškim mjestom i razvo-
jem sve više privlačio njihovu
pozornost. Srpski despot **Stefan
Lazarević** 1405. godine smješta
svoju prijestolnicu u Beograd

1405. godine koji je dobio u
posjed (kao i Mačvu, Golubac i
dr. posjede), jer je postao vazal
ugarskog kralja **Žigmunda** (1387.
– 1437). Od 1427. do 1521. godine
Beograd je pod vlašću Ugarske
sa statusom pograničnog grada.
Pogranični i strateški polo-
žaj Beograda u tome razdoblju
privukao je velik broj trgovaca,
grad postaje trgovačko središte, a
gotovo svu trgovinu kontrolira-
ju Dubrovčani. Tridesetih godina
XV. stoljeća zapovjednik Beograda
je dubrovački građanin **Matko
Talovac** (podrijetlom s Korčule)
koji će desetljeće poslije postati
»banom cijele Slavonije«, odno-
sno Hrvatske. Preko dubrovačkog
vlastelina **Junija Crijevića** 1437.
godine tražio je u Dubrovniku
osobe graditeljske struke koje
su trebale raditi na utvrđivanju
i izgradnji Beograda. Oni su se
ubrzo odazvali pozivima. Nedugo
nakon toga Beograd su duže vrije-
me opsjedali Turci (1440.), a obra-
nu je vodio kao kapetan grada
Ivan Talovac, brat **Matka Talovca**
i prior vranski.

»DUBROVAČKA ULICA«

Prvi od Hrvata koji su sebi
sagradili crkvu u Beogradu bili
su Dubrovčani, a njezin siguran
spomen postoji iz XIV. stoljeća.
Oni su svojim političkim veza-
ma, razvijenom diplomacijom i
utjecajem na vladajuće slojeve bili
svojevrsni zaštitnici svih Hrvata
i ostalih katolika koji su obitavali
u Beogradu (npr. bosanski kato-
lici). Crkva posvećena sv. Mariji
nalazila se vjerojatno u Donjem
gradu. Dubrovčani su najviše
stanovali na glavnoj trgovačkoj
čaršiji koja se nazivala dubrovač-
ka, kršćanska i latinska. U blizi-
ni Dunava imali su pokrivenu
ulicu tzv. »Dubrovačka ulica« i
u sredini te ulice crkvu. Drugu
veliku trgovačku skupinu čini-
li su Bosanci, koji za razliku od
Dubrovčana nisu imali zaštitu
neke države i razvijenu diploma-
ciju poput Dubrovčana. Živjeli
su u posebnom dijelu grada zva-
nom »bosanska čaršija«, a osim
trgovaca među njima je bilo i
obrtnika. Među obiteljskim prezi-
menima glavaara bosanskih trgo-
vaca spominju se: **Andrijević,**
Anartić, Bunarović, Đukanović,
Ivanović, Jovanović, Marinović,
Marković, Petrović, Todorović,
Vuković itd. Iz trgovačke obitelji
potjecao je i beogradski biskup
Mato Benlić.

Paralelno s napretkom trgo-
vine koju su razvijali dubrovački
i bosanski trgovci širili su se i kul-
turni utjecaji, napose djelovanjem
Dubrovčana. **Trojan Gundulić**
1552. godine u Beogradu je
imao tiskaru za izdavanje sla-
venskih knjiga te je bio prvi
tiskar u tome gradu s knjigom
Četvoroblagovestije.

(Preuzeto sa sajta Hrvatskog
nacionalnog vijeća)

Tvorci novijeg kićenja božićnjaka

Šta je božićnjak: šta mora imat, a šta na njemu ne spada u poruku, šta ne pripada u obiteljski betlem – likovni pokaz prizora rođenja Isusa u Betlehemu

Ranije je na Badnji dan iza-
bran jedan od više kolača
posto božićnjak, kad su
ga obaško okitili ticama (figu-
rama) od tista i zajedno ispekli.
Dok se kolač peko na njemu su
se tice od istog tista u peći malo
izobličile, spekle na kolaču. U
novije vrime s izgledom takog
božićnjaka reduše nisu zadovolj-
ne.

Vrime je donelo promine:
grana je odminjena granama
četinara jele el smrike (smreke);
kvasno tisto se bolje ispeklo u
električnoj lerni s podešavanom
toplotom i vremenom pečenja,
a i tice se na niskoj toploti nisu
izobličile. Dobio se lipči kolač i
tice, a tim je i redušama pružena
prilika pokaza vajarskog dara u
kićenju božićnjaka.

PRIOBRAŽAJ BOŽIČNJAKA

Priobražaj božićnjaka se
obavljao sam od sebe, sponta-
no, al se počeo širiti već od prve
izložbe božićnjaka. Na poticaj dr.
Andrije Kopilovića predsjedni-
ka Katoličkog društva za kul-
turu, povijest i duhovnost **Ivan**
Antunović i **Grge Kujundžića**
pročelnika Etnološkog odje-
la **Blaško Rajić** iz Subotice uoči
Božića 1997. održana je prva
izložba božićnjaka.

Izložba se časkom dala na
glas, počela širiti, po subatičkom
ataru pa se za kratko vrime iz
okolni naselja skupilo dvadeset
reduša s tridesetak božićnjaka.
Za većinu osobito mlađi gledača
božićnjaci su bili novost, ponaj-
prija izgledom, a još su više došli
na glas kad se počelo štivima i
pripovijanjem tumačiti zašto je i
kako nasto božićnjak.

Jedna od ranijih
izložbi božićnjaka

Prva izložba je potakla zbliz-
žavanje reduša i na njevo raz-
mišljanje i dogovaranje kako
izhasnirat blagodat novijeg vri-
mena za pravljenje tica. Teško je
bilo iznaći iz koje je najpodesnije
brašno za tisto iz kojeg će praviti
tice, jel za jednu osridnju veli-
ku i složenu ticu treba potrošiti

i oko dva sata pipljivog rada,
vajarskog nadahnuća. Ticama
se pokaziva što virniji izgled i do
dvadesetak čeljadi i domaći živo-
tinja, na kolaču tako poređani da
likovnim pokazom prate i doga-
đanja iz poruke o rođenju Isusa u
betlehenskoj volarici (štali).

REDUŠE

Obaško se tribaje istaknut
reduše koje su umijećem dale
najveći obol: **Anica Jaramazović**,
Ker; **Dominika Piuković**, Gat-
Subotica; **Gabriela Milodanović**,
Radanovac; **Marija Matković**,
Mala Bosna; **Janja Matković**,
Mali Bajmok; **Lozika Matković**
-**Stantić**, D. Tavankut; **Julka**
Vidaković, Ljutovo; **Krista**
Kopilović, Mali Bajmok; **Marija**
Piuković, Gat i **Marija Vukov**,
Subotica.

Spominju se reduše koje su
dale velik prilog izgledu sadaš-
njeg božićnjaka, na kojima dola-
zi sve više dio pokaza vajarskog
dara pojedini reduša. To poti-
če na razmišljanje da će tribat
pomoć nadarenim redušama
naukom o likovnom (vajarskom)
izražavanju.

Uočava se da će se morat
posvetiti pažnja i o kompoziciji
tica ba božićnjaku. Podigdi se
vidi pojava da je reduša u nadah-
nuću na božićnjak poređala pri-
koviše tica, na priliku pileža. To
odvlači pažnju od suštine božić-
njaka, pa nije dosta uočljiv prizor
rođenja Isusa.

Već se razmišlja o opisu šta
je božićnjak: šta mora imat, a šta
na njemu ne spada u poruku, šta
ne pripada u obiteljski betlem
– likovni pokaz prizora rođenja
Isusa u Betlehemu. Svako mož
svoj božićnjak kititi kako oće, al
da dobije i priznanje da je božić-
njak morat će za to bit ocinjen.
Ovo se mora uraditi da bi se
odstranile sve neželjene pojave
koje su se počele viđati na izlož-
bama. Nadamo se da će do iduće
izložbe božićnjaka ova nakana
bit ostvarena.

Radost Božića u Sotu

Božić je proslavljen u svakoj obitelji u radosti i sreći zajedništva i obiteljskog okupljanja na najradosniji kršćanski blagdan. Međutim, naši stari kažu da se nekada Božić proslavljao s većim ushićenjem. Dan Kristovog rođenja se nestrpljivo čekao, mladi su se unaprijed spremali i radovali, jer je vrijeme Božića bilo pravo veselje za mlade, kada su oni pjevali i plesali. Upravo priča bake **Marice Pavčić** iz Sota, govori o tome; o običajima Soćana i tradicionalne proslave Božića u njihovom mjestu nekada, a pojedini običaji u nekim obiteljima, očuvali su se do današnjih dana.

DEVET JELA NA STOLU

Kako nam 89. godišnja baka Marica priča, danas nema te radosti kao nekada kada je ona bila mlada. Nije bilo televizora, interneta niti mobitela tako da su mladima iz Sota najveće radosti bili blagdani Božić, Uskrs, Brašančevo, Duhovi, Mladenci kada se ulicama čula samo pjesma, »fićukanje« kako baka Marica kaže. Ali radosna je ova baka što je do danas uspjela očuvati nekadašnje običaje u svojoj kući i prenijeti ih na mlađe generacije i na svog zeta **Stevu** koji je preuzeo ulogu domaćina i očuvao nekadašnje običaje.

Kako se sa sjetom prisjeća baka Marica, Božić se čekao s velikim nestrpljenjem. Njena majka je već nekoliko dana prije mijesila kolače, kruh, rezance s makom, riblju čorbu, ribu, jer je na stolu moralo biti postavljeno devet različitih jela. »Na Badnji dan cijela se obitelj okupi za stolom i tada se prije večere pomolimo. Poslije večere selom je išao Betlehem koji su po dolasku čestitali Badnji dan i Božić i tom prigodom rekli: 'Ja sam sveti Petar letim kao vjetar u čuturi nosim vina, da nazdravim svima.

Čutura se odmakne nama dinar domakne. Koji dinar koji dva, ko što ima nek nam da. Damo im malo novaca, a mi djeca, nas petero koliko nas je tada bilo u kući, tada se igramo ispod stola sa slamom i orasima, dok nam je baka pjevala svete pjesme sve do ponoći. Tada smo svi skupa odlazili na polnočku u crkvu, a po povratku kući, jeli smo lučenje (hladetinu). Ujutro u 6 sati bila je misa i išli smo svi skupa u crkvu, a mi mlađi u 11 sati«, sjeća se baka Marica. A na stolu pored jabuke, oraha, šljiva, dumsta (kompota), žita, rezanaca s makom, obavezno se pripremao i tradicionalni kolač »opletenjak«. A kolači nisu bili kao sada. Prema bakinim riječima, najteže je bilo pedesetih godina kada djeca nisu znala za čokoladu i bombone, nego samo smeđi šećer koji se kupovao na grame. A od poslastica kolača, pravile su se od običnog tijesta bebiće, zatim ptičice, kolači s makom i orasima i božićni kolač koji je bio i najsvečaniji. Iako je trpeza bila skromna, nije umanjila

značaj najradosnijeg kršćanskog blagdana. Kada se obitelj okupi, domaćin tada razdijeli najprije jabuku koja se umoči u med i svakom od nazočnih poželi da pronađe put kojim je krenuo. Isto tako i bijeli luk u orah.

SVIRCI U SELU

I drugog dana Božića, na blagdan svetog Stjepana, u Sotu je bilo veselo. »Svirci su još od ranog jutra svirali pod prozorima kako bi ih domaćini čuli. Onda ih oni puste unutra gdje se svi skupa provešale. A tako je bilo i trećeg dana na blagdan svetog Ivana kada su svirci obilazili sve kuće gdje žive Ivani i u tim obiteljima ostajali su i na ručku. Za Mladence, četvrtog dana po Božiću, iznosimo slamu iz kuće i palimo je. Ona do mraka gori i tada naši ukućani uzimaju šibe i taj dan se šibaju djeca, ali to ne bude baš nježno nego i toliko da mi djeca i oplačemo. Dok to rade, govore nam: 'Koliko žica toliko i godinaća«, prisjeća se baka Marica.

Radost zbog Božića i svi stari običaji vezani za taj dan, ostala je u obitelji ove bake do današnjih dana i ona je veoma sretna zbog toga. Za nju je ovaj blagdan od velike važnosti i, kako kaže, djevojke iz Sota neizmjereno su se radovala Božiću, pripremale bijele suknje, koje su se tradicionalno oblačile na taj dan, štirkale ih, glačale, a drugog dana Božića, cure su spavale jedna kod druge na slami i tome su se mnogo veselile, a pogotovo trećeg dana Božića, kada se u selu održavala igranka: »Bilo nam je jako lijepo tada, mnogo smo se družili, plesali igrali i radovali. Uvijek se rado prisjećam tih dana i još uvijek mi srce zaigra pred Božić. Drago mi je što su se običaji očuvali u mojoj kući i što sam ih uspjela prenijeti na mlađe generacije, kako bi ih oni jednog dana, prenijeli na svoju djecu. Jedino mi je žao što nema više onoliko radosti među mladima kao nekada«, kaže baka Marica.

Suzana Darabašić

Zašto? Kako? Molim?

Kako napraviti Snjegovića?

Iako nismo imali bijeli Božić, već nekoliko dana kasnije je zabijelilo. Jupi! Prava radost! Naravno tu mislim na sve nas koji volimo uživati u snijegu, grudanju, sanjkanju i pravljenju snjegovića. Naravno ovome se uglavnom NErađuju oni koji ga moraju čistiti! No, bilo kako bilo, svatko voli vidjeti lijepog snjegovića. Reći ćete možeš misliti umjetnosti, no ipak nije lako napraviti onako pravog i lijepo snjegovića osobito ako za to snijeg nije savršen.

Pitate se tko još ne zna napraviti snjegovića? Hm, pa ovih dana sam vidjela djecu koja su baš imala problema oko ove zanimljive građevine. Evo rješenja:

Za početak odaberite dobar snijeg. Da znam, ove godine nije baš takav. Snijeg bi trebao biti vlažan, ako on nije takav da možete napraviti čvrstu grudnu onda je dovoljno da uzmete prskalicu i pošpricate ga vodom.

Napravite veliku grudnu snijega.

Grudnu kotrljajte, a snijeg će se sam lijepiti na nju. Dobit ćete pravu snježnu kuglu koja bi trebala biti najveća. Ona će poslužiti kao donji dio.

Ponovite prethodni postupak, jednom ili dva puta u zavisnosti od željene visine snjegovića. Svaka sljedeća kugla treba biti sve manja, a zadnja će biti snjegovićeve glava.

Gotove snježne kugle posložite jednu na drugu. Kako bi lakše prenijeli kugle možete se poslužiti lopatom za snijeg.

Kako bi vaš snjegović izgledao lijepo i unikatno unesite malo osobnosti. Dodajte mu nos, oči i usta. Možete se koristiti gumbima, ugljenom, grahom, ovisno o tome što vam je na raspolaganju. Za ruke će odlično poslužiti štapići, metla...

Snjegovića utoplate starim šeširom, loncem i ogrnite ga starim šalom.

Intervju s Djedom Božićnjakom

Djed Božićnjak najpoznatiji i pretpostavljam najvoljeniji čovjek ovoga svijeta je danas s nama. On je, kako znamo, jedan od najvećih junaka djece, koji već stoljećima donosi osmijehe i radost svakog Božića. Na naš poziv se vrlo rado odazvao, i veoma smo ponosni što je danas s nama.

Možete li nam reći nešto o vašem poslu?

Naravno. Moj posao je veoma ozbiljan i vjerujte nije ni malo lak. Od mene ovisi kakvo će biti raspoloženje djece i odraslih za Božić. Ukoliko negdje ne dostavim dar ražalostit ću nekoga. Uglavnom ja rješavam papirologiju, to jest želje ljudi, dok moji vilenjaci izrađuju darove. Nakon toga darove stavljam u moje leteće sanjke i raznosim po cijelom svijetu. Usput, za to imam jako malo vremena, svega šest sati.

Znači gospodine Božićnjače, pred vama je veoma težak zadatak. Smijem li Vas pitati imate li ženu?

Naravno da smijete, nisam jedan od onih tajanstvenih ljudi. Ženu, naravno imam. Zove se Svjetlana i veoma je lijepa i dobra. Daje sve od sebe kako bi mi pomogla u poslu.

Razumijem, možete li u dvije rečenice opisati svoj život na Sjevernom Polu?

Sjeverni Pol, veliki grad, gdje smo moja žena i ja jedini ljudi, ostali sugrađani su vilenjaci, patuljci i vještice. Tamo se osjećam veoma

lijepo jer je to jedno veselo mjesto u kojemu nema sebičnosti i neljubaznosti.

Pa točno bih i ja poželjela tamo živjeti. Razgovor polako moramo privesti kraju. Što za Vas znači Božić?

Dobro pitanje, mislim da sam ja jedini čovjek koji radi za Božić. Za mene Božić i uopće veselje i ta ljubav počinje tek nakon što sam razdijelio sve darove. Na žalost, to ponekad bude veoma kasno pa Božić ne stignem provesti s obitelji. Vjerujete mi, mislim da još nikad nisam doživio pravi osjećaj Božića. Za sada Božić je za mene nadnaravni trud i rad kako bih usrećio svu djecu svijeta. Nadam se da ću i ja jednom uspjeti doživjeti pravi ugođaj Božića.

Da budem iskrena nisam očekivala ovakav odgovor. Mislim da nitko od nas nije znao kako je Vama zapravo teško na Vašem radnom mjestu. Hvala Vam što ste bili s nama, velika nam je čast što smo vas bolje upoznali.

Odmah da Vam kažem, i nadam se da će Vas to oraspoložiti, bez Vas nitko ne bi znao pravu vrijednost i važnost Božića.

Hvala Vam na svemu, a posebno na tome što omogućujete da nam Božić bude tako lijep i sretan blagdan.

Nada Kovač

Dunja Vojnić Hajduk, IV.c,
OŠ Ivan Milutinović, Subotica

Ana Đipanov, IV.a, OŠ 22. Oktobar, Monoštor

Tijana Drobac, III.,
OŠ Ivo Lola Ribar, Plavna

Antonija Čota Rekettye

(1961. – 2014.)

Utorak, 23. prosinca 2014. u 54 godini života preminula je **Antonija Čota** rođ. **Rekettye**, istaknuta Lemešanka na polju politike, kulture, povijesti i etnologije.

Antonija Rekettye rođena je 12. siječnja 1961. u Beogradu od majke **Eve** pl. **Knezi** i oca Rekettye **Istvána**. Osnovnu školu završava u Lemešu te nakon gimnazije u Somboru upisuje studij prava u Osijeku gdje je i diplomirala 1984. te dobila zvanje magistre pravnih znanosti. Po povratku u Lemeš zaposlila se u Zadrugaru da bi u svibnju 1991. prešla u Narodno kazalište Sombor. Dvije godine, od ožujka 2007. do 2009. provela je u Novom Sadu gdje je obnašala dužnost pomoćnice pokrajinskog tajnika za propise, upravu i nacionalne manjine, nakon čega se vraća u svoju matičnu kuću, Narodno kazalište Sombor u svojstvu tajnice.

Ukop mile nam Tonke predvodio je somborski dekan, prečasni **Josip Pekanović** na Badnji dan, 24. prosinca u 13 sati. Na posljednje počivalište, u tihi dom, Antoniju su ispratili mnogi Lemešani, rodbina, kolege, prijatelji, poznanici te istaknute ličnosti hrvatske zajednice dr. sc. **Slaven Bačić**, predsjednik Hrvatskog nacionalnog vijeća, **Tomislav Žigmanov**, ravnatelj Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata te **Petar Kuntić**, republički zastupnik, vijećnik i predsjednik Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini. U ime kolektiva oproštajno pismo s komemoracije održane u matičnoj kući u kojoj je provela skoro cijeli radni vijek pročitao je **Srđan Aleksić**, upravitelj Narodnog kazališta Sombor naglasivši da nas je napustila gromada dobre energije, erupcija duhovitosti, primjer ljudskosti i pravičnosti oprostivši se riječima: »Zbogom milostiva gospođice«. Po polaganju lijesa u obiteljsku grobnicu vokalna umjetnica iz Lemeša **Marita Topić** u pratnji **Nele Skenderović** iz Subotice i **Dragana Delića** iz Stanišića izvela je dvije skladbe *My way* i *Tonka*.

U časopisu *Klasje naših ravni* u rubrici *Baština* tiskan je tekst u nastavcima »Lemeš u osimu plemenitog ravničarskog drača« čija je bila autorica. Kao surad-

nica na Leksikonu podunavskih Hrvata – Bunjevaca i Šokaca ostavila je traga svojim tekstovima u par svezaka. Jedno izvjesno vrijeme je kao članica IO HNV-a bila zadužena za kulturu. Autor je pojedinih članaka objavljenih na Wikipediji. Uređivala je periodična izdanja Narodnog kazališta Sombor te više članaka posvećenih kazališnom životu (*Somborske novine*, *Ludus*, *Hrvatska riječ*...). Vážila je za redovitu suradnicu Pozorišnog almanaaha Vojvodine koji izdaje Kazališni muzej Vojvodine gdje je bila urednica redakcije na hrvatskom jeziku. 2000. objavljuje knjigu *Dukat* u suautorstvu s **Marijom Šeremešić**, o povijesti i običajima Hrvata Bunjevaca iz Sombora i okolice. Kao aktivna članica Hrvatskog kulturno umjetničkog društva *Vladimir Nazor* iz Sombora, u Odjelu za njegovanje kulture, tradicije i jezika bačkih Hrvata Bunjevaca, javlja se kao zamjenica glavnog i odgovornog urednika lista tog Društva *Miroљub*, od njegova pokretanja. Osnivačica je Hrvatskog kulturno umjetničkog društva *Stipan Knezi Šimeta* iz Lemeša koje se ugasilo prije par godina te članica Demokratskog saveza

Hrvata u Vojvodini od osnutka stranke.

Antonija je 2005. izabrana za vijećnicu u Skupštini Općine Sombor. Svojevremeno je bila članica Savjeta Mjesne zajednice, prvi predavač vjeronauka od kako je sastavni dio prosvjetnog programa, inicijatorica mnogih lokalnih projekata. Ponosna na svoje plemićko podrijetlo, veliki domoljub, na njoj sopstven način ga je diskretno utkala u svakodnevicu. Smrt je zadesila dok je vrijedno i marljivo radila na novim istraživanjima iz njoj bliskih domena.

Iza sebe je ostavila dvadesetdvogodišnju kćerku **Dalmu**, studenticu prava.

Ponešena krilima anđela uoči Božića neka nastavi svoj put u blaženstvo, dok joj tijelo počiva u miru hladnog doma uz najmilije, duša nek joj nađe žudeni mir u društvu svjetlih nebeskih dvorana.

Djela ipak govore više od riječi.

Zelić Željko

Posljednji pozdrav suradnici našeg tjednika i predsjednici Nadzornog odbora NIU *Hrvatska riječ* u razdoblju od 2005. do 2008.

Antonija Čota

(1961. – 2014.)

Uposlenici NIU *Hrvatska riječ*

U tri riječi - SVJEŽE, DOMAĆE, ZDRAVO !

ЈКП "Суботичке пијаци"
Szabadkai Piacok KKV
JKP "Subotičke tržnice"

www.supijace.co.rs

Pretplatite se!
Uz popust od 20%

TUZEMSTVO

☐ 6 mjeseci = 1.000 dinara

☐ 1 godina = 2.000 dinara

INOZEMSTVO

☐ 6 mjeseci = 40 EURA

☐ 1 godina = 80 EURA

Dostavite nam kopiju uplatnice i popunite adresu na koju želite da Vam stiže »Hrvatska riječ« svakog tjedna.

HRVATSKARIJEČ

Ime i prezime: _____

Ulica i broj: _____

Mjesto i zemlja: _____

Telefon i e-mail: _____

Hrvatska riječ u PDF-u
Pretplata na internetsko izdanje tjednika

* Tuzemstvo: 1000 dinara godišnje
 * Inozemstvo: 10 eura godišnje

Nalog otvorite na: www.hrvatskarijec.rs/pretplata

SWIFT: VBUBRS 22
 VOJVOĐANSKA BANKA
 AD MS FIL. SUBOTICA
 IBAN: RS35355000000200292421
 NIU Hrvatska riječ,
 Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica.

Ovu narudžbenicu i uplatnicu pošaljite na adresu uredništva:
 NIU »Hrvatska riječ«,
 Trg cara Jovana Nenada 15/II,
 24000 Subotica
 Uplatu izvršiti na broj žiro računa
 355-1023208-69

SVE NA JEDNOM MJESTU

- PRODAJA POGREBNE OPREME
- PRUŽANJE USLUGA PRIJEVOZA I CEREMONIJALA POKOPA
- KOMUNALNE USLUGE

JKP POGREBNO

SUBOTICA, TRG ŽRTAVA FAŠIZMA BROJ 1.

WWW.POGREBNO.RS

KONTAKT TELEFON

ZA DETALJNIJE INFORMACIJE

+381(24) 66 55 44

DEŽURSTVO 0-24 SATA

RUDARSTVO U VRDNIKU

Samo u sjećanjima

I stari i mladi Vrdničani, sa sjetom se sjećaju vremena kada je rudnik radio i kada su tvornice bile otvorene. I pored svega Vrdničani ne gube nadu da će možda jednom ovaj turistički i povijesni potencijal koji Vrdnik pruža biti dobra osnova za bolji život u ovom prelijepom Fruškokorskom kraju Srijema

Srijemsko mjesto Vrdnik, smješteno je na južnim padinama Fruške gore. Danas je to poznata srijemska banja izgrađena blizu južnog okna nekadašnjeg rudnika ugljena u tom mjestu. Eksploatacija smeđeg ugljena u Vrdniku, počela je 1804. godine i rudnik je postojao sve do 1968. godine kada je došlo do potapanja jednog okna rudnika, u kojem se pojavila termomineralna voda, temperature do 32,8 °C. Od tada počinje razvoj banje Vrdnik.

POVIJEST RUDARSTVA

Rudnik smeđeg ugljena u Vrdniku, ubraja se u red najstarijih ugljenokopa u staroj Jugoslaviji. Otvara ga krajem 1804. godine Manastir Vrdnik. Rudnik Vrdnik je bio jedan od najstarijih rudnika u Kraljevini Slavoniji, a jedini u Vojvodini. Prvu eksploataciju rudnika vršili su kaluđeri Vrdničkog manastira. Tek 1845. godine braća Vladislav i Pavle Pejačević iz Rume, uzimaju od manastira Ravanica rudnik u zakup. Već 1850. godine obitelj Pejačević izdaje ga u zakup nekim Rumljanima. Od 1871. godine, rudnik je bio vla-

snništvo Gvide Pongraca, vlastelina iz Zagreba. Od tada počinju nova veća istraživanja naslaga ugljena i to predstavlja početak prave eksploatacije ugljena. Početkom 1885., Pongrac otvara veća polja u današnjem rejonu sjeverne kolonije. Tada je proradilo i glavno okno, a deset godina kasnije otvara se ponovno staro okno. Za vrijeme Austro-Ugarske došlo se do dubine od 227 metara, a 1927. godine ono je produbljeno za još 47 metara. U to vrijeme bilo je to najdublje okno u Jugoslaviji. Vlastelinska obitelj Pongrac, bila je vlasnik rudnika sve do 1907. godine, kada je austrougarski erar otkupio ugljen od njih. Prelaženjem rudnika u vlasništvo austrougarskog erara, počinju intenzivnija istraživanja i eksploatacija rude. Austrougarski erar je tijekom 1912. godine izgradio i otvorio još jedno okno.

Vlastelin Pongrac u rujnu 1906. godine obišao je rudnike u Sloveniji i Češkoj, u namjeri da pronade kvalificirane rudare za svoj rudnik. Po povratku, doveo je 6 rudara – neki od njih došli su s obiteljima. Nakon formiranja Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca, odnosno Kraljevine

Jugoslavije, rudnik postaje svojina države. U samom početku podređen je rudarskom odsjeku u Zagrebu, a tri godine kasnije prelazi pod upravu Direkcije državnih rudarskih poduzeća u Sarajevu. Nakon Drugog svjetskog rata rudnik radi na eksploataciji ugljena sve do 1968. godine kada biva poplavljen termalnim vodama.

PRIJELAZ NA TURIZAM

Od te godine, u Vrdniku je sve podređeno turizmu. Prvo su izgrađeni bazeni i kupališta za rudare, a kao banjski-rekreativni centar, s hotelskim kapacitetima, banja je počela funkcionirati 70-ih godina prošloga stoljeća. Ono što je danas značajno za Vrdnik upravo je činjenica da su rudari u ovom rudniku došli do termalne vode koja je zamijenila ugljen, koja danas i čini osnovu života i gospodarstva u iriškoj općini.

Hotel Termal sa svojim bazenima i terapijama za rehabilitaciju danas je dio turističke ponude Vrdnika. Nastao je 1976. godine na padini ispod zatvorenog rudnika mrkog uglja. Tu je i hotel Aqua, a veliki broj domaćinstva

u Vrdniku, bavi se banjskim i ruralnim turizmom. Jednim dijelom Vrdnik je pod drugim stupnjem zaštite u Nacionalnom parku Fruška gora, a sa šumom je okružen sa sve tri strane. Sve ove činjenice, itekako idu u prilog tomu da Vrdnik pruža idealne uvjete za razvoj turizma. Ono što je nas zanimalo prilikom posjete Vrdniku bilo je, kako su se danas mještani tog fruškogorskog mjesta prilagodili turizmu i kako oni danas žive.

TEŠKA PRILAGODBA

Neki od starijih Vrdničana sjećaju se kako se nekada u Vrdniku živjelo kada je to bilo rudarsko naselje. Kažu da je čak u vrijeme kada je rudarstvo bilo zastupljeno u njihovom mjestu i stanovništva bilo mnogo više, negdje oko 6000, dok ih je sada 3200.

»Danas je zastupljen turizam. Hoteli se grade, trebalo bi mjesto da cvjeta, ali nije to više to. Sjećam se još dok sam bio djeteta, da se ljepše živjelo ovdje, naravno da je i ekonomska situacija bila bolja, a i više smo se družili. Jedan dio stanovništva koji stanuje u blizini hotela Termal i živi

od turizma, imaju svoje pansionere koje izdaju, dok drugi uglavnom ne rade. Gospodarstvo je ovdje stalo, zatvorene su tri tvornice koje su nekada itekako dobro radile, tako da ne osjećamo neko poboljšanje života zbog razvoja turizma», kaže **Marinko Zeljko** iz Vrdnika.

I mladi su mišljenja da se nekada živjelo bolje, iako Vrdnik pruža sve uvjete za razvoj turiz-

ma, oni nemaju neke velike koristi od toga. »Imam 18 godina i iako sam mlada, sjećam se da se ovdje nekada živjelo mnogo bolje. Nekada je, kako su mi pričali moji stari, postojao ovdje rudnik, prolazila je pruga, a sada su ostale samo uspomene, iako još uvijek ovdje postoje otvori gdje su se nekada nalazili rudnici. Jedinu uspomenu na taj rudnik predstavljao je vagon koji se

nalazio u centru mjesta. Ljeti ovdje dolaze turisti pa koliko toliko imamo koristi od turizma, a zimi je slabije. I ovdje ima dosta nezaposlenih, ili su zaposleni samo muškarci, a žene rade kod kuće«, kaže **Monika Šiket** iz Vrdnika.

Imre Lehocki u Vrdnik je došao 1983. godine iz Ade i dobio stan. »Kada sam došao ovdje, čuo sam da je višenacionalna sredina

što mi je bilo drago i za ovo vrijeme od kako živim ovdje, nikada nije bilo nijedne svađe zbog nečije vjere i nacionalnosti, niti sam ja imao neprijatnosti zbog toga. Tada je sve bilo skoncentrirano na industriju, pošto se tada rudnik i zatvorio, dok se stanovništvo u donjem dijelu mjesta, više bavilo poljoprivredom, a tako je i danas. Bilo je puno zaposlenih, dok je danas sve drukčije. Od kako je zaživio turizam, još uvijek se ne osjeća neki boljitak s obzirom na to da je još uvijek u razvitku, ali mislim da treba proći izvjesno vrijeme kako bi se osjetio bolji život, a skoro izgradnjom etno sela, mislim da će biti bolje«, kaže Imre.

Kako god, stječe se dojam da i Vrdnik uprkos svemu što se poduzima da se turizam kao gospodarska grana razvije i pospješi život u tom mjestu, kriza nije zaobišla. I stari i mladi Vrdničani, sa sjetom se sjećaju vremena kada je rudnik radio i kada su tvornice bile otvorene. I pored svega Vrdničani ne gube nadu da će možda jednom ovaj turistički i povijesni potencijal koji Vrdnik pruža biti dobra osnova za bolji život u ovom prelijepom fruškogorskom kraju Srijema.

Suzana Darabašić

HRVATSKI PROGRAM NA RTV-U

Informativna emisija na hrvatskom jeziku *Dnevnik* emitira se od ponedjeljka do subote u terminu od 17.45 minuta na Drugom programu Radio-televizije Vojvodine. Emisija *Izravno* - razgovor na aktualne teme emitira se nedjeljom u 16 sati a emisija iz kulture *Svjedok* nedjeljom od 16.30 sati.

Polusatna emisija na hrvatskom jeziku emitira se subotom s početkom u 21 sat na Radio Novom Sadu.

GLAS HRVATA

Radijska emisija *Glas Hrvata* u produkciji HKUD Vladimir Nazor iz Stanišića emitira se na valovima Radio Sombora nedjeljom od 17 do 19 sati.

ZVUCI BAČKE RAVNICE

Emisija na hrvatskom jeziku *Zvuci bačke ravnice* emitira se četvrtkom u 18 sati, na valovima Radio Bačke (99,1 MHz).

GLAS DOMOVINE

Emisija o životu Hrvata izvan domovine pod nazivom *Glas domovine*, emitira se na HRT1 ponedjeljom od 13.20 sati.

PROGRAM NA HRVATSKOM JEZIKU RADIO SUBOTICE

SHEMA ZA RADNE DANE:

18.00 - 19.00

Najava programa • Večernji dnevnik • Anemov prilog *Bolja Srbija* • Agencijske vijesti iz RH • Kronologija - Dogodilo se na današnji dan • Jezični savjetnik *Govorimo hrvatski*

19.00 - 19.30

• Poetski predah • *Popularne melodije* - zabavna glazba (ponedjeljom) • *Na valovima hrvatske glazbene tradicije* - narodna glazba (utorkom) • *Veliki majstori glazbe* - ozbiljna glazba (srijedom) • *Rock vremeplov* (četvrtkom) • *Minute za jazz* (petkom)

19.30 - 20.00

• *Europski magazin* - magazin Radija Deutsche Welle (ponedjeljom) • *Kulturna povijest* (utorkom) • *Znanjem do zdravlja* (srijedom) • *Razmišljanje dopušteno* (četvrtkom) • *Tjedni vodič* (petkom)

20.00 - 20.30

• *U pauzi o poslu* (ponedjeljom) • *Aktualije* (utorkom) • *Otvoreni studio* (srijedom) • *Kultur café* - magazin iz kulture Radija Deutsche Welle (četvrtkom) • *Vodič za moderna vremena* - emisija Hrvatskoga radija (petkom)

20.30 - 21.00

• Narodna glazba • Blic vijesti i odjava programa

SHEMA ZA DANE VIKENDA:

Subota

• 18.00 Najava programa, Vijesti dana, zabavna glazba
• 18.15 *Vojvodanski tjedan*
• 18.30 Kronologija - Dogodilo se na današnji dan
• 19.00 *Vjerska emisija*, duhovna glazba
• 20.00 Divni novi svijet
• 20.55 Odjava programa

Nedjelja

• 18.00 Najava programa, Vijesti dana
• 18.10 Nedjeljni mozaik (kronologija, zanimljivosti, zabavna glazba)
• 18.30 Kronologija - Dogodilo se na današnji dan
• 19.30 *Putnici kroz vrijeme* emisija za djecu Hrvatskoga radija
• 20.00 *Hrvatima izvan domovine* - emisija Pitomog radija iz Pitomače (RH)
• 20.55 Odjava programa

104, 4 Mhz

SUZANA MARJANOVIĆ, RAVNATELJICA OŠ SVETI SAVA U SUBOTICI

Pripremiti djecu za njihovo sutra

Po profesiji psihologinja, **Suzana Marjanović**, uposlena je u Osnovnoj školi *Sveti Sava* na radnom mjestu ravnateljice istoimene škole.

STUDIJ U ZAGREBU

Suzana nam priča kako je izgledao početak njenog studija: »Završila sam fakultet u Zagrebu u vremenima kada si u Subotici oko 22 sata ušao u vlak za Zagreb i stigao ujutro, i tada je bilo studenata iz Subotice, ali mi se čini manje nego danas. Kao i danas, pojedinci su se vraćali, među kojima sam bila i ja. Imala sam stav – odlazim da bih se vratila ovdje, u svoju sredinu. Smatrala sam normalnim studij u Zagrebu, mogućnost da bolje upoznam jezik i narod kojem pripadam. Kako sam iz brojne obitelji, moja braća i sestra su do tada studirali u Subotici, Novom Sadu i Sarajevu, a ja sam izabrala Zagreb. I danas se divim svojim roditeljima koji su nam dali toliku slobodu i podršku prilikom izbora, a nije im bilo lako jer su bili zemljoradnici, koji su doslovce, počeli od nule, bez svog salaša i s veoma malo zemlje. Nakon studija sam se zaposlila u Somboru, u ustanovi za djecu bez roditeljske skrbi. Poslije devet godina dolazim u Suboticu i već 12 godina radim u OŠ *Sveti Sava*«, priča nam Suzana.

Kaže da voli svoj poziv, da je ispunjava i da može birati, ponovno bi izabrala isto zanimanje. »Uloga psihologa je da u sredini u kojoj radi pomogne da pojedinci i ustanova bolje

funkcioniraju, da budu otvoreniji životu i realniji u težnjama, procjenama. Puno 'tereta' nosimo na svojim leđima: problema, nerazumijevanja, patnji, strahova, neznanja, krivih procjena, ovisnosti, malteretiranja i sl. Ali, ako nekome uspijem pomoći skinuti neki od tih tereta, vrijedilo je!« kaže Suzana.

ŠKOLA I ŠKOLSKI SUSTAV

Suzana je nepune dvije godine ravnateljica OŠ *Sveti Sava* i kaže da je to prilično teška i odgovorna uloga, posebno u ovo tranzicijsko vrijeme kada cijelo društvo »vapi« za novim postavkama, novim pristupima, novim sustavom vrijednosti. »Logički je da škola, obrazovna i odgojna ustanova, bude nositelj promjena, a mi trenutačno nismo sami sebe u stanju 'nositi'. Svi su svjesni da su nastavni planovi preobimni, da su torbe djeci preteške, da je nastava slična kao i u naše vrijeme, a živimo neko informatičko doba. Stanje u školstvu je isto kao i u cijelom društvu kojeg trenutačno obilježava kaotičnost, nedostatak strategije, parcijalna i logistikom nepropraćena rješenja i pomalo umor od toga što se teško nazire 'svjetlo na kraju tunela'. Svjesna sam da u konkretnoj sredini, u svakidašnjici, pojedinac treba uložiti sve svoje znanje i energiju u promjene i boljitak koji je realan i moguć. Mi radimo s djecom, oni su uvijek otvoreni životu, radoznali i mogu reći reagiraju na iskrenost, otvorenost, uvažavanje njihovih potreba, na učenje koje vide smisle-

nim i naravno, interesantnim. A mi trebamo pronaći načine da odgovorimo na njihove potrebe i tu vidim svoju ulogu. Stvoriti kolektiv koji će biti spreman na promjene, spreman na učenje i edukaciju, spreman analizirati svoj rad i uočavati mehanizme koji stvaraju pozitivne ili negativne efekte. Cijelo društvo je u teškoj situaciji pa i škola, ali mi nemamo neko drugo vrijeme nego ovo u kojem živimo i tu se

ostvarujemo, da li kao letargični i umorni ili kao kreativni i otvoreni za rješavanje problema«, kaže Suzana.

Kako pričamo s osobom iz obrazovnog sustava uvijek se ima što za reći pa tako i o nekim projektima unutar škole, aktivnostima... »Vjerujte da svaki školski kolektiv ima mnoštvo ideja kako bi mogli unaprijediti svoj rad, ali se uvijek staje kod jedne činjenice: financije.

Nabava informatičke opreme je neophodna, edukacija za njenu primjenu u nastavi također i sve to ide malim koracima, svake godine se izvrši neka nabavka, napredujemo, ali puno sporije nego što bi trebalo. Razgovarala sam s ravnateljem jedne škole u malom mjestu u Sloveniji, koji je rekao da već odavno u svakoj učionici imaju interaktivnu ploču.

Da bi ostvarili potrebe prijavljujemo se na razne natječe. Prošle školske godine smo uspjeli preko Pokrajinskog tajništva za obrazovanje ostvariti edukaciju NTC sustav učenja (dr. **Ranko Rajević** i **Uroš Petrović**) za sve učitelje i odgojitelje u predškolskim ustanovama iz koje dolaze naša djeca. Ravnali smo se činjenicom da seminar obuhvaća novi pristup u radu s djecom od 3 do 12 godina i zbog toga smo seminar osigurali i odgojiteljima. Sve su to naša djeca i što im više pružimo to smo bolji u ostvarenju svoje misije prosvjetara – pripremiti djecu za kvalitetan život u njihovom sutra.«

O POLITICI

Iako je Suzana jedan od osnivača Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini, kaže da trenutačno nije politički aktivna, jer je okupirana poslom i obiteljskim obvezama. »Nekada sam bila prisutnija u tijelima hrvatske zajednice. Jedna sam od osnivačica DSHV-a, bila sam prva predsjednica MO

stranke u Đurđinu, odakle sam rodom. Jedno vrijeme sam bila u Upravnom odboru Matice hrvatske u Subotici, nedavno članica vijeća DSHV-a. Propustili smo jednu važnu stvar u hrvatskoj zajednici i zbog toga mi je žao, pomalo krivim i sebe. Nismo osjetili važnost trenutka i nismo uložili sve svoje

vornici u dokumentarnoj emisiji koja je emitirana na hrvatskoj televiziji o položaju Hrvata u Vojvodini i svi su bili okrenuti leđima kameri jer su takve teme tada bile neprihvatljive. Nismo prepoznali da smo poslije dvadeset godina dobili priliku ne za kolektivnu potvrdu postojanja (to je već ostvareno) nego

vorili smo se da to budu mačke. Muž nije baš bio oduševljen, ali prihvatio je. Djeca trebaju imati što više kontakta s prirodom, s životinjama. Kroz igru s kućnim ljubimcima počinju shvatiti da oni imaju svoje potrebe, da trebaju biti pažljivi u ispoljavanju svojih emocija, da se trebaju brinuti za njih. Sada su djeca starija, ali kućni ljubimci su i dalje tu. Posebno znamo uživati u igri mačića i davanju imena. To je uglavnom muž preuzeo na sebe. Svi poslije tražimo kamo ćemo ih udomiti.«

SLOBODNO VRIJEME

»Vikende često provodimo u Đurđinu, na salašu mog oca koji ima 94. godine života i svaki put se obrađuje kada dođemo. Imao je težak život ali je uspio iz svega proživljenog stvoriti mudrost koja nas sve oplemenjuje i daje smjernice i našim životima. Unuci ga sve češće citiraju ili propituju o raznim stvarima... Kao što sam već rekla, iz brojne sam obitelji i često se okupimo na salašu jer nam je važno da i naša djeca njeguju dobre odnose«, priča nam Suzana.

Što se tiče kuhanja, Suzana nam uz smijeh priča da u kuhinji pripravlja ono jelo koje će joj omogućiti da dočeka sljedeću plaću, tj. ništa glamurozno ali i na ovom su Bogu zahvalni. Suzana kaže da sve više pravi tradicionalna, jednostavna jela poput »dizanog« tijesta, *lakumića*, štrudli, lisnatog...

Branka Dulić

DIJELIMO S VAMA RECEPT!

Pekarske kiflice

3 dl mlijeka, 2 dl vode, 1 dl ulja, kvas, žličica šećera, 1 jaje za premazivanje, sezam po želji, 1 kg brašna, 200 g maslaca i žlica soli.

Nakon što se kvasac digne u mlijeku sa žličicom šeće-

ra zamijesiti ga s ostalim sastojcima, izuzev maslaca. Kad tijesto odstoji oko pola sata napravi se osam *jufki*, naprave kiflice, poslažu u tepsiju i ostave da narastu. Poslije dvadesetak minuta se premažu razmućenim jajetom, pospu sezamom i na svaku kiflicu se stavi komadić maslaca (rasporedi se na sve kiflice).

Peći na 200 stupnjeva.

snage, (a koje i nisu tako male) u popunjavanje biračkog popisa nacionalne manjine u cilju izbora za Hrvatsko nacionalno vijeće. U početku višestranačja u Srbiji neki ljudi su imali hrabrosti reći da postoji hrvatska zajednica u Srbiji i da ima svoje specifične potrebe i osnovan je DSHV koji je u znatnoj mjeri pridonio konsolidaciji hrvatskog življa na ovim prostorima. Ponekad kažem da su imali hrabrosti da se 'okrenu licem' jer su isti ti ljudi, ne sjećam se točno koliko vremena prije, bili sugo-

za individualni identitet. Bez individualiteta stvara se prostor za politikanstvo, zlouporabe, hrvatstvo po funkciji (i plaći)«, priča nam Suzana.

OBITELJ

Suzana je udana za **Dragu**, s kojim ima dvoje djece – kći **Terezu** i sina **Božu**. Oboje su gimnazijski školarci.

U ovoj obitelji ima mjesta za kućne ljubimce: »Kada su djeca bila mlađa bilo je važno da imaju kućne ljubimce i dugo-

Privatna stomatološka ordinacija

Opće stomatološke i specijalističke ortodontske usluge

dr. **Róbert Horvát**

www.poslovnabaza.com/drhorvatrobert

24000 SUBOTICA Dure Đakovića 7/a Tel.: 024/554-136

NOVOGODIŠNJA AKCIJA

-50%

Na SVE dioptrijske okvire i sunčane naočale!

TÓTH OPTIKA SUBOTICA

024 551-045

[01.12.2014. - 28.02.2015.]

POGLED S TRIBINA

2015.

Sport ne poznaje praznike niti blagdane. S prvim danima Nove, 2015. godine brojni hrvatski sportaši uveliko su usredređeni na svoje profesionalne obveze. Pauza je je bila samo 31. prosinca, a već 1. siječnja krenulo se dalje.

Rukometaši su usred priprema za predstojeće Svjetsko prvenstvo u Kataru, jer zacrtan je cilj plasmana među četiri najbolje momčadi planeta i ovjeravanje viza za OI u Brazilu 2016. godine.

Izbornik **Goluža** pomladio je momčad, zahvalio se nekolicini veterana i s novom postavom kaubojia uvelike trenira u Istri. Dva pripremna susreta protiv Srbije pokazat će trenutačnu formu, ali prvi pravi ispit u ovoj godini slijedi u susretu prvog kola SP-a protiv Austrije.

Skijaši su, naravno, u punom zamahu svoje bijele sezone, u trenutku pisanja ovog teksta i tiskarskih rokova ne možemo znati za ishod utrke na Sljemenu. Ali, Kostelić i ostala cro ski družina još uvijek se nije uspjeli popeti niti na jedno postolje. Možda će baš ova 2015. godina donijeti novu pobjedničku radost.

Košarkaši nastupaju u ABA ligi, nažalost *Cedevita* je završila svoju europsku priču u Euroligi, no slijede okršaji za vrh tablice i mjesto u doigravanju za prvaka.

Tenisači su u finišu priprema za novu ATP sezonu i skorašnji nastup na prvom Grand Slamu u Australiji. Odmah iza toga slijedi i Zagreb Indoors, jedini hrvatski ATP turnir u dvorani gdje ćemo imati prilike vidjeti i nekoliko novih teniskih nada predvođenih izvršnim **Bornom Ćorićem**.

Nogometaši se još malo odmaraju, a već ubrzo startaju zimske pripreme za nastavak sezone. Rasterećeni od nastupa u Europi, *Dinamo* i *Rijeka* će voditi solo utrku za naslov prvaka, dok će se donji dom grčevito boriti za svaki bod u nastojanju ostanka u elitnom razredu hrvatskog klupskog nogometa.

Svi ostali, svatko na svoj način, u mislima ili na svojim terenima već su započeli svoju sportsku 2015. godinu.

Bila im svima uspješna!

D. P.

KOŠARKA

Partizan – Cedevita 76:64

Derbi susret 16. kola Regionalne košarkaške lige između *Partizana* i *Cedevite* završio je sigurnom pobjedom beogradske momčadi (76:64). Gostujućom pobjedom protiv *Olimpije* (91:81) *Crvena zvezda* je nastavila pobjednički niz od 16 uzastopnih pobjeda. *Cedevita* je treća, *Cibona* šesta, dok *Zadar* zauzima jedanaesto mjesto.

TENIS

Čilić upitan za Australian Open

Zbog ozljede ramena najbolji hrvatski tenisač **Marin Čilić** još dvoji oko svoga nastupa na prvom Grand Slam turniru nove sezone. Neovisno od igranja u Melbourneu, Čilić vjeruje kako će biti u moguć-

nosti nastupiti na Zagreb Indoorsu i loviti svoj peti naslov na jedinom hrvatskom ATP turniru u dvorani.

RUKOMET

Druga faza priprema

Hrvatska muška rukometna reprezentacija započela je drugu fazu priprema za nastup na Svjetskom prvenstvu u Kataru. Dvije generalne probe zakazane su protiv reprezentacije Srbije, 9. i 10. siječnja u Umagu i Rijeci. Turnir počinje 15. siječnja, a prvi protivnik je Austrija. **Mikaela Shiffrin** drugu godinu uzastopno je najbolja slalomašica.

Gradska uprava Grada Subotica temeljem članka 29. Zakona o procjeni utjecaja na životni okoliš (*Sl glasnik RS* br.135/04 i 36/09) objavljuje:

OBAVJEŠTENJE

Nostelj projekta DOO LOMAX COMPANY Subotica, Maksima Gorkog br. 20. podnio je ovom tijelu zahtjev za davanje suglasnosti na Studij o procjeni utjecaja zatečenog stanja projekta: Poslovni objekat HOTEL-Čarska šumski na životni okoliš koja se nalazi na katastraskoj parceli 14331 KO Palića koji pripada zaštićenom prostoru Parka prirode *Palić*.

Nakon sprovedenog postupka Gradska uprava, Služba za zaštitu životnog okoliša i održivi razvoj je dana 29. 12. 2014. godine donijela Rješenje broj IV-05/I-501-474/2014, kojim je dana suglasnost na predmetni Studij.

U cilju obavještanja javnosti tekst rješenja može se preuzeti na sajtu Grada Subotice www.subotica.rs, odjeljak životni okoliš / Ogasna ploča, ili direktno na adresi <http://www.subotica.rs/index/page/id/8502/lg/sr/pr/1>

**NAMA JE DOVOLJNO
DA ZNATE ZA NAS**

FUNERO

Privatno pogrebno poduzeće
- Subotica, Karađorđev put 2,
- Telefon (danonoćno):
(024) 55-44-33

Raspored sprovoda i umrlice na
Internetu: www.funero.co.rs
e-mail: funero@funero.co.rs

Kod smrti umirovljenika umanjujemo račun
za iznos posmrtno pomoći koju daje PIO.

Naprodaj: nova el. kosilica, el. štednjak s ravnom pločom, koturaljke, roze i bijele leandere, komplet crno muško odijelo s čaškirama i prslukom, kožne čizme, razna bunjevačka ruva, sefiri, marama, stol na razvlačenje sa stolicama, virangaši, parača s krimerim, ručni kemberidž valjak jednodijelni, ekskluzivna talijanska vjenčanica, tepih, tepih staze, ječmena i žitna slama. Tel.: 060-0532570 i 024/528-682.

Prodaju se: koturaljke, nova el. kosilica, cijele i polutke opeke velikog formata (13 din komad). Tel.: 024 528682.

Prodajem klasičan trosoban stan centar grada 116 m² pogodan za poslovni prostor potrebna adaptacija. Tel.: 024 526-243.

Izdajem stan od 40 m² u centru Zagreba – kod Britanca, potpuno opremljen na prvom katu. Cijena stanarine 300 Eur. Tel.: 063 517 007 ili 063 506 110.

Molim Zvonka Rodenovića, koji me putem jednog časopisa obavijestio da je u Švicarskoj da se javi ako ima prijatelje u Orahovici, Varaždinu, Kr. Toplice, da bi me prihvatili. I druga mjesta. Tel.: +381/628377263.

Prodajem vilerove goblene. Tel.: 063 8579679.

Dajem satove engleskog jezika za sve uzraste. Tel.: 528-944.

Prodajem kuću u Keru, 385a površine, 4 sobe, 2 kuhinje. 2 kupatila. Tel.: 528-994.

Poklanja se veći crni pas, kratkodlak, a prodaju: »IMT« jednobrazi plug. tel.: 528 682 i kukuruz u klipu. tel.: 532 570.

Tražim mlađu ženu, oko 40 godina, radi tjednog ili po dogovoru spremanja. Tel.: 024 520 764, zvat i oko 14 sati.

Poklanjam bijele i šarene mace po izboru i prodajem trajnožareći štednjak, veći i manji. Tel.: 024 528 682.

Prodajem soju (može i sjeme). Tel.: 024 532 570.

IZDAJEM dvo i četverokrevetne APARTMANE i SOBE u Lumbardi na otoku Korčuli. Svaki apartman i soba ima svoju TERASU i poseban ULAZ. Mogućnost ljetovanja VEĆIH GRUPA. Gostima je na raspolaganju veliki ROŠTILJ. Svi gosti imaju osiguran PARKING za automobile i plovila. Udaljenost od mora 150 m. Sve detalje možete vidjeti na www.apartmanikorcula.com. email: marko.gusak@apartmanikorcula.com Kontakt osoba: Marko Gusak, prof. 091/6012021 098/ 9622059.

Prodajem garažu od 18 m² u ulici Bore Stankovića 5. Prva s lijeve strane. Tel.: 064 1759512.

Makarska – iznajmljujem sobe sa kupatilom, frižiderom, upotrebom kuhinje i parkingom za sezonu 2014. godine. Telefon za Srbiju: 060-6331910, telefon za Hrvatsku: 00385-21617909.

Subotica – centar prodaje se nov dvosoban stan 56 m² treći kat, lift, klima, dvije terase, cijena 42 000 eura. Tel.: 024 529 745 ili 063 518 218.

Prodaje se roljka za glačanje veša i drvena vaga s tegovima (mjeri do 500 kg). Tel.: 064 3910112

Izdaje se jednosoban namješten stan na Radijalcu. Tel.: 069 2887213.

Tročlana obitelj prima stare osobe na dvorbu za nekretninu ili penziju. Tel. 062 1941729.

Kupujem njivu – poljoprivredno zemljište u jednom komadu većem od 5 ha. Tel.: 064 1759512

Subotica, prodaje se solidna kuća sa zasebnom garažom i prostranim dvorištem. Infrastruktura. Legalizovano. Cena po dogovoru. Vlasnik. Tel.: 065-5053962.

Prodajem kompletno završenu termoizoliranu veću katnicu sa suteronom, garažom, ljetnom kuhinjom, svim komunalijama i CG, u središtu Sombora. Tel.: 025-5449220 ili 064-2808432.

ZAGREB, uži centar Černomerec, trosoban stan 60 m² zamjena za odgovarajuću nekretninu u Subotici, uz odgovarajuću doplatu – 62 000 eura. Tel.: 063/740-1895.

Sombor – prodajem kompletno završenu termoizoliranu veću katnicu sa suteronom, garažom, ljetnom kuhinjom, svim komunalijama i CG u centru grada. Tel.: 025 5449220; 064 2808432.

Prodaje se plac na obali jezera Palić, 2 motike. Informacije na telefon: 069 2887213.

Zagreb, u Srednjacima izdajem jednosobni stan, soba, kuhinja, kupatilo. gr. grijanje, telefon, renoviran, nov namještaj. Tel.: 024 547 204.

Prodaje se kuća u Petrovaradinu, Marina Držića 2a. Površina zemljišta je 100 m², stambena površina je 40 m². Tel.: 064 0125719.

Poklanjam crno-žute kratkodlake štence niskog rasta. Tel.: 024 528682 i 024 532570.

Podajemo obiteljsku katnu kuću 210 m² na placu od 670m² – garaža, kotlarnica, ljetna kuhinja i vinska komora sve opeka, plin, etažno grijanje, telefon, interfon, do autobusa 5 minuta. Subotica. Tel.: 024 546 061 ili 064 468788.

Prodajem Tv Samsung ekran ravan 82 cm, daljinski, namještaj visoki sjaj – regal 3,8, klupski stol, škrinja za jastuke i regal 2,v /2š. Tel.: 064 4681788.

Prodajem noviju trosobnu kuću na uglu, s placem od 524 m² u Novom naselju – Aleksandrovo. Tel.: 063-553-447.

Hrvatska likovna udruga **CroArt** prodaje umjetničke slike, djela članova udruge. Zainteresirani se mogu javiti predsjedniku udruge. Tel.: +381 24 529 745; mobil: +381 63 518 218; e-mail: horvat.josip.su@gmail.com

HKC Bunjevačko kolo, Likovni odjel, vrši prodaju slika svojih članova. Slike se mogu vidjeti u prostorijama Centra, ul. Preradovićeve 4. radnim danom od 8 do 14 sati. Tel.: 024/556-898 ili 555-589.

Besplatni mali oglasi uz kupon iz Hrvatske riječi VAŽI DO 16. 1. 2015.

Poštovani čitatelji našeg i vašeg tjednika, i dalje nastavljamo objavljivati rubrike malih oglasa u kojoj ćete moći objavljivati sve ono što želite prodati, mijenjati, kupiti ili darovati. Jedini uvjet za objavu vašeg malog oglasa je priloženi kupon kojega objavljujemo u svakom broju *Hrvatske riječi*.

Duljina malog oglasa ne smije prelaziti više od 30 riječi.

Uredništvo

OSNIVAČ:

Hrvatsko nacionalno vijeće

IZDAVAČ:

Novinsko-izdavačka ustanova
Hrvatska riječ, Trg cara Jovana Nenada 15/II,
24000 Subotica

UPRAVNI ODBOR:

Vesna Prčić (predsjednica)
Ivan Gregurić, Mato Groznica,
Slavica Mamužić, Zvonko Sarić,
Josip Stantić, Thomas Šujić,
Vesna Zelenika, Tomislav Žigmanov

DIREKTOR

Ivan Karan
e-mail: hredirektor@tippnet.rs

GLAVNA I ODGOVORNA UREDNICA:

dr. sc. Jasminka Dulić (hurednik@tippnet.rs)

POMOĆNIK I ZAMJENIK

GLAVNE I ODGOVORNE UREDNICE:
Zvonko Sarić

REDAKCIJA:

Davor Bašić Palković (kultura i urednik Kužiša)
Slavica Mamužić (novinarka)
Dražen Prčić (sport i zabava)
Željka Vukov (društvo)
Zlata Vasiljević (dopisništvo Sombor)
Suzana Darabašić (dopisništvo Šid)

ŠEF DOPISNIŠTAVA I KOREKTOR:

Mirko Kopunović (mkopunovic@hrvatskarijec.rs)

TEHNIČKA REDAKCIJA:

Thomas Šujić (tehnički urednik) (tsujic@hrvatskarijec.rs)
Jelena Ademi (grafička urednica) (jademi@hrvatskarijec.rs)

FOTOGRAFIJE:

Nada Sudarević (nsudarevic@hrvatskarijec.rs)

UREDNIK WEB IZDANJA:

Dražen Prčić

ADMINISTRACIJA:

Zdenka Sudarević (distribucija@hrvatskarijec.rs)
Ljubica Vujković-Lamić (tajnice@hrvatskarijec.rs)
Branimir Kuntić (pravnik@hrvatskarijec.rs)

KOMERCIJALA:

Mirjana Dropulja (komercijala@hrvatskarijec.rs)

TELEFON: ++381 24/55-33-55; ++381 24/55-15-78;
++381 24/53-51-55

ŽIRO RAČUN: 355-1023208-69

E-MAIL: hrvatskarijec@tippnet.rs

WEB: www.hrvatskarijec.rs

TISAK: Rotografika
doo Subotica

List je upisan u Registar javnih glasila
Agencije za privredne registre Republike Srbije
pod registrarskim brojem: NV000315

COBISS SR-ID 109442828

CIP - Katalogizacija
u publikaciji Biblioteka
Matice srpske, Novi Sad
32+659.3(497.113=163.42)

ČESTITAMO ROĐENJE KATARINE VUKMANOV
ŠIMOKOV

Ispunjena želja

Adrijana i Zoran Vukmanov Šimokov znaju se cijeli život, skupa su od 2000., a u braku od 2006. godine. Prvo dijete, **Timoteja** su dobili pred Božić 2010., a **Emanuela** je stigla 18 mjeseci kasnije, u lipnju 2012., a priča o najmlađoj **Katarini** započela je prošle godine, baš negdje u ovo vrijeme, kada su Adrijana i Zoran prvi put posjetili crkvu sv. Katarine na Hajdukovu. Tada im je prišla časna sestra i rekla da zažele želju, a oni su zaželjeli Katarinu. I poslije par mjeseci, Adrijana je zatrudnjela, a Katarina se rodila, lijepog datuma, 11. studenoga ove godine, par dana prije svog imendana.

»Zoran je od prvog dana bio siguran da ćemo dobiti djevojčicu, tako da ni nismo birali ime za dječaka. Od prvog dana, kada smo saznali da ćemo imati treće dijete, to su znala i naša djeca. Zajedno s njima smo pratili kako se povećava stomak, stavljali ruku da osjetimo kako nas ona 'lupka', pjevali joj i pazili da nitko ne lupi mamin stomak«, priča nam Adrijana.

Želja da otac nazoči porođaju je postojala već kod prvog djeteta, ali je ostvarena tek sada, kod trećeg porođaja. »Oboje smo presretni što smo u tim divnim i teškim trenucima bili zajedno. Zoran poručuje svim očevima da ne propuste priliku da budu sa svojom suprugom pri upoznavanju novog člana obitelji. Zoran je fotograf, i svoje umijeće je iskoristio u porođajnoj sali, tako da imamo zabilježene neke nezaboravne detalje«, kaže Adrijana.

U pripremama za bebu svi su sudjelovali – Timotej je s tatom sastavio krevetac, a Emanuela je s mamom, pripremala odjelca za novu bebu.

Sada, kad se Katarina rodila, Timotej uživa u ulozi zaštitnika. Kad tata ode na posao, onda on pazi na tri »ženske« u kući, a Emanuela najviše voli kupati Katarinu, a Katarina u ovo božićno vrijeme uživa u posmatranju svjetlucanja jelke.

J. D. B.

IZ IVKOVIĆ ŠORA

Tako je Bog tijo

Piše: Branko Ivković

Faljni čeljadi moja, jeto nama lagano ide svetac za svecom i prolazi nam i vrime. Tijo ne tijo, začas naguraš fajn božića. No šta možmo, držat se svog i adeta naši dida dok nam se još da. Baš gledim ode na tarabama kako odlaze Ivković

šorom vašange, eto i taj naš lipi običaj se još koji kako održava, makar vidim ispod učađavljeni obrva da i taj imade godina baš ko ja digod, nema bome mladi. Sve je to pobiglo u bili svit čerez kore kruva, lipčeg života i šta ti ja znadem već. Al iskusijo je to Braniša, nije ni taj kru u bilom svitu baš lak, bome i on imade sedam kora. Divanijo je meni moj pajdaš da je bome puno puta bijo tužan i uplakan na naše svetce digod u čoši sčućuren i zaboravit, a ja sam se niki držo mojeg salaša. Jeste da i kod mene znade bit s paradičkom čorbe i na paprikaš krumpira sa zaprškom, onog što ga zovedu »ćoro« ala se bome ne dadem, osto sam na salašu a tako sam i dicu naučijo. Još da samo ova vlast svati da ima samo taki svit i da ne bidne toliko lakuma pa će sve bit taman kako triba. Niki sam se i ponado da će ovi malkoc stat na kraj i okrenit se svitu, a oni još gori od prijašnji. Zabranjivadu, a to što zabranjivadu radidu, al samo za njeve odabrane i zaštićene zakonom – kugod ritka divljač, a za nas običan svit sve gore i gore, samo da vrag ne donese kake ampe čeljadi. Kažedu da već i vrime namišćadu ove velike sile, šta ćemo ja i moj Pera siroma, ko će nam opet sadit kamare i badanj kad mi više nismo vridni, a nemaš već ni koga pogodit. Ta kadgod je bilo kazaloša koliko voliš, a sad bome ritko mož nać dobrog. Da ne divanim o tim koliko se nji ne smi ni popet na badanj, jal kamaru. Malo sam i bisan na ove mlade, oni bi se samo penjali na barske stoce u tim njevim »kafićama«, a kad triba radit onda imadu zavrtaj u glavi.

Ta manite ji, neg, kako vam prošli svetci? Bome meni tužno, na drugi dan Božića mi je umrla mater, očla je sirota tiho i pomirena s Bogom kako je i živila, dosta se nabolovala i naležala. Jedina joj želja bila da do kraja ostane u njezinoj kući. Tako je i bilo, čoviku je lakše i umrit med svojim svitom, nikako prirodnije. Kadgod je tako i bilo, sva se čeljad na salašu starala oko starog i bolesnog čeljadeta i trudila se da mu olakša muku. Prvi put sam sam dočekivo dicu na Božić, do sad je uvijek tu bijo i moj baćo, tih, miran i uvijek sam u njeg bijo ciguran, a mama se starala da svako bude naiden i napijen i dobije svoj poklon pod granu. Sad sam dicu sam dočekivo i kugod da mi pao sav teret ovog svita na leđa. Al eto, tako je Bog tijo, a ja ću se starat da ga ne iznevirim. Mi smo jeto božićkovali kod kuće, nise veliko nigdi gostilo, brez televizije i radijona što mi ni ne fali, nije ni red dok ne prođe godina. Svima lipo čestitam svetce što dolazidu i budte mi zdravi i veseli i lipo provedite. Pozdravlja vas vaš Braniša iz Ivković šora.

BAĆ IVIN ŠTODIR

Božić došo i prošo

Bač Iva i njegova došli natrag sa pološnice, u kuće svitli ko u Betlemu. Mlađa došla pri nji, pa popalila sva svitla, odmalena su cure učili da je Božić blagi dan, pun radosti i svitla. Njegova ribu i čikmake što su ostali od večere ostavila nastalu, a mlađa metnila još i pečeni kobasica i rebara. Brzo za njima došla i starija, a š njom i nikaki deran. Ka jim je pružio ruku i pristavio se, gleda ji upravo oči, a starija se malo zarumnila. Deran se lipo vlado, svaka mu je bila na mistu. Njegovi su daleko, na moru, a on došo u varoš di sad radi starija, svršijo velike škole i oma dobijo posov. Na lemuzine došo na pološnicu i eto, ona ga dovela i na kobasice. Bač Ive, ščim ga je vidijo, malo i zavrnilo u trbuvu, duboko u srcu ositijo da je došlo i to što je tako željno čeko, al se toga i bojo. Vidi on koliko mladi se danas uzmu, pa se rastanu i prija neg što zajedno pojidu kilu soli. Ni tijo ništa reć, samo je jako izdanijo, malo uvrnijo desni brk i naškobijo se. Otriso dlanom i oko. Njegova to opazila, pa se i ona naškobila. Obadvoj su se u trenu sitili kako je on ne godine, ka su se još uvik samo pogledali i ka je srce najjače tuklo a razum se mutijo, potli pološnice zajedno ošli ko njezni na pečene kobasice. Tako nikako ko on i njegova danas, naškobili se i oni onda. Još se sića kako mu bilo, jedva jim je reko kako se zove i čiji je. Eto, sad znade i kako je bilo njima. Potli, zastalom, otpravijo se i redovni divan i sve išlo kako triba. Oma se po njeznima vidlo da i ne bi marili da jim bude zet. Odlanilo i njemu i njegove ka su to vidli. Na proliće odneli kaparu, na jesen napravili svatove, a na drugo proliće jim došla na svit starija. E, kake je tu dragosti bilo. Potli dugo vrimenta u njeve familije na svit došla curica. Bač Iva ope duboko izdanijo. E, ko bi reko da su tolike godine tako brzo prošle. Ko da je juče bilo ka je je držo na ruka, bila ko kilica mesa, a evo, saće još malo i ona držat nježno. »Dado i mamo, znadete, mi smo već dosta dugo zajedno. Eto, lipo se slažemo, pa ništa štodiramo da više ni njemu ni mene ni lipo bit sam. Već smo našli i stan, uselićemo se oma potli Nove godine, pa bi se brzo i uzeli«, veli starija i malko jače porumeni. »Pa eto, dico, ka ste se tako sporazumili, napravite kako ste namislili. Ka se budete selili, zovte mene i dadu, pomoćemo vam koliko možemo«, veli jim njegova i obadvoj zagrlji i poljubi u čelo. Zagrlijo ji i poljubijo i bač Iva. U grlu ko da mu sto gomboc, trepnit ne smije, toliko mu se oči ovlažile. »Dite, neka ti ni it sad nikuda, ko zna kaki sve ima na drumu, pa još možeš i nasradat. Lipo prispavaj ko nas, mista ima, pa vas dvoj otidite ma veliku misu, a potli ko nas na ručak, vada je i tebe Božić«, veli njegova. Bač Iva se malo ušmundo, al se brzo sitijo da triba otvorit kapijum, pa nek dite dotira lemuzinu u dvor.

Piše: Ivan Andrašić

MISLI POZNATIH

- **Freud:** Djetinjstvo je roditelj čovjekove ličnosti.
- **Beckett:** Pjesnici su osjećanje, a filozofi razum čovječanstva.
- **Čapek:** Baci srećkovića u rijeku i on će isplivati s ribom u ustima.

KVIZ

BENEDIKT KOTRULJEVIĆ

Koje godine i gdje se rodio hrvatski ekonomist Benedikt Kotruljević?
Gdje je proveo veći dio svoga života?
Kako se zove njegovo poznato djelo?
Kada je ovo njegovo djelo tiskano?
Po čemu je ono povijesno značajno?
Gdje se nalazi prva kopija ove knjige?
Što se pripisuje Benediktu Kotruljeviću?
Kad je umro?

Rodio se oko 1400. godine u Dubrovniku
Na napuljskom dvoru do aragonskog kralja Alfonsa V.
Della mercatura et del mercante perfetto
Napisano 1458. tiskano 1573. godine u Veneciji
Smatra se prvim europskim priručnikom o trgovini i knjigovodstvu
U nacionalnoj knjižnici Malte
Izum dvostavnog knjigovodstva
Umro je 1468. godine

FOTO KUTAK

Sizifov posao!

VICEVI

Došao Perica kući i kaže mami:

- Mamice naš učitelj ništa ne zna.
- Pa kako to Perice?
- Pa stalno nas nešto pita.

Pričaju dvije prijateljice:

- I šta sad da mu kažem?
- Ne znam... reci mu istinu...
- Kakvu istinu?
- Otkud znam kakvu, smisli nešto...

SPORTSKI KLUBOVI NA TERITORIJU VOJVODINE

NK Bačka

Najstariji nogometni klub na nekadašnjim svejugoslavenskim prostorima, NK Bačka osnovana je 1901. godine u Subotici. Prvi javni susret Bačka je na svom igralištu pored Somborske kapije odigrala protiv TK Mohacsa i slavila pobjedu od 4:2, a prvi gostujući susret odigran je iste godine protiv sokolske momčadi u Osijeku (0:0). S obzirom na to da u njenim pr-

vim godinama postojanja nije bilo nogometnih klubova u okruženju, subotička momčad je igrala samo prijateljske susrete protiv nogometnih klubova iz Mađarske, najčešće protiv ACSzegeda i peštanskog Ferencvárosa.

Prvo službeno nogometno prvenstvo u kome je Bačka sudjelovala bilo je prvenstvo južne Mađarske (prvak 1908./09., 1911./12., 1912./13. i 1919.) sve do 1919. godine kada je istupila i pristupila novoformiranom Nogometnom savezu Jugoslavije.

Sve do 1939. godine kada je istupila, Bačka se natjecala u prvenstvu Subotičkog nogometnog podsaveza (jedino nije bila prvak u sezonama 1933./34. i 1935./36.). U sezoni 1939./40. crveno bijeli su igrali u Hrvatsko-slovenskoj ligi skupa s momčadima Građanski, HAŠK, Concordia (Zagreb), Hajduk, Split (Split), SAŠK (Sarajevo), Slavija (Osijek), Slavija (Varaždin) i Ljubljana (osvojeno 9. mjesto). Godinu dana kasnije je formirana Hrvatska liga, ali je natjecanje prekinuto zbog izbijanja Drugoga svjetskog rata. Poslijeratno razdoblje dovodi do prisilne promjene izvornog imena, pa klub prvo dobiva novo ime HFD Građanski, a ubrzo slijedi nova promjena u Sloboda (do 1949.). Novi prekrštavanje slijedi 1950. kada vlast inzistira na imenu Zvezda, koje će Bačka prisilno nositi sve do 1969. godine kada joj se konačno dozvoljava povratak na svoje matično ime. Posljednju promjenu Bačka je doživjela u ne tako davnoj prošlosti kada je imenu pridodana i godišnjica osnutka, pa se danas natječe u Srpskoj ligi skupina Vojvodina pod nazivom Bačka 1901.

Najveći broj prvenstvenih sezona u poslijeratnom razdoblju odigran je u natjecanju Vojvođanske lige (treći državni rang), a najveći rezultatski uspjeh na državnoj razini je plasman u osminu finala Kupa Maršala Tita 1974. godine (Bačka – Hajduk 0:2).

Najbolji igrači: Antun Copko, Remija Marcikić, Andrija Kujundžić, Nesto Kopunović, Martin Horvacki, Josip Horvacki (starije generacije), Tihomir Ognjanov, Josip Zemko, Antun Rudinski, Lajčo Jakovetić, Beno Cvijanov, Zoltan Kujundžić i dr. (poslijeratne generacije).

D. P.

NOGOMET

Naslov za Vojput Šeki enterijere

SUBOTICA – Pobjedom u finalnom meču protiv Kuće zdravlja Trgopromet (6:4), momčad Vojput Šeki enterijeri osvojili su naslov šampiona 42. Novogodišnjeg turnira u malom nogometu. Treće mjesto osvojila je Kraljevina Srbija koja je bila bolja od momčadi Gebi (3:3, 8:7). Za najboljeg igrača turnira je proglašen Saša Grujičić (Kuća zdravlja Trgopromet), najbolji vratar je Saša Zarić (Vojput Šeki enterijeri), a najbolji strijelac je Dejan Suknović (Gebi) s 15 pogodaka. Finalni dan započeo je revijalnim susretom novinarskih selekcija RTS i subotičkih novinara, a slavili su domaćini rezultatom 6:5.

D. P.

Temeljem članka 10. Zakona o procjeni utjecaja na životni okoliš (Službeni glasnik RS broj 135/04, 36/09) Gradska uprava, Služba za zaštitu životnog okoliša i održivi razvoj, Subotica – Trg slobode br. 1.

OBAVJEŠTAVA

Da je podnijet zahtjev za odlučivanje o potrebi procjene utjecaja na životni okoliš Projekta: BAZNA STANICA MOBILNE TELEFONIJE SUBOTICA 27 na adresi Batinska br. 94 Subotica.

Investitor TELENOR d.o.o. Novi Beograd, Omladinskih brigada br. 90. planira na objektu – krovu crpne stanice Slobodne zone na lokaciji Batinska br. 94 instaliranje opreme

Uvid u podatke, obavijesti i dokumentaciju iz zahtjeva operatera Telenor d.o.o. Novi Beograd, može se izvršiti u prostorijama Službe za zaštitu životnog okoliša i održivi razvoj II. kat, Stare gradske kuće, soba 226 u periodu od 13. 1. 2015. do 23. 1. 2015, u vremenu od 10 do 12 sati.

Molimo vas da u gore navedenom roku, dostavite mišljenje, primjedbe o zahtjevu za odlučivanje o potrebi procjene utjecaja na životni okoliš projekta Bazne stanice mobilne telefonije na životni okoliš ovom nadležnom tijelu.

Gradska uprava Grada Subotica temeljem članka 29. Zakona o procjeni utjecaja na životni okoliš (Sl glasnik RS br.135/04 i 36/09) objavljuje:

OBAVJEŠTENJE

Nositelj projekta AD TELEKOM SRBIJA Beograd, Takovska br. 2, Izvršna jedinica Subotica, Prvomajska br. 2. podnio je ovom tijelu zahtjev za odlučivanje o potrebi procjene utjecaja na životni okoliš STANICE MOBILNE TELEFONIJE - TRESETIŠTE - SU86/SUU86 koja se planira na katastrskoj parceli 3422 KO Palić.

Nakon sprovedenog postupka Gradska uprava, Služba za zaštitu životnog okoliša i održivi razvoj je dana 29. 12. 2014. godine donijela Rješenje broj IV-05/I-501-464/2014, kojim je utvrdila uvjete i mjere zaštite životnog okoliša.

U cilju obavještanja javnosti tekst rješenja može se preuzeti na sajtu Grada Subotice www.subotica.rs, odjeljak Životni okoliš / Ogasna ploča, ili direktno na adresi <http://www.subotica.rs/index/page/id/8501/lg/sr/pr/1>.

ZLATKO VAKOŠ, NOGOMETAŠ

Igrač za sve pozicije

Devetnaestogodišnji **Zlatko Vakoš**, nogometaš *Dunava* iz Monoštor, jedan je od najzahalnijih igrača u ekipi. Treneri cijene njegove kvalitete, jer, iako najviše voli igrati u napadu, dobro se snalazi na svim pozicijama osim vratarske. Krajnje je jednostavan i dobrodušan mladić, sugovornike osvaja toplim osmijehom i otvorenim pogledom. Veliki je zaljubljenik u nogomet, a o omiljenoj igri u stanju je razgovarati satima.

LOPTA – NAJDRAŽA IGRAČKA

Nogomet je u njemu i on u nogometu od ranih djetinjih dana. »I ne sjećam se kada sam prvi put potrčao za loptom, valjda odmah čim sam prohodao – otac i majka kažu da mi je oduvijek bila najdraža igračka. Ulica nam je bila dosta mirna, a u susjedstvu je bilo puno dječaka pa smo po cijele dane trčali po prašini i glumili velike domaće i svjetske nogometaše. Tako smo, u tim našim nezaboravnim utakmicama na seoskim ulicama, učili prve nogometne korake. Sve više smo sami sebi izgledali poput pravih nogometaša pa smo tako organizirali nezvanično prvenstvo monoštorskih dječaka u uličnom nogometu. Koliko god smo sami sebi na prašnjavim ulicama izgledali veliki, često bi se poslije tih okršaja doma vraćali prašnjavi i umusani do neprepoznatljivosti, a znalo je biti i raskravljenih koljena, ponekad i pocijepanih hlača. E, tada bi znalo biti svakako, ili bi nas čekala majčina kuhača, ili očev remen. Onako, sa spuštenim hlačama, sva veličina nogometaša junaka bi u trenu splasnula«, uz iskren, glasan smijeh priča Vakoš. »Već u dobi od 7-8

godina mnogi iz mojih generacija počimali bi organizirano trenirati u *Dunavu*, nogometna škola je dobro funkcionirala. Istina, dobar broj dječaka nije bio uporan, vremenom bi ostavljali nogomet, a mi, najuporniji, došli bi do statusa prvotimca u seniorskoj ekipi. Prvi ulazak u igru bio mi je priznanje za sve godine mukotrpnog rada u nogometnoj školi, bio sam ponosan što moji Monoštorci gledaju kako se borim za boje našega kluba«, prisjeća se Zlatko. Kroz treninge i utakmice pionira i kadeta Zlatko se kalio i izrastao u pravog nogometaša. S tek napunjenih šesnaest, uz specijalni liječnički pregled, postaje jedan od najmlađih prvotimaca *Dunava*. Sreći nije bilo kraja, igrao je s velikim poletom. Skromni, mladi nogometaš, veliki znalac i još veći borac za svaku loptu i na svakom dijelu travnjaka, brzo je postao ljubimac temperamentne monoštorske publike. Nije se ljutio ni kad bi ga treneri ostavljali na klupi. Trenirao je i učio od iskusnijih, znajući da vrijeme radi za njega. »Iako najviše volim igrati u napadu, nije mi strana niti jedna pozicija u ekipi, osim vratarske. Treneri to cijene, kažu da sam pravi igrač zadatka. Ja ne razmišljam

o ničem drugom, osim o zadaći koju dobijem od trenera. Protivnik kojega čuvam ne bi se baš naigrao, a u napadu se dobro snalazim i na lijevoj i na desnoj strani«, kaže Vakoš.

POSAO I NOGOMET

Zlatko Vakoš je elektrotehničar radio i video tehnike. No, poput mnogih mladih, osobito u ruralnim sredinama, o uposlenju u struci može samo sanjati. »Prije upisa u srednju školu dolazili su nam mnogi stručnjaci za profesionalnu orijentaciju. Puno su nam govorili o svojim školama, pripovijedali su sve najljepše o mnogim obrazovnim profilima, jedino nam nisu ništa govorili o našoj sve surovijoj stvarnosti. Nisu nam govorili o tome da ćemo, kad završimo izobrazbu za ta njihova sjajna zanimanja, postati samo statistički brojevi na tržištu rada, ili, u najboljem slučaju, uposliti se i raditi nešto što nema nikakve veze s izučanim zanimanjem. Tako trenutačno radim na sezonskim poslovima. Radim, sramio bih se samoga sebe da u ovim godinama tražim džeparac od roditelja. Vrstu posla ne biram, samo nek je pošteno plaćen. Treniram redovi-

to, jer nogomet je za mene neki stil života, stalno se nešto vrti oko njega, ipak je to najvažnija sporedna stvar na svijetu. Kako sam i u ozbiljnoj vezi, vrijeme mi je potpuno ispunjeno. Doslavno živim na relaciji posao – kuća – trening – kuća, a moja bolja polovica se provlači kroz sve navedeno«, priča Zlatko.

PLANOVI

NK *Dunav* se u protekloj polusezoni *Područne lige Sombor* nije proslavio. Samo dva boda ga dijeli od fenjeraša *Graničara*. Vakoš je vječiti optimist pa tako očekuje i opstanak svoje ekipe u Područnoj ligi. »Istina, nismo se proslavili, ali u drugoj polusezoni očekujem bolje igre i rezultate. Mislim da će novi trener **Nino Elez** uspjeti u nama suzbiti neku vrstu straha i motivirati nas u borbi za opstanak. Svakako, očekujem da poslije dobrih bazičnih priprema konačno i u Područnoj ligi pokazemo što znamo i zauzmemo poziciju u sredini tablice, a u prvenstvu 2015./16. očekujem i borbu za ulazak u viši rang natjecanja«, uz razoružavajući osmijeh završava priču Zlatko Vakoš.

Ivan Andrašić

Jedan od najmlađih prvotimaca NK Dunav

HNV: S optimizmom u novu godinu.

Sudeći prema mišljenjima članova i predstavnika zajednice, protekla godina je bila zadovoljavajuća u pogledu ostvarenih planova, što je ukazano tijekom domjenka u prostorijama Hrvatskog nacionalnog vijeća (HNV). Domjenak je organiziran s ciljem okupljanja članova zajednice, razgovora, sumiranja rezultata i prigodnog ispraćaja Stare godine.